This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Celt 7760.32.5

HARVARD COLLEGE
LIBRARY

FROM THE FUND OF

FREDERICK ATHEARN LANE

OF NEW YORK

Class of 1849

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

MIZ HA BUEZ

SANTES ANNA

Digitized by Google

APPROBATIONS

Sur le rapport qui nous a été fait par M. l'abbé MORVAN, chanoine de notre cathédrale, Nous permettons l'impression de cet ouvrage.

Quimper, le 16 Mars 1877.

A.-D. ANSELME,
O. S. B.
Evêque de Quimper et de Léon.

EXTRAIT d'une lettre de Mgr DAVID :

ÉVÊCHÉ de St-Brieuc et Tréguier

St-Brieuc, 19 Août 1877.

MONSIEUR L'ABBÉ,

Je vous remercie du volume que vous m'avez envoyé. Malgré mes quinze ans de séjour et ma bonne volonté, je suis encore bien peu fort en Brezonnek, quoique j'aime cet idiome si caractéristique.

J'ai lu pourtant quelques chapitres et ils m'ont paru aussi bien pensés que bien écrits.

Je bénis l'œuvre et l'auteur.

† AUGUSTIN,
Evêque de St-Brieuc et Tréguier.

Digitized by Google

MIZ HA BUEZ

SANTES ANNA

GANT

An Aotrou PERON

PERSON AR C'HASTELNEVEZ

MOULET EVIT AN EIL GUEC'H

PROPRIÉTÉ

BREST

E ti J.-A. LEFOURNIER, Leorier-Guerzer

1892

Digitized by Google

EXTRAIT d'une lettre de M. GUILLOUZO, chapelain de Sainte-Anne d'Auray.

Sainte-Anne, 24 Août 1877.

J'ai reçu votre *Miz Santes Anna* et je prie sainte Anne de bénir vos efforts. Je suis si satisfait de votre livre que je ne puis m'empêcher de vous dire que je voudrais le voir répandu partout et le mois de sainte Anne inauguré dans toute la Bretagne.

GUILLOUZO,
Chapelain de Sainte-Anne.

M. l'abbé Chatton, chanoine titulaire et vicaire général honoraire de Saint-Brieuc, a adressé la lettre suivante à M. l'abbé Péron, vicaire à Cast, auteur du livre breton intitulé : *Buez ha Miz Santes Anna.*

Saint-Brieuc, le 31 Août 1877.

Monsieur l'Abbé,

Aucun livre breton n'était plus à désirer que celui que vous venez de publier : la sainte aïeule de Notre-Seigneur, dont le culte est si populaire en Bretagne, devait avoir son histoire dans notre idiome national. Vous avez donc eu une bonne et sainte pensée en écrivant *Miz ha Buez Santes*

HARVARD COLLEGE
OCT 7 1921
LIBRARY

Anna, et, laissez-moi vous le dire, vous vous êtes très heureusement acquitté de cette tâche.

Pour faire connaître aux fidèles les principales circonstances de la vie de sainte Anne, sur laquelle l'Ecriture garde un mystérieux silence, vous avez puisé aux meilleures sources de la Tradition et suivi les révélations les plus autorisées : vos petits traités sur les vertus de la Sainte contiennent aussi, avec une doctrine sûre, d'excellentes règles de conduite pour les différentes conditions de la vie, et vous avez su donner un charme nouveau à ces pieuses lectures en les accompagnant d'exemples qui ne peuvent qu'augmenter la confiance et l'amour des Bretons envèrs leur sainte patronne.

Quant à la forme de votre écrit, elle me semble aussi digne d'éloge que le fond : vous avez fait un livre bien *breton;* le style en est facile, élégant et toujours correct, et la lecture en sera, non seulement intelligible, mais attrayante aux populations des différentes régions de la Bretagne.

Je souhaite donc que *Miz Santes Anna* se répande dans toutes nos familles bretonnes; et, en vous remerciant de l'exemplaire que vous avez eu la bonté de m'adresser, je vous prie, Monsieur l'abbé, d'agréer l'assurance de mes sentiments les plus distingués.

A. CHATTON, ch., vic. gén.

Digitized by Google

D'AR RE
A LENNO AL LEVR-MA

Goude glac'har an dervez deac'h hag e creiz tristidigez an dervez hirio, hor beuz guelet ar bobl kristen o nijal varzu ar plasou muia brudet m'en em ziscuez ennho galloud ar Verc'hez hag ar Zent. P'o deuz guelet ar feiz o tihuna, mevelien an drouc-spered o deuz savet huel ho banniel evit rei da anaout an dachen ma tlient brezelecaat. Ah! deuet eo an amzer ma n'eo ket aoualc'h beza eun den a feiz, red mad eo c'hoas gouren eneb ar c'hentelliou fall ha direiz a shigner e peb leac'h. Ar rebech a c'heller ober da Vreiz-Izel, eo ne deuz ket a hardizegez aoualc'h evit en em zifen a eneb ar c'hentelliou fall-se; alies e deuz roet scouarn d'ezho. Peb Breizad a dle beza hirio eur zoudard var an dachen: ne dle morse lezel da dremen abiou ar c'hentelliou fall ep sevel he vouez evit dizolei trubarderez mevelien an drouc-spered. Dirac fallaennou, sioas! re stanc c'hoas hirio euz darn euz he bugale, Breiz-Izel a zo bet guelet ive oc'h en em voda endro d'he fatronez, evit goulen da genderc'hel da nerz he c'hreden, he gloar hag he enor. Oll n'hon euz nag an amzer, nag an arc'hant red evit mont betec ar

Digitized by Google

plasou-se consacret da santes Anna. Eun dra da viana a c'hellomp oll da ober, ober epad miz gouere miz santes Anna; netra guelloc'h evit tenna varnomp bennoz Patronez Breiz-Izel. P'o deuz Jesus, Mari ha Joseph, peb hini eur miz evit ho enori, ne reomp nemet paea eun dle a anaoudegez vad d'ar Vam goz hor Patronez evit implija en he c'here'hen miz gouere m'en em gav he gouel.

Goude beza pennaouet e parkeier an tadou santel euz an Iliz, ha disillet an nebeut greun am euz dastumet ennho, em euz ho hadet el levric-ma, frouezen euz va c'harantez evit santes Anna. Ra vezo mad an eost, ha ma tivoano ar greun puill ha reud e calonou servicherien santes Anna.

Crouadur leun a soujans evit Iliz Roum, tenna a ran diaraoc euz al levrma kement en em gaffe ennhan countrol d'he feiz ha d'he c'hreden.

Leun a soujans evit lizerou ar Pab Urban VIII, discleria a ran ne roan d'ar burzudou ha d'ar miraclou scrivet aman nemet ar c'halloud a anavez d'ezho ar re a zo e pen an escopti. D'an Iliz ebken eo rei d'eomp da anaout e pe leac'h e paouez burzudou an douar, hag e coumans miraclou an Aotrou Doue.

Digitized by Google

BUEZ
SANTES ANNA

KENTA PENNAD

TAD HA MAM SANTES ANNA

Araoc ober meuleudi eun den brudet, ar Scritur-Zacr a veul da genta ar re o deuz hen lakeat er bed. Ne c'hellomp ket ober guell eget heuill ar scuer roet d'eomp el levriou scrivet dindan cuzul ar Speret-Santel : rac-se e lavarimp eur geric benac divar benn tad ha mam santes Anna.

Aman e kemerimp evit hon hencha tadou santel an Ilis ha dreist holl ar Bollandistet.

Stollanus, hanvet ive *Sajite* hervez tadou santel an Ilis, en doa an eur vad da veza tad da vam ar Verc'hez Vari. Diskenn a rea euz lignez ar roue David, hag en abec da gement-se oa bet savet

Digitized by Google

e doujans Doue. Iaouankic oa c'hoas pa zimezas da *Emerentiana*, a ziskenne ive euz lignez ar roue David. Pinvidic meurbet dre noblans he lignez, *Emerentiana* a oa pinvidicoc'h c'hoas dre vertuziou he ene.

Emerentiana a deuas er bed e *Zephor*, keric vian var dro diou leo dioc'h Nazareth. Ez iaouankic e tiscuezas pegement e carie ar vertus : oll sonjezonou he spered hag mouez he c'halon he c'hasse varzu Doue. He brassa plijadur oa pedi, hag he furnez hag he c'harantez tener evit Doue o doa he rentet din da velet diaraoc gloar dispar he lignez. Evel m'e doa great veu da jom bepret guerc'hez, ec'h en em blije cals en eul leac'h distro, hag alies e teue da goms gant diskibien ar bropheted bras Eli hag Elisee, a veve neuze var menez Carmel.

Alies e c'houlenne digantho ho santimant divar boez incarnasion Mab Doue ; hag eun dervez e c'houlennas startoc'h eget biscoas ar rezoniou o devoa lakeat Doue da jom ker pell hep rei d'eomp ar Zalver promettet d'ar batriarchet ha d'ar brophetet. Ar venec'h santel, egis ma o devije recevet eur sonj euz an env, a respontas :

Digitized by Google

— Abenn eun nebeut aman c'houi hen desco d'eomp oc'h-unan.

Emerentiana ne entente netra er c'homzou-se, ha var gement-se e pedas ar c'hossa anezho d'he sclerijenna :

— Va zad, emezhi, pell zo em euz c'hoant da veza sclerijennet var gals traou a ra d'inn poan spered. Setu pevar mil bloas en deus Doue promettet digass eur Zalver, a dle genel euz eur Verc'hez bepret dibec'h. P'en deuz kement daleet evit hen digass d'eomp, em euz aoun na rancfemp gortoz c'hoas pell amzer. Peleac'h caout eur c'hreg din da lacaat er bed eur verc'h vertuzus aoualc'h, evit beza mam da Vab Doue ?... O mister bras ha souezus ! N'em eus douetans ebet var galloud an Aotrou Doue : rac breman e c'hell ober ar pez n'en deuz ket great e mil bloas ; mes credi a ran stard, ma zastumfer en eur c'hreg an oll zantelez a zo var an douar, ar c'hreg-se c'hoas ne c'helfe ket beza comparachet d'an hini edo an enor da veza mam ar Messias.

An den santel-ma a zelaouas *Emerentiana* gant cals plijadur ; estonet bras ec'h en em gave o velet eur spered kel lem, hag o clevet comzou ken fur ; hag

Digitized by Google

evel m'en devije Doue displeget dirazhan ar mister bras a hoeze kement var sperad ar plac'h iaouanc, e respountas :

— O *Emerentiana*, ha c'houi a zo eurus ! Cavet o peuz trugarez dirac daoulagad an Aotrou Doue, c'houi a vezo hep douetans grizien ar branc ma tle dont anezhan mam Salver ar bed. C'houi o peuz kement a henvelidigez gant an hini o deuz hon tadou comzet d'eomp anezhi, ma n'em euz douetans ebet ne d'oc'h galvet d'an enor dispar-se.

Emerentiana, en eur glevet ar c'homzou-se, en em daolas d'an daoulin, hag a lavaras gant eur vouez goloet gant an daelou :

Petra oun, o va zad, evit gedal eur seurt enor? Ne d'oun ket din euz a gement a vadelez; coulsgoude ra vezo great bolontez Doue ! Pedit evidon Doue Israël, ma zeui d'am sclerijenna euz sclerijen an env, ha ma rai d'inn ar c'hras da viret ato he c'hourc'hemennou santel.

Ar c'homzou-se e doa lavaret gant eur vouez ker c'houec ha ken crenv, ma teuas ar venec'h euz ho lochen; hag en eun doare burzudus ec'h en em gavjont

Digitized by Google

henchet betec al leac'h m'en em gave an ermit cos hag ar plac'h iaouanc; hag evel ma o devije clevet ho c'homzou, e lavarjont :

— En em laouennait, *Emerentiana*, en em laouennait, cavet o peuz trugarez dirac Doue.

Ar plac'h iaouanc, carget a joa, a zistroas da di he zad en eur renta grasou da Zoue. A neuze ec'h en em dennas euz ar bed muia ma c'hellas. He buez a ioa eur vuez a binijen; ne vele den, ne zebre nemet griziou louzou, ha cousket a rea var an douar caled. Mes Doue a bare he zaoulagad varnezhi, ha ne falvezas ket d'ezhan e devije tanveat pelloc'h an dousder a gave oc'h he servicha e ancounac'h ar bed. A veac'h arruet en he zrivac'h vloas, he c'herent a roas urs d'ezhi da guitaat ar vuez a rene abaoue pevar bloas; ordren a rejont d'ezhi heuill plac'het iaouanc all Israël.

Emerentiana a anaveze mad e talc'h eun tad hag eur vam carg an Aotrou Doue var an douar; rac-se e sentas var an heur. Ne jomas ket pell er gear ep ma oue remerket gant an oll he genet hag he vertus. Meur a zen iaouanc a Israël he goulennas da zimezi. *Stollanus*

Digitized by Google

ebken a ioa cavet din anezhi, rac-se he c'herent her choazas abalamour ma oa euz ar memez lignez.

P'oa discleriet ar c'helou-se da *Emerentiana* ec'h en em gavas glac'haret bras; hag evel m'e devoa great veu da jom bepret guerc'hez, ne falvezas ket d'ezhi da genta rei he c'honsantamant.

Coulsgoude en aoun da vont a-eneb bolontez an Aotrou Doue, e c'houlennas cuzul digant menec'h menez Carmel, hag ho fedas stard da vesca ho fedennou gant he re evit anaout bolontez Doue var an dimizi-se. Ar venec'h santel, oc'h anaout mad vertus *Emerentiana*, hag oc'h anaout e tostea ive an amzer merket evit hon daspren, a bromettas goulen evithi sclerijen an Tad eternel.

Neuze *Emerentiana* en em dennas en eul leac'h distro, hag epad ma c'hortoze er beden hag en daelou urs Doue dre c'hincu he zervicherien, ar venec'h santel ne eanjont epad tri dervez da bidi, da iun ha da ober pinijen. Neuze Doue a zisculias dirazho ar pez a dlie arruout. Guelet a rejont eur vezen vras treac'h dre gened hag liou caer he delliou d'an oll guez o devoa guelet betec eno. Var ar vezen-se n'oa nemet eur frouezen,

Digitized by Google

ha p'oa distaget, ann oll brancou a zec'has. Mes eun nebeut goude-se, dre eur chenchamant burzudus, ar vezen a zeblantas ken skedus hag an heol ; dougen a rea eur frouezen nevez ken caer da velet ma na c'helle an daoulagad soutenn ar skeud anezhi.

An ermitet santel a anavezas ractal ne deue ar burzud-se nemet a bers Doue. Rac-se ec'h en em lakejont da bidi Doue d'ho sclerijenna var ar burzud-se. Ho feden a oue selaouet : clevet a rejont eur vouez euz an env o lavaret d'ezho ar c'homzou-ma :

— Ar vezen o peuz guelet a deu da skeudenna dirazoc'h dimizi *Emerentiana*. Ar genta frouezen o peuz remerket, eo ar c'henta crouadur a deui euz an dimizi-se. Ar brancou sec'het en eun taol a ziscuez e chomo *Emerentiana* ep caout bugale goude hé c'henta frouez. Chenchamant burzudus ar vezen hag ar sclerder a zo en dro d'ezhi a ziscuez oll-galloud an Aotrou Doue a rai da *Emerentiana* conceo a nevez en eun oad ne c'hello en em c'hortoz da gaout bugale nemet dre eur burzud abers Doue. An eil frouezen a ziscuez ar c'hrouadur a deui neuze var an douar; he hano en

Digitized by Google

em skigno dre ar bed oll, ha bez' e vezo mam d'an Hini a lacai an oll dud da c'henel da eur vuez nevez.

Neuze an ermitet santel ne varc'hatont mui evit discleria da *Emerentiana* ez oa bolontez an env e kemerje ar stad a briadelez.

« O va Doue, a lavar neuze, ra vezo » great ho polontez em c'henver! Pa » roit d'inn urs da derri ar veu am euz » great da jom bepret guerc'hez, roit » d'inn evit pried eun den leal hag » hervez ho calon. »

Neuze e kuiteas he ermitaj, hag ec'h en em lakeas etre daouarn he c'herent. Eun nebeut amzer goude e teuas da veza mam eur verc'h a ioa bet hanvet *Ismerii*, ha d'an oad a bemzec vloas a oa bet roet evit pried da eun den santel hanvet *Eliud*. Euz an dimizi-se eo e teuas er bed Elisabeth, pried *Zacarii* ha mam sant Ian-Vadezour.

EIL PENNAD

CONCEPSION SANTES ANNA

Evel m'o doa discleriet da *Emerentiana* menec'h Carmel, chom a reas pell ep caout bugale goude ginivelez *Ismerii*.

Digitized by Google

Oajet oa a anter-cant vloas, pa sevenas Doue d'ar bromessaou caer en devoa great d'ezhi. Eun dervez m'en em roe d'ar beden, daoulinet d'an douar, e clevas eun trouz bras, hag en eun taol e velas en dro d'ezhi eur sclerijen gaer meurbet, hag a dreuz ar scleder-se eun eal en em ziscuezas, hag a gomzas outhi er gis-man :

— *Emerentiana*, an amzer a dosta ma tle an oll-galloudec scuilla he vennoz var ar bed oll. Grizien Jesse a vleunio, lignez Abraham a recevo a bep seurt grasou, ha tron David en do eur perc'hen. Fizians a dlit da gaout em c'homzou : spered an Aotrou Doue a gomz dre va ginou.

Emerentiana a zeblantas da genta souezet euz ar c'homzou-se ; mes ar vouez e doa he zrubulliet, e lakeas ractal da gemer fizians.

— Rentit grasou d'ho crouer, a respountas an eal ; rac dre c'hras Doue o pezo eur verc'h a vezo mam da eur verc'h a dle a hed an oll amzer beza savet dreist an oll grouadurien.

Emerentiana en eur dridal gant ar joa a respountas :

— Gouzout a ran n'ez euz netra dreist

Digitized by Google

galloud Doue. Ra vezo great eta em c'henver, ne ket hervez va zalvoudegez, mes hervez trugarez an Aotrou Doue.

An eal a lavar neuze :

— Chomit e peoc'h, mont a ran da ziscleria da *Stollanus* bolontez an Aotrou Doue.

Goude e tisparissas.

Stollanus a ioa diou leo dioc'h *Emerentiana.*

Eat oa d'he di var ar meaz da velet he vanden jatal. Edo o pedi pa deuas euz a greiz eur goabrenn eur sclerijen gaër, hag eur vouez a lavaras ar c'homzou-man :

— *Stollanus*, ar peoc'h ra vezo ganeoc'h ! *Emerentiana*, ho pried a roio d'eoc'h eur verc'h ; he hano a vezo discleriet dre ar bed oll.

An den santel, oajet neuze a unnek vloaz ha tri-ugent, a gredas da genta n'oa kement-se nemet eun huvre ; mes mouez an env, evit rei d'ezhan da anaout bolontez Doue, a lavaras :

« Var ho penn-vele e cavfot peder li-
» zeren aour ; ar peder lizeren-se staget
» assamblez a raio an hano a refot dre
» urz Doue d'ar c'hrouadur a lacai ho
» pried er bed. »

Digitized by Google

Neuze ar vouez a deuas da devel, hag ar sclerijen a zisparissas.

An den santel-ma, sentus ouz cannad Doue, en em rentas ractal e kenver *Emerentiana*.

Digemer laouen a oue great d'ezhan, hag *Emerentiana* a gountas eus he c'hostez ar pez e doa clevet ha guelet. A veac'h m'oant eat en ho c'hambr, ma veljont, hervez m'en doa discleriet d'ezho an eal, peder lizeren aour var ar pennvele. Setu aman al lizerennou-se : A A N N. *Stollanus* ho c'hemeras evit ho discuez d'he bried ; ha goude beza he lakeat var an daol evit sellet ouz ho c'hoanteri, e veljont penaos al lizerennou-se staget assamblez a rea hano Anna ; ar pez a zinifi el langach *hebreu*, *gras* pe *drugarez*.

— Setu, emezo ho daou, an hano burzudus a fell da Zoue, en he vrassa madelez, rei d'ar c'hrouadur a dleomp da gaout. Ra vezo great he volontez santel !

Calz miziou a ioa tremenet abaoue. Deuet da veza dougerez, *Emerentiana* a dremenas ar c'henta amzer er beden. Pa dosteas he zermen, e c'hoanteas mont da velet ermitet santel menez

Digitized by Google

Carmel evit goulen digantho sicour ho fedennou.

Diskibien ar prophet Eli, carget a levenez en eur he guelet, en em strincas d'an daoulin; hag en eur veuli Doue euz ar burzudou en devoa great, e c'houlenjont beva hirr aoualc'h evit guelet ar c'hrouadur benniget-se. Ho feden a oue selaouet.

TREDE PENNAD

GINIVELEZ SANTES ANNA

Doue a gar an diantegez; rac-se ar Verc'hez Vari a zo bet discarg euz ar pec'het orijinal. Hervez eur greden zantel e felle da Zoue guelet mam ar Verc'hez santeleat evel he merc'h araoc he ginivelez.

Merc'h oa da Adam, hag a neuze dalc'het ive dindan pec'het he vouenn. Coulsgoude evel mam da Vari, evel mam gos da Jesus, e tlefe beza diframmet, araoc he ginivelez, euz a esclavaj an drouc-spered. Ar garg glorius a zalc'h e mister bras an incarnasion a dle rei d'ezhi an enor-se. Muioc'h a vir e deuz da veza discarget euz ar pec'het orijinal eget Jeremias ha sant Ian-Vadezour.

Digitized by Google

Jeremias n'oa nemet eur prophet, ha sant Ian-Vadezour n'en doa nemet da rei da anaout donedigez hor Salver ; eleac'h santes Anna a dlie beza mam da vam Jesus, hag euz he goad eo bet furmet corf ar Verc'hez dibec'h.

Ar penn-caos euz kement-se a zo anad evidomp ; ar pec'het ne dle ket caout crog en eur c'horf a dle servichout da dempl da vam Salver ar bed. Gant pegement a blijadur an env a bare he zaoulagad varnezhi. Doue ne c'hell ket sellet gant carantez ouz eun ene saotret gant ar pec'het. Red eo eta e ve bet santes Anna, kerkent ha m'e bet concevet, discarg euz ar pec'het orijinal.

« Santes Anna ne dle ket beza cho-
» met pell amzer dindan lezen ar pec'het ;
» rag bez'e deuz bet an oll grasou. Ar
» grouadurien all n'o deuz bet nemet eul
» lodennic. Santes Anna a zo eur mor a
» c'hrasou, ha carget eo bet a gement a
» zantelez, ma ne c'heller sonjal e nicun
» en tu all d'ezhi. Lavaret a c'hel-
» lomp eta, nicun euz bugale Adam, ne-
» met ar Verc'hez, n'eo bet ker caret
» gant Doue, ha nicun all en deffe rece-
» vet muioc'h a c'hrasou evithi. Pa
» c'hellomp discuez etouez ar zent unanic

Digitized by Google

» benac hag a zo bet santeleat araoc ho » ginivelez, abalamour da betra e reüs- » semp ar memes enor da santes Anna, » mam an oll grasou ? »

Goude sant Ian Damasceen, e c'helfemp henvel cals doctoret all, cals theolojianet, o deuz difennet ar memes creden eveldomp ; mes mall em euz da gounta d'eoc'h ar burzudou a zigouezas e ginivelez santes Anna.

Eur meurvez oa, var divez ar bloas pevar mil abaoue m'oa crouet ar bed, var dro ar bloas 3980. Doue a ziazezas mean kenta mister an Incarnasion dre c'hinivelez santes Anna ; hag evit discuez ez oa ar c'hinivelez-se eur joa vras evit an env, e falvezas d'ezhan he rei da anaout d'ar bed oll. A veac'h ar c'hrouadur e devoa guelet an deiz, eun eal a ziskennas euz an env e ti *Stollanus*, hag en eur gemer ar c'hrouadur euz a dre daouarn an amiegez, e scrivas var boull he c'halon hano Anna, hag e lavaras : « Setu an hano a ro Doue d'ezhi. » Hano Anna, eme sant Epiphaan, a zinifi leun a drugarez. Doue, dre an hent-se, a falle deski d'eomp e tlie ar c'hrouadur-se beza penn-caos hon eurusted hag unan euz an eienennou he vrassa trugarez.

Digitized by Google

Pa guiteas an eal ar gambr, e veljont penaos an hano scrivet var boullgalon ar c'hrouadur a ioa c'hoas kizellet e meur a leac'h all euz an ti. Brud ar burzud-se en em skignas ractal dre ar vro. An oll a c'hoantea guelet dreizho ho unan ar pez a ioa digouezet. Ti *Stollanus* a ioa bepret leun a dud, hag evit countanti an oll, oa red lezel dizolo poullgalon ar santes ; kement-se a ioa deski d'ezhi abred hent ar poaniou.

Dre an oll Judee n'oa ken caos nemet euz an hano-se, roet en eun doare ken souezus. Hogen ne zaleas ket da ober cals burzudou all. Eun den brudet euz a Nazareth, hanvet Seral, deuet dall er bed, a glevas comz euz ar burzud-se. Sonjal a reas ractal ez oa ar c'hrouadurse galvet da ober traou estlamus. En em erbedi a reas ouz Doue, ha gant ar fizians d'en em velet pareet ma c'helje lacaad he zorn ebken var an hano santel, ec'h en em rentas var droad gant he oll servicherien betec ti *Stollanus*. Eno ec'h en em lakeas d'an daoulin dirag santes Anna, ha goude beza poket d'an hano santel, e kemeras he daouarnigou, hag ho c'hassas betec he zaoulagad en eur lavaret : « Merc'h Doue, digorit va daou-

Digitized by Google

» lagad, evit ma c'hellin guelet ar bur-
» zudou great gant an env en oc'h an-
» dret. »

Ractal ec'h en em gavas pareet.

M'en deuz an hano santel-se great kement a vurzudou en eur zont en hon touez, petra ne dleomp-ni ket da c'hedal breman en hon izomou, ma c'houlennomp scoazel digant-han gant eur feiz crenv hag eur fizians vras ! Ha Doue ha n'en deuz ket hen roet d'eomp evel eur bromessa hag eun errez ? Promessa a drugarez, errez a zilvidigez.

PEVARE PENNAD

SANTES ANNA EN TEMPL A JERUSALEM VERTUZIOU A HEUIL ENO

Petra benac ma ve bet santeleat santes Anna araoc he ginivelez, ha ma c'helje lavaret evel an abostol : « Me ador an » Doue e deuz ato servichet va lignez, » hag an eur vad am euz da veza gues- » tlet d'ezhan gant va zud cos kercouls » ha gant ar re o deuz va lakeat er bed. » *Stollanus* hag *Emerentiana*, evit discuez ho anaoudegez vad da Zoue, a salvezas d'ezho he guestla d'ezhan en eun doare parfetoc'h ; hag evit rei da anaout oa ho

Digitized by Google

dilez hep distro, e lakejont sevel ho merc'h ehars treid ann aoteriou, hag he maga e ti an Aotrou Doue. Evit an drase oue casset da Jerusalem, ha lakeat etre daouarn ar veleien a deuas d'he digemer evit he ambroug en templ. Oajet oa a veac'h a dri bloas p'oa digemeret en niver ar guerc'hezed all a veve e ti an Aotrou Doue. Ne zaleas ket da rei da anaôut pinvidigeziou he ene. He spered ne sonje morse e c'hoariou ordinal bugaligou he oad. He c'haloun n'oa digor nemet da garantez Doue. Ar garantez-se en em ziscueze ken sclear en he oberou hag en he oll c'homzou, ma ne c'hellet he guelet pe he c'hlevet heb en em zantout gounezet da Zoue.

Bemdez e tremene pemp pe c'huec'h heur o lenn ar Scritur Zantel. He doare deread hag he ear ato laouen a c'houneze ann oll galounou : dre-ze oa deuet mad d'an oll. Morse n'oa guelet guerc'hes iaouanc o pedi Doue gant muioc'h a virvidigez. Tremen a rea er beden eul loden euz he nozvechennou, hag he brassa eurusdet oa sonjal e santelez dispar an Aotrou Doue, pe chom da huanadi varlerc'h donedigez Jesus-Krist. Ne d'it ket da gredi em euz ac'hanon va-

Digitized by Google

unan countet d'eoc'h buez ar santes-man. Bez'e cavan e scridou sant Jerom eur bajen a deu da gredaat penn da benn ar pez am euz lavaret. Hervez ar zant-ma santes Anna a veve e doujans Doue ; carout a rea al lealdet ; leal oa en he oll oberou ha leun a garantez evit Doue hag he nessa.

Rac-se, ha pa lacafemp var gount mam ar Verc'hez Vari an oll vertuziou, ne c'hellimp morse en em zevel dreist ar virionez.

Lavaromp gant sant Thomas : santes Anna ne deuz ket gallet dislavaret he hano. Bez'e doa recevet an oll grasou, hag heuliet e deuz an oll vertuziou en eun doare souezus betec eno ; rac an douar n'en doa ket c'hoas an eur vad da gaout en he gerc'hen ar famill zantel Jesus, Mari ha Joseph.

Bolontez Doue hag hini he c'herent oa he oll reolen a vuez. He flijadur oa beza en eul leac'h distro ; ne doa ken preder nemet gant ar beden pe al labour, ar beden all-se ken caret gant Doue. He c'homzou leun a zousder ne flemment na ne noazent morse da zen. He daoulagad a ioa ive ken reizet, ma ne barent morse var an distera tra

Digitized by Google

zaotr. Ar furnez a remerket ato en he oll oberou ; morse sonj pe c'hoant hudur ne zaotras diantegez he ene. En eur ger, en eur he guelet e vije lavaret en devoa Doue kemerat plijadur o tastum enn-hi an oll vertuziou evit ober anezhi scuer ar zantelez. Kement a rea a veze great er guel a Zoue. He c'horf ne loc'he nemet evit he zervicha ; he daouarn ne reant netra nemet evit senti; he diouscouarn ne zigorent nemet d'he vouez ; he daoulagad ne zellent nemet oc'h he interest ; he ginou ne lavare comzou nemet evit he veuli, hag evithan oa oll garantez he c'haloun.

Tremenet e devoa daouzec vloas en templ, prijet bras gant ar veleien ha caret gant ar guerc'hezed all. Dont a reas *Stollanus*, he zad, da vervel, ha neuze he mam he galvas en he c'hichen evit dousaat an derveziou e devoa c'hoas da jom var an douar. Ne ket hep keuz na glac'har e kuiteas Anna al leac'h benniget-se e peleac'h e devoa tremenet ker sioulic he bugaleach.

Digitized by Google

PEMPET PENNAD

MARO EMERENTIANA.— GLAC'HAR SANTES ANNA

Emerentiana, deuet d'an oad a drivac'h vloas ha tri-ugent, a deuas da anaout e falveze da Zoue he gervel euz ar vuez-man. Div heur araoc he maro, e c'halvas he merc'h hag e lavaras d'ezhi ar c'homzou diveza-man : « Va » merc'h, arruet oun em zermen diveza. » Va ene a zo o vont d'en em zispartia » dioc'h va c'horf. Lacaat a reoc'h va » enterri e kichen *Stollanus*, ho tad. » Ne vezit ket glac'haret euz va maro, » o va merc'h muia caret. Lakit oc'h » oll fizians e Doue, ha gortozit ma se- » veno d'he bromessaou; rac eun amzer » a deuio ma root d'ar bed eur verc'h. » He hano ebken a laouenaio an env » hag an douar. Baleit ato e hent gour- » c'hemennou Doue; confortit ar re » glac'haret, diboanit ar beorien, dis- » prijit madou an douar, ha pa deui eun » dra bennac da stourm, da enebi ou- » zoc'h er vuez-man, kemerit ato cuzul » digant ho kerent tosta. » Goude ar c'homzou-se, *Emerentiana* a roas he

Digitized by Google

bennoz d'he merc'h; poket a reas d'ezhi evit an diveza guech, hag e rentas he huanaden diveza.

Anna a oue glac'haret oll. Petra bennac ma c'houie penaos ar maro ne espern den, ar garantez a zouge d'he mam a oue treac'h d'ar resolusion e devoa kemeret da blega da volontez Doue. En em lezel a reas da vont d'he oll glac'har, hag e santas, en despet d'ezhi, ar pez a lavaras divezatoc'h gant kement a ners diveza tad an Iliz, sant Bernard :

« Va c'haloun, a lavar ar zant bras-
» man en eur vouela var maro eur breur,
» va c'haloun ne ket great gant mein na
» gant dir. Petra ! Ar maro a zilam di-
» ganen ar pez a garien ar muia, ha
» n'em bije ket ar gallout da vouela ? »
Coulsgoude, sonj a deuas d'ar santes eus comzou ar Scritur Zacr : Pa deu ar maro da unan benac euz hon tud, ne dleomp ket en em lezel da vont re d'an dristidigez, rac plega a dleomp da volontez Doue. Neuze ec'h eanas da lenva hag e kinnigas he foaniou hag he c'hroaziou da Zoue. Ober a reas enterri he mam el leac'h m'e devoa ordrenet, ha ne sonjas mui nemet d'en em denna pell euz ar bed evit en em rei oll da Zoue. Mes evit senti ouz

Digitized by Google

bolontez diveza he mam, araoc en em denna a-grenn euz ar bed, e falvezas d'ezhi rei da anaout ar c'helou-se d'he c'herent. Ar re-man en em ziscuezas drouc-countant. Comz a rejont d'ezhi euz ar bromessaou great da lignez David ; lavaret a rejont e tostea an amzer ma tlie Doue digass eun dasprener d'an dud, hag ar burzudou c'hoarvezet en he ginivelez a ioa eur merc e tlie beza eun dra bennac e sevenidigez ar mister bras-man.

Aoualc'h o doa lavaret he c'herent evit distrei he fennad. Evel he mam, Anna e devoa ato discuezet caret al lec'hiou distro. Heulia a reas aliou he c'herent, ha tri bloas goude maro *Emerentiana*, e kemeras evit pried *Joachim*.

C'HUEC'HVET PENNAD

DIMIZI SANTES ANNA.— AR VERTUZIOU E DEUZ HEULIET ER STAD A BRIADELEZ

Joachim a ziskenne euz a lignez ar roue David. Eun den oa hervez calon an Aotrou Doue, ken pinvidic a vertuziou hag a vadou an douar. He zerveziou a dremene oc'h ober oberou a drugarez; he gomzou leun a zousder a c'houneze

Digitized by Google

an oll galonou. En eur ger, servichout a c'helle da scuer d'an oll dud iaouanc, evel m'az oa Anna scuer ar plac'het iaouanc.

Var dro ar bloaz 3998, oa bet clozet an dimizi etre an daou zen santel-man. A veac'h m'oant eureujet, e renchont eur vuez muioc'h henvel ouz hini an elez eget ouz hini an dud. Epad m'oa unan o pedi, egile a gasse he huanadennou varzu an env. Ma tigore Joachim he di d'ar beorien evit ho diboania, Anna epad an amzer-se a iea d'ho c'hlasc evit dousaat ho foaniou hag evit rei d'ezho he alusennou. Ho zi a ioa scol ar vertuz. Evelse, an oll eneou o doa c'hoant da blijout da Zoue en ho ziegez, a zirede d'ho guelet evit kemer scuer varnezho. Ho guiscamant a ioa dister hag ho ziegez dizispign. Ar furnez vrassa e kenver an dibri hag an eva a remerket en ho frejou; e peb leac'h doujans Doue. An daou bried-man n'o deuz bet morse nemet ar memes bolontes; morse etrezho an distera comz casaüs; beva a reant en unvaniez ar vrassa. Epad ma rea unan ar vad, egile a glaske miret oc'h an drouc; lavaret e vije n'o doa nemet ar memes calon hag ar memes ene.

Digitized by Google

En eur lenn eun dervez eur pennad euz ar Scritur Zantel, el leac'h ma teu Judith da alia he mab da rei d'ar beorien an darnvuia euz he madou, Anna en em lezas da vont da eun dristidigez vras. Joachim a remercas kement-se hag a lavaras d'ezhi ractal.

— Perac beza glac'haret? Ha ne c'hellomp-ni ket heuill ali an intanvez santelse? Sicouromp ar beorien gant muia largentez ma c'hellomp; Doue he-unan a bourveo d'hon oll izomou.

Kerkent e rejont teir loden euz ho madou. Ar genta loden a lakejont evit maga beleien an templ; an eil evit sicour ar beorien hag ar veachourien; an drede, an distera, a zalc'hjont evit ho izomou ho-unan.

Oc'h ober ar vad er giz-se, e tremenjont an daou ugent vloaz kenta euz ho dimizi. Doue en devoa ho choazet a bep amzer evit rei d'ezho eur verc'h a dlie beza mam da Zalver ar bed. Dre ho oberou mad ec'h en em rentent din euz an enor-se. Leal oa e vije tad ha mam ar glana euz an oll grouadurien, scueriou an oll vertuziou.

Digitized by Google

SEIZVET PENNAD

DOUE A ZIGASS CROAZIOU DA JOACHIM HA DA ANNA. — EUN EAL A BERS DOUE A DEU D'HO DIZAMMA. — CONCEPSION AR VERC'HEZ VARI.

An difrouezidigez er stad a briadelez a ioa kemeret etouez ar Iuzevien evit ar brassa euz ar gualeuriou. Ho zad Abraham a zo scuer a gement-man. Doue o veza discleriet d'ezhan e c'hoantea beza he recoumpans, he zervicher bras a respountas :

« Petra rofet d'inn, o va Doue, a » c'helfe va dic'hlac'hari a-grenn ? Setu » em euz dija eun troad er boz : ar gla- » c'har a mo eta da vervel dizher, ep » lezel var va lerc'h penn-her ebet d'ar » madou bras o peuz roet d'inn. »

Piou n'en deuz sonj gant pegement a fouge Lia a ziscueze he banden bugale d'he c'hoar Rachel, ne doa c'hoas recevet digant Doue na Joseph na Benjamin ?

Penn-abeg ar greden-se a deue euz ar bromessaou caer en devoa great Doue er penn kenta d'ar batriarchet. Evel ar Messias a dlie dont euz lignez Abraham, ne doa etouez ar Iuzevien na

Digitized by Google

goaz, na maouez, ne huanade var lerc'h an enor da lacaat er bed Salver an oll dud. Chom hep caout bugale a ioa eur merc n'oant ket din euz an enor a vam. Kement-se a ioa dirac daoulagad ar bobl eur vez, eur seurt castiz douget en ho eneb gant an env. Izom am oa da lavaret kement-man evit rei da entent ar pez a deu goude.

Eun dervez m'oa deuet Joachim d'an templ evit ober he brof, ar belec bras Izacar her bountas en eun doare rust en eur lavaret dezhan n'oa ket din, en abeg euz difrouezidigez he zimizi, da rei prezanchou da Zoue.

Joachim, goloet a vez, en em dennas hep lavaret gric goude beza taolet eno he brof. Anna hen dastumas gant eun doare laouen, hag e tremenas hep en em glemm e creiz eun niver bras a dud a sile d'ezhi e pleg he scouarn rebech ar belec bras. « Ho pec'hejou, emezho, o » deuz ho lakeat da zivoueret an enor da » velet ar Messias en ho lignez. » E leac'h clasc eun digarez benag evit en em zidamall, e viras he ear laouen hag ez eas varzu ar gear gant eur peoc'h din euz he c'halon huel.

Mes pa zigouezas en he zi ha pa

Digitized by Google

roas he servicherien d'ezhi da anaout oa en em dennet Joachim glac'haret oll o gueled eur c'hoad, ec'h en em strincas d'an daoulin hag en eur sevel varzu an env he daoulagad goloet a zaelou :

« O va Doue, emezhi, m'az e va di-
» frouezidigez eun torfed, me va-unan
» a dle beza tamallet ; ma'z e malloz an
» env, varnon ebken e tle cueza ho
» puanegez, ha ne ket var vâ fried muia
» caret. Mes m'az e ho polontez n'on
» dije ket a vugale, perac ho madelez,
» perac ho lealdet a c'houzanv e vichemp
» disprijet evit eun torfed ne dle ket
» beza tamallet d'eomp ? O Doue oll-
» galloudec, plijet ganeoc'h trec'hi berr
» d'hon dismegans vras ; roit d'eomp
» ar c'hrouadur a c'houlennomp abaoue
» keit amzer : ha ni c'hell hen touet,
» her guestla a raimp d'eoc'h kerkent
» ma vezo arruet en he dri bloaz.
» Coulsgoude hirio evel ato, me lavar
» deoc'h : ra vezo great ho polontez. »

Neuze an arc'hel Gabriel, skedus evel an heol, a en em ziscuezas da Anna hag a lavaras d'ezhi :

« Me eo cannad an Aotrou Doue. Va
» digasset en deuz evit discleria d'eoc'h
» eur c'helou a garg an env a joa. Ho

Digitized by Google

» iuniou, ho pinijennou, oc'h aluzennou
» a zo bet digemeret mad gant Doue;
» ho pedennou a zo bet selaouet, hag
» ar vez o peuz bet da zougen en templ
» dirac ar bobl a vezo digollet gant
» gloar. Doue en deuz cavet mad e vi-
» jec'h difrouez epad ho iaouankis, evit
» rei da anaout en ho kenver he nerz
» hag he c'halloud. En he c'hosni, Sara
» a lakeas er bed Isaac; Rachel a lakeas
» Joseph, hag Anna, Samuel. Er memes
» tra, c'houi a deuio da veza mam da
» eur verc'h choaset a bep amzer evit
» beza templ an Aotrou Doue; he henvel
» a reot Mari. An hano-se a lacai da
» grena Lucifer hac an drouc-sperejou.
» Hep pec'het e vezo concevet, ha dre
» vertuz ar Spered-Santel e teui da veza
» mam da Vab Doue. Distroit da Jeru-
» salem; caout a reot Joachim e kichen
» an or Alaouret. »

Neuze an arc'hel en em dennas. Lezel a reas ar zantes da sonjal ervad er c'hras dispar discleriet d'ezhi abers Doue. An arc'hel Gabriel en em ziscuezas ractal goude-se da Joachim a ioa en em dennet en eul leac'h distro. Eno gant cals daelou ha c.ls hirvoudou, e pede Doue da lacaat da ziskenn varnezhan ha var he bried gliz he vadelez.

Digitized by Google

« Joachim, eme an eal, sec'h da zae-
» lou ; Doue en deuz clevet ha selaouet
» da beden. Kerz er meaz euz da lochen,
» distro da Jerusalem, caout a ri Anna
» e kichen an or Alaouret. » Ha goude beza lavaret d'ezhan ar burzudou en devoa discleriet d'ar santes, e pignas en env.

Anna ha Joachim a reas gant hast ha gant eur feiz burzudus ar pez a ioa ordrenet d'ezho dre c'hinou an arc'hel. Anna a c'hoantea arruout araoc Joachim ; Joachim en doa c'hoant digouezout araoc Anna. Mes dre eun urz a brovidans Doue ec'h arruchont ho daou assamblez e kichen an or Alaouret.

Goude beza lavaret an eil d'eguile comzou cannad an env, ec'h en em rentchont en templ evit trugarecaat Doue. Goude e kemerchont an hent da vont da Nazareth.

Er gear-se a dlie divezatoc'h guelet mister bras an Incarnasion, eo e tigouezas Concepsion dinam ar Verc'hez Vari.

Scridou an tadou santel n'en em glevont ket var an oad e devoa ar santes pa goncevas Mari. Darn a lavar oa arruet en he daou bloaz ha daou-ugent ; darn all en he brassa cosni. Evidon-me, harpet var scridou eun niver bras a dadou

Digitized by Google

euz an Ilis, a sonj e oa neuze santes Anna oajet a eiz vloaz hag anter-cant.

Rac dimezet oa bet d'an oad a drivac'h vloaz, ha tremenet e doa var dro daougent vloaz glac'haret oll da jom hep bugale.

EIZVET PENNAD

GINIVELEZ AR VERC'HEZ VARI

Evel ma tostea an amzer ma tlie genel mam hor Zalver, Joachim a dreuzas meneziou ar Judee evit cass kelou da Elisabeth, pried Zacarii, ha da Ismerii, c'hoar da santes Anna. Rodolph, a urz ar Chartreuzed, a ro d'eomp d'anaout oa neuze an henchou diez ha fall bras ; hag evel an dud santel-ma a zaleas pelloc'h en hent evit ne zonjent, e teuas d'ezho aoun da arruout re zivezad evit ginivelez ar c'hrouadur a zouge neuze santes Anna, ginivelez ha ne dlie ket beza nebeutoc'h burzudus eget he C'honcepsion. Pegen bras n'oa ket eta ho souez hag ho joa, pa veljont, arruet dija tostic da di Joachim, santes Anna heunan o tont d'ho diambroug. Lavaret a reas d'ezho ne c'hortoze nemet-ho, evit lacaat er bed ar c'hrouadur benniget en

Digitized by Google

doa Doue roet d'he fedennou ha d'he daelou.

Hag evit guir, a boan oant er gampr, ma santchont eur c'huez vad endro d'ezho. Endro da Anna e velchont eur sclerijen gaer, hag e creiz ar sclerijense, oa eur c'hrouadur burzudus dre he c'henet. Mari oa o tont var an douar skedus evel eur vouerelaouen. D'an eiz a viz Guengolo euz ar bloavez 4037, abaoe crouidigez ar bed, eiz cant vloaz goude ma oa diazezet ar gear a Roum, d'ar seizvet bloavez varnugent euz ren Cesar-August, ha d'ar bevarzecvet bloavez euz ren Herodez, Anna a lakeas er bed, hep poan na diezamant, an Hini a dlie rei d'ar bed al levenez hag ar pardoun.

Clevet oa en ear eun niver bras a elez o cana canticou evit meuli ginivelez ho rouanez. Trugarecaat a rejont an Aotrou Doue, ha pedi a rejont ann oll grouadurien da unani ho mouez gant ho re evit meuli galloud an Hini a dle bruzuna penn ar serpan.

An oll dud a oue eno a gouezas d'an daoulin evil meuli Doue gant ar sperejou eurus-se. Prestic goude m'aa ganet Mari, e oa guelet eul lahous bras o nijal

Digitized by Google

var an ti ma oa digouezet ar burzud-ma. En he veg hag etre scalfou he dreid, e touge brancouigou evit ober he neiz var doen ar gambr ma oa ganet ennhi Rouanez an env hag an douar. Meur a scrivagner a lavar e chomas an neiz-se en he bez betec resurreciion hor Zalver, en despet d'ar pez a reat evit he freza hag he daol d'an douar.

Evel ma oa bet gourc'hemennet gant an arc'hel Gabriel da santes Anna ha da sant Joachim, e oue roet d'ar c'hrouadur an hano a Vari.

NAOVET PENNAD

PRESENTASION AR VERC'HEZ EN TEMPL

Ar gerent ne dleont ket ebken rei buez ar c'horf d'ho bugale ; eun dever eo c'hoas evitho rei d'ezho buez an ene. Pourvei a dleont da izomou an eil hag egile, hag eur gount terrubl o devezo da renta da Zoue ar re a vezo bet lezirec da deuleur er c'halonou iaouanc-se had ar guirioneziou christen hag vouenn ar vertuziou. Santes Anna a anaie re vad he deveriou a vam evit disonjal nicun. Evel ma c'houie e tlie eun dervez Mari beza templ ar Speret-Santel hag an de-

Digitized by Google

meurans santella ha dudiussa a c'helle an Dreindet da gaout var an douar, e lakeas he brassa aket da zevel ar blanten iaouanc-se a dlie eun dervez rei bokedou euz ar c'haera. Clasc a reas dreistoll lacaat en he speret santimanchou a izeldet en abec d'an enor he gortoze divezatoc'h.

Pell dioc'h kemeret scuer var gragez ar bed a zianav ar joaiou guirion evel deveriou ar vam gristen, hag, e leac'h maga ho-unan ho bugale, ne varc'hatont ket evit ho zeuleur etre daouarn an estrenn. Anna ne falvezas ket d'ezhi fisiout er re-all he merc'h muia caret ; he maga a reas he-unan hag he oll aket a lakeas d'he zevel gant eun deneridigez a vam.

An tri bloas a dremenas Anna gant Mari a ioa bet evithi tri bloas a zudi hag a levenez. Ar verc'h santel a zigolle he mam euz ar boan a gemere ganthi, dre gant merc a garantez ne c'hellent mancout da c'hounit he c'haloun. Senti a rea ouz an distera euz he gourc'hemennou. He eurusdet oa ober plijadur d'he mam. En eur ger, bez'ez oa scuer an oll vertuziou. Evelse pa deuas an amzer da seveni d'ar veu great da Zoue, e doa bet

Digitized by Google

izom euz he oll nerz caloun hag euz he oll doujans e kenver Doue. Euz a begement a gourach ne dlie ket caout izom evit en em zispartia diouz eur c'hrouadur a garie gant kement a deneridigez hag a rea he oll joa, he oll c'hountantamant! Pegen bras ne dlie ket beza he c'harantez evit Doue evit chom hep marc'hata var eun disparti ken poanius, hag evit divoueret a galoun vad ar pez a garie ar muia var an douar! Ne ket hep rann-galoun e plegas d'an dispartise coulsgoude.

Evit anaout pegen poanius eo an dilez a rea hor santes da Zoue, e rancfemp en em lacaat en he flas ha sonjal petra oa Mari evit Anna. Bez' ez oa he merc'h muia caret. Tremenet e doa daou-ugent vloas oc'h huanadi varlerc'h ar c'hrouadur benniget-se. Ne scuize oc'h he guelet nag oc'h he c'hlevet, rag euz he ginou a grouadur e teue comzou dudiuz, comzou a zere ouz an elez ebken. Mari a ziscueze a vreman ar pez a dlie beza en amzer da zont.

Santes Anna a dle servichout d'eomp da scuer. He aket da zeveni d'ar veu e devoa great da Zoue a dle deski d'eomp pegen sourciuz e tleomp beza hon-unan

Digitized by Google

da zerc'hel d'hor promessaou. He c'harantez a zesc d'eomp caret a greiz caloun Doue ha traou an env. He c'hourach hag he nerz p'en em zisparti diouz Mari, a dle hon golei a vez o veza ker stag ouz traou ar bed-man. Setu eur brezegen galloudus aoualc'h evit hon lacaat da zilezel kement hon euz, hag evit hon dougen da lacaat peb tra dindan hon treid evit senti ouz Doue. Etre Nazareth ha Jerusalem ez euz var dro tregont leo. Beach Mari e coumpagnunez he mam hag he zad, hag eun niver bras euz ho c'herent, a badas tri dervez; hag epad an hent an elez ne eanjont da gana canaouennou evit meuli Doue.

P'oant arruet e traon an dereziou a gundu d'an templ, Anna a falvezas d'ezhi kemer Mari etre he divreac'h evit he c'hass betec ar belec bras, he gortoze e kichen dor an aoter vras. Mes ar verc'h santel, evit discuez pegement a hast hag a vall e doa d'en em vouestla da servij Doue, a nije, couls lavavet. An oll a ioa estonet o velet pegen lijer e valee evit he oad. Lavaret e vije penaos an elez, evit enori an hini a dlie beza ho rouanez, he douge var ho diou askel. Santes Anna, arruet e kenver ar belec

Digitized by Google

bras, a lavaras d'ezhan: « Cannad an » Aotrou Doue, recevit, mar plij ga- » neoc'h, ar verc'h a ginnigan d'ezhan » dre ho taouarn, ha cavit mad e teuffen » dre an offrans-man da baea va dle en » he genver. Mar d'oc'h estonet o velet » eur vanden ker bras a dud ouz va » heul, eun niver ker bras a gerent » hag a vignounet en dro d'inn, mar » d'oc'h estonet o velet ar goulaou-man » ganeomp var elum, pardounit d'am » zantimant a anaoudegez vad. Ne c'hel- » lan ket discleria re huel ar burzudou » en deuz great Doue em andret. »

Neuze en eur gomz ouz Mari :

« Evidoc'h, va merc'h, emezhi, c'houi » zo eur c'hrouadur a vennoz hag a » vurzud. Dre va fizians oun deuet a » benn d'ho caout digant Doue ; bez ez » oc'h frouezen va daelou, diveradenn » grasou puill an Aotrou Doue a zo en » em ziscuezet em c'hever trugarezus » bras meurbet. D'ezhan oun dleourez » euz va gloar hag euz va enor a vam. » C'houi ive a zo dleourez d'ezhan euz » burzudou ho *concepsion* hag ho kini- » velez. Va c'haloun e deuz ho c'hoan- » teat pell amzer, hag ar promessaou » caer am euz great da Zoue o deuz ho

Digitized by Google

» roet d'inn. Evit seveni d'ar bromes-
» saou-se, e teuan hirio d'ho couestla
» da Zoue en templ. »

Anna a dosteas neuze ouz ar belec bras, hag an daelou en he daoulagad e kinnigas d'ezhan Mari, a en em daolas d'he dreid evit her pedi d'he receo e niver ar guerc'hezed. Ar vam-se, glac'haret, he c'hinnigas neuze da Zoue. En eur drec'hi he zeneridigez a vam, e reas dilez santel ha poanius he merc'h egiz ar patriarch Abraham.

Ar belec bras a recevas Mari gant cals a zoujans. Rei a reas d'ezhi mil meuleudi, hag he lacaat a reas e renc ar guerc'hezed a zerviche Doue noz-deiz en templ.

DECVET PENNAD

MARO SANT JOACHIM. — DIMIZI AR VERC'HEZ VARI

Anna ha Joachim o devoa tremenet eun niver bras a vloaveziou e dousder eun unvaniez santel. Ar brassa peoc'h a rene en ho ziegez, ha ginivelez Mari a deuas c'hoas da greski var an anter ho eurusdet. Mes arruet oa heur Joachim ;

Digitized by Google

gervel a reas santes Anna e kenver he vele a varo evit kimmiada diouthi evit an diveza gueach : « Va fried muia caret, » emezhan, trugarecaat a ran Doue da » veza roet d'eomp evit merc'h an Hini » a dle beza mam d'ar Zalver prometet. » Mont a ran da ziscleria d'hon tadou » a zo el limbou e tosta termen ho deli- » vrans. Lavarit da Vari pedi evidon. »

Goude-se e pedas Anna d'hen lacaat e bez he dad *Berphonter*, ha sclerijennet dre spered Doue, e tisclerias d'ezhi e divije an heur vad abenn eun nebeut bloa- veziou, da velet Mab an Tad eternel o caout evit mam he merc'h muia caret.

Eun nebeut goude, e rente he huana- den diveza e peoc'h an Aotrou Doue. Oajet oa a bevar-ugent vloas. Ne essain ket discuez d'eoc'h glac'har santes Anna. Rac ma oa bras he c'harantez evit Joa- chim, he c'heuz hag he glac'har a ioa brassoc'h c'hoas. Her gouela a reas keit ha ma c'hellas hep dizenti ouz bolontez Doue ; ha ne n'em zic'hlac'haras nemet gant ar fizians d'en em velet dizale e com- pagnunez he fried. Hen lacaat a reas, hervez he beden, e bez he dad, ha neuze ez eas da Jerusalem da zougen caon d'he fried, e compagnunez Mari, en em gave

Digitized by Google

neuze en he unnec vloas. Hervez lezen an templ, ar guerc'hezed a dlie distrei da di ho c'herent eur veach arruet en oad a bevarzec vloas. Mari, evel ar reall, a rencas douja d'al lezen-se. Pa arruas he fevarzec vloas, ar belec bras a lavaras d'ezhi oa deuet ar mare da zistrei varzu he mam evit ma vije dimezet. Mari a respountas ne c'helle ket kuitaat an templ, p'e doa great veu da jom bepret guerc'hez. Ar belec bras ioa estounet eus eun hevelep respount euz a bers eur plac'h iaouanc a ziskenne euz lignez ar roue David. Rac en abeg da gementse, hervez ar Scritur, e c'helle caout an enor da veza mam da Zalver ar bed. Ar belec bras a c'halvas Anna. A bell amzer ec'h anaveze he finijennou hag he vertuziou, hag e tisclerias d'ezhi ar respount en devoa bet digant Mari. Hor santes a lavaras n'oa nemet eun dra da ober, pedi Doue. A dra sur, Doue a roje da anaout he volontez.

Ar belec bras a heulias an ali-se. Lacaat a reas dastum oll veleien an templ evit goulen cuzul digant Doue. Goude beza goulennet digant santes Anna unani he fedennou gant ho re, e chomjont tri dervez er beden. Castiza a reant ho

Digitized by Google

c'horf ha iun a reant bemdez divar bara ha dour.

En eun taol e clevjont eur vouez o lavaret : « Dont a raio euz grizien Jesse » eur branc a roio eur boked, ha var ar » boked-se e tiskenno ar Speret-Santel, » evel m'en deuz hen discleriet Isaï. »

Ar belec bras, goude beza trugarekeat Doue, a roas urz d'an oll dud iaouanc euz lignez ar roue David da zigouezout en templ ha da zigass gantho eur branc pep hini anezho.

Goude m'oa great ar pez en devoa lavaret, ar belec bras a reas lacaat an oll brancou var an aoter, hag e lavaras neuze ar pedennou evel custum.

Mes caer en devoa gortoz, branc ebet ne roe bokedou. Neuze santes Anna a roas da anaout e vanke unan euz famill ar roue David, hanvet Joseph. Abaoue daouzec vloas e rene eur vuez distro ha n'em em blije nemet o sonjal e traou an env. A veac'h m'oa arruet en templ ma roas ar branc a zouge en he zorn eur koked ar c'haera ; hag e creiz ar boked-se e tiskennas ar Speret-Santel dindan furm eur goulm.

Mari en em gave eno pa zigouezas ar burzud-man. Anaout a reas ractal san-

Digitized by Google

telez an den-se, ha pa rea an env eur burzud ker bras he en andret, e tlie beza great ive veu da jom bepret glan ha dinam. Dre-se ne enebas tam evit her c'hemer da bried. Joseph, euz he gostez, a anaie ar veu e devoa great Mari, hag he levenez a ioa bras o velet providans Doue o rei d'ezhan eur pried a felle d'ezhi beza glan ha dinam evelthan.

N'em euz ket izom da lavaret pegen eurus oa Anna euz an dimizi-se. Goude-oll he merc'h a ioa o vont da veza rentet d'ezhi. Breman e c'helfe tremen en he c'houmpagnunez santel an nemorant euz he buez. Ar belec bras a falvezas d'ezhan he-unan ober gant lid an dimizi-se, ha goude-ze an daou bried ha santes Anna a zistroas da Nazareth.

UNNECVET PENNAD

AN ARC'HEL GABRIEL A ZESK DA ANNA E DEUZ MARI CONCEVET MAB DOUE. GLAC'HAR SANTES ANNA EPAD BEACH BETHLEEM.

Tri dervez goude m'oa digouezet Mari e Nazareth, ec'h arruas mister an *Incarnasion*. An arc'hel Gabriel, goude beza

Digitized by Google

hen discleriet d'ar Verc'hez, a deuas he-unan da zigass ar c'helou-se da santes Anna. Discuez he levenez, a vije dreist va galloud. En em strinca a reas d'an daoulin evit renta grasou da Zoue.

« O va Doue, emezhi, perac ne c'hel-» lan-me ket discleria d'ar bed oll an » eurusdet a zigassit d'ezhan hirio ? » Perac ne c'hellan-me ket ho truga-» recaat euz ar vadelez dispar o peuz » bet evidon hag evit Mari ? Ra zeui an » env hag an douar da unani ho mouez » gant va hini evit cana ho meuleudiou » ha discleria ho trugarez ! »

Eun nebeut goude *Incarnasion* Mab Doue, Mari, hervez an Aviel, a ieas e meneziou ar Judee da velet he c'hinniterv Elisabeth, a dlie dizale beza mam. Ne zistroas euz he beach nemet tri miz goude. Neuze Doue a zigassas da Joseph eur groaz pouner da zougen ; rac ne anaje ket an enor dispar da behini ez oa galvet. Hogen pa remercas e devoa Mari concevet, ec'h en em zantas strafulet oll, hag e teuas en he speret ar sonj d'he c'huitaat e cuz, evit miret ober d'ezhi dismegans dirac daoulagad ar bobl. Mes en nozvez-se memes, eun eal en em ziscuezas d'ezhan epad he gousc, hac a lavaras :

Digitized by Google

« Joseph, mab da Zavid, n'ho pezet » ket aoun ; ar pried en deuz Doue roet » d'eoc'h a zo ato guerc'hez dibec'h. » Concevet e deuz dre vertuz ar Speret- » Santel. Lacaat a raio er bed eur mab, » ha rei a reot d'ezhan an hano a Jesus. » Dizamma a dle he bobl euz he bec'he- » jou. »

Joseph a zifunas, he galon laoueneat, ha souezet bras euz ar burzudou a iea Doue da ober e kenver he bried dinam.

Santes Anna o velet e tostea an dervez ma tlie Mari lacaat er bed he mab Jesus, a fichas evithi eur guele pinvidic-bras ha livet caer meurbed. Prena a reas ive eur c'havel caer great gant coat *zedra*, ha goloet gant eul lisser alaouret e doa recevet e prezant digant an den dall a ioa bet pareet da zeiz he ginivelez.

P'oa pourchasset pep tra, ec'h en em rentas e Jerusalem evit kinnig da Zoue eur zacrifiz a anaoudegez vad. Epad ar veach-se eo e teuas an impalaer August da zougen al lezen da niveri oll dud he rouantelez. Peb hini a renke mont da lacaat he hano d'ar gear a behini oa deuet ar vouenn anezhan. Joseph, evel ma tiskenne euz lignez ar roue David, a renke mont da lacaat he hano da gear Be-

Digitized by Google

thleem ; rac e Bethleem eo e oa ganet ar roue David. Credi a reas n'oa ket he zever lezel Mari he-unan e Nazareth. Poulzet gant dorn an Aotrou Doue, a falveze d'ezhan e vije deuet da vir an oll brophesiou divar benn ginivelez hor Zalver, e lakeas en he benn cass Mari ganthan.

Evit beachi, Joseph a reas da Vari pignat var gein eun azen o devoa, ha gant ar jeo disteric-se ec'h en em rentchont e Bethleem, hervez ma'z e merket en Aviel.

Pegen bras n'oa ket glac'har santes Anna pa gavas en distro euz he beach an ti goullo ? Ne c'hello ket eta, hervez he fizians, receo etre he divreac'h goude he c'hinivelez, Salver an oll dud ? Ne c'hello ket eta, goude Mari ha Joseph, beza ar genta d'he velet, da boket d'ezhan, d'hen adori ?... Goude beza scuillet daelou c'huero, en despet d'he oad bras, en despet d'an amzer galet euz ar goan, e lakeas en he speret mont betec Bethleem.

Doue a falveze d'ezhan e devije da c'houzanv e peb mod hag e peb fesoun ; rac-se e cavas mad he lezel da fazia var he hent, ha ne deuas d'her santout nemet pell goude-se. Caer e devoa trei ha distrei, ne gueze ket var an hent mad, ha scuiz bras, ec'h en em astennas

Digitized by Google

var an douar ien. Eno e laoscas daelou puill. Hounez oa e guirionez an nozvez sacr, an nozvez benniget m'oa ganet Mab Doue. En eun taol, an dev..lijen en em sclerijennas, an oabl a zigoras, hag eur vanden elez, en eur gana ar ganaouen zacr, a roas da glevet ar c'homzou-man n'hon deuz eanet da lavaret gant carantez abaoue trivac'h cant vloaz : « Gloar da Zoue en hueldet an » envou ha peoc'h var an douar d'an » dud a volontez vad : *Gloria in excelsis* » *Deo et pax hominibus bonæ voluntatis!* »

Daou eal en em zistagas ractal euz ar vanden, hag hep rei da anaout da santes Anna ginivelez Jesus, he dougchont en eun doare burzudus betec he zi e Nazareth.

DOUZECVET PENNAD

ANNA EN EM GAV GANT AR ROUANED A RO D'EZHI DA ANAOUT GINIVELEZ HOR SALVER E BETHLEEM. — DISTRO DA NAZARETH.

Anna epad an eiz dervez ma chomas he-unan, a oue en anken ar vrassa. Bez' ez oa glac'haret oll da veza dispartiet diouz Mari ; hast ha mall e devoa

Digitized by Google

da c'houzout petra a ioa c'hoarvezet. En em lacaat a reas en hent evit an eil guech evit mont da Vethleem. Eurussoc'h oa bet evit en he beach kenta. Goude meur a zervez bale, goude cals poan ha cals scuisder, ec'h arruas e kear David, hanvet Bethleem. Baleet e devoa dre gear euz an eil penn d'egile hep gellout caout kelou ebet euz Mari nag euz Joseph. Abars ar fin, e cavas var he hent an tri roue a ioa deuet, henchet gant eur stereden miraculus, euz gueled Bro ar Zao-Heol da adori hor Zalver. Goulenn a reas digant-ho, an daelou en he daoulagad, ha n'o doa ket en ho beach cavet var ho hent he merc'h muia caret hag he fried. An hast hag ar vall a ziscueze da gaout euz ho c'helou a roe da anaout he anken hag he glac'har.

Hervez he goulennou, ar rouaned a deuas da anaout e comze d'ezho euz ar Verc'hez Santel hag euz a sant Joseph. Truez a gemerchont outhi o velet he glac'har hag e tiskenchont divar ho c'hanvaled.

Counta a rechont da santes Anna e pe seurt doare burzudus e kuitachont peb hini anezho ho bro evit dont da enori ar Roue a c'hloar.

Digitized by Google

Lavaret a rechont dezhi penaos, henchet gant eur stereden gaer, e treuzchont ar Judee euz an eil penn d'egile, hag en eur c'hraou paour eur geric vian e cavchont Jesus gourvezet var eun tam foen, hag er c'hraou dister-se en em zaoulinchont en eur ginnig d'ezhan aour, ezans ha mirrh.

Euz ac'hano e tiscuezchont d'ezhi ar c'hraou m'en em gave ar famill zantel, hag e kemerchont adarre ho hent.

Anna, mar d'oa bet bras he anken hag he glac'har abaoue m'e doa kuiteat Nazareth, en em gave breman dizammet a-grenn. He joa hag he levenez a oue bras pa zigouezas er c'hraou m'en em gave he Doue. Ractal m'he guelchont, ar Verc'hez ha sant Joseph en em hastas d'he c'hass el leac'h m'edo hor Zalver. Anna en em zaoulinas evit hen adori :

« Setu c'houi eta aze, o va Doue ! Var » ho lerc'h em euz huanadet epad pell » amzer ! Mes e leac'h ar c'havel caer » am oa fichet d'eoc'h, ho kuelan gour- » vezet en eur c'hraou ! E leac'h eur » palez evit ti, n'o peuz nemet eur » c'hraou ! »

Goude-se e lavar d'ar Verc'hez Santel : « Hag hennez eo, va merc'h muia

Digitized by Google

» caret, ar guele am oa choazet evidoc'h?
» Red eo eta da Vab Doue, da Zalver
» an oll dud, genel en eur c'hraou ! »

An daelou en he daoulagad, e vriatas hor Zalver en eur boket d'ezhan.

Chom a reas e craou Bethleem betec dervez ar *Burification*, souezet bras euz kement a vele. Pa arruas an termen merket gant al lezen, da lavaret eo, daou-ugent dervez goude ar c'hinivelez, ar Verc'hez, sant Joseph ha santes Anna, en em rentas e templ Jerusalem evit kinnig Jesus da Zoue. Ober a rechont ho frof hervez al lezen, hag e kemerchont an hent da zistrei da Nazareth.

Anna a fallas d'ezhi mont araoc evit pourchass ar pez a ioa red evit digemer ar famill zantel. N'en em zante ket gant ar joa da velet prestie Mab Doue o tilezel craou Bethleem. Eurus ec'h en em gave da ginnig d'ezhan ar c'havel caer e devoa preparet evithan abaoue pell amzer. Mes Doue, pehini en em blij o rei croaziou var an douar d'an dud just evit ho digoll guelloc'h er baradoz, a gassas an traou en eur mod all.

Digitized by Google

TRIZECVET PENNAD

AR MABIC JESUS CASSET D'AN EJIPT. — ANNA A GLASC AR FAMILL ZANTEL EPAD EUR BLOAZ. — MONT A RA DA VETHLEEM.

Epad ma fiche he zi evit receo ennhan eun Doue teir guech santel, eun eal en em ziscuezas da Joseph epad he gousc hag a lavaras d'ezhan :

« Sao buan, kemer ar c'hrouadur hag » he vam, ha kers d'an Ejipt. Chom » eno betec ma comzin ouzid a nevez; » rac Herodes a glasco ar c'hrouadur » evit hen lacaat d'ar maro. »

Joseph a savas ractal. Kemer a reas ar c'hrouadur hag he vam epad an noz, hag ec'h en em dennchont en Ejipt.

Anna, evel ne zigoueze ket ar famill zantel, a gredas oa arruet eun drouc benac ganthi en hent. Ankeniet oll, e kemeras ractal an hent da vont da Jerusalem, hag arruout a reas eno hep beza clevet an disterra tra divar benn ar re a glaske. Goulen a reas dre gear petra oant deuet da veza; mes den ne c'houie netra. Mont a reas euz a Jerusalem da Vethanii, euz a Vethanii da Vethleem,

Digitized by Google

euz a Vethleem da Jericho, o clasc ato hag o c'houlen euz ho c'helou e peb leac'h.

Chom a reas eur bloaz penn-da-benn en enclasc ankenius-se. Bale a rea dre henchou distro ha bez' e devoa da c'houzanv scuisder an deis hag an domder. Naoun ha sec'hed e devoa hag epad an hent ne ehane da lenva. Netra ne c'helle distrei he glac'har hag he melconi. Kri hirvoudous bugale Bethleem, lakeat d'ar maro, a zoune ato en he diouscouarn. Credi a rea d'ezhi anaout mouez he Jesus ; hag eveldhan divezatoc'h, e lavare en eur hirvoudi :

« Va Doue, va Doue, perac o peuz » va dilezet ? »

Goude beza treuzet ar Judee euz an eil penn d'egile, e tistroas da Nazareth evit en em lacaat e stad da vervel. Credi a rea stard, evel moa oajet bras, e tostea he zermen. Rac ken dinerzet oa dre ar velconi, ar c'hlac'har hag an oad, ma sonje ne doa mui cals amzer da veva. Fazia a rea coulsgoude. Doue en devoa roet dezhi evit merc'h mam he Vab muia caret, hag a felle d'ezhan araoc caout perz en ho gloar, e devije bet ive perz en ho anken hag en ho glac'har.

Digitized by Google

O sonjal e varvche dizale, Anna a lakeas en he speret en em denna en dezert ; hag evel ma tizespere guelet biken ar famill zantel, e c'hoanteas bizita araoc ar c'hraou ma'z oa ganet Jesus ennhan. C'hoant e doa da lacaat evit an diveza guech he muzellou var ar plas ma oa bet gourvezet e craou Bethleem.

En em lacaat a reas eta en hent evit mont d'ar gear-se. Pa arruas er c'hraou, oa distrounket oll ; a veac'h ma talc'he var he zreid. N'oa ket c'hoas daoulinet mad dirac ar c'hraou benniget, ma teuas eur fallaen d'ezhi ; cueza a ra semplet var ar c'holo memes a zervichas da Vari da gousket epad daou-ugent dervez goude ginivelez ar Mabic Jesus.

Epad ar fallaen-se, Doue a falvezas discuez dezhi diaroc ar pez a dlie Jesus-Krist da c'houzanv epad he bassion. Remercout a reas da genta hor Zalver er jardin Olivet, goloet gant eur c'huezen a c'hoad hag o pedi he Dad da zistrei diouthan ar c'halir c'huero a dlie ar Juzevien kinnig d'ezhan. Guelet a reas an treitour Judas o tostaat he vuzellou hudur ouz Mab an den, hag oc'h he lacaat dre eur poc iskis etre daouarn

Digitized by Google

he adversourien. Guelet a reas Jesus chadennet evel eur fallagr milliget, stlejet dre gear Jerusalem, cravanatet gant ar soudardet, disprijet gant an oll, casset euz a di Bilat da di Herodes, hag euz a di Herodes da di Bilat. Counta a c'hellas an taoliou fouet a zispennas corf sacr Mab an den ; he heuill a c'hellas, curunet gant spern, o tougen evel eun oil Isaac, koad he zacrifiz betec menez Calvar. Guelet a reas a speret her staga ouz ar groaz ; clevet a reas an taoliou morzol a zanke an tachou en he zaouarn hag en he dreid scar ; her guelet a reas o vervel etre daou laer, goude beza pardounet d'he vourrevien.

Chom a rancan hep lavaret d'eoc'h an anken hag ar c'hlac'har e devoue santes Anna epad an uvre spontus-se ha coulsgoude guirion. Ne ket ebken poaniou he Jesus a deue d'he encrezi ; glac'haret oa c'hoas gant poaniou Mari. Oll dismegansou, oll daoliou, oll gouliou hor Zalver a dreuze caloun santes Anna. Evelse poaniou Jesus ha Mari a iea doun betec gueled he c'haloun, ha lavaret a c'heller, en amzer-se e c'houzanve diou bassion.

Pa echuas an uvre ankenius-se, ha pa deuas Anna euz an derzien-gousk a

Digitized by Google

ioa bet evithi evel eun angouni hir, ec'h en em daolas d'an douar, hag e lavaras a vouez huel, he daoulagad troet varzu craou hor Zalver :

« O crouadur hegarad, pa dleit beza » staget ouz ar groaz ha scuilla oc'h oll » goad evit silvidigez ar bed, ne ket » eun dra leal e c'houzanvfen ebken a » speret dre garantez evidoc'h ; red eo » ouspenn e ve castizet va c'horf. Dre-se » me fell d'in echui va buez er iun hag » er beden. »

Var gement-se e savas evit en em renta en dezert. Redet a reas dreiz-han euz an eil penn d'egile epad meur a vloaz. Clasc a rea al leac'h muia distro evit en em rei e peb frankiz d'ar rusta pinijen. Goude beza cavet eur plas cleuzet dindan eur roc'h, ec'h en em dennas eno betec an oad a drivac'h vloaz ha tri-ugent.

An douar ien a zerviche d'ezhi da vele, hag evit penn-vele e doa eur mean bras. Ne zebre nemet griziou louzou, ne eve nemet dour, a gemero dioulec'h ac'hano. Ne doa ken preder nemet gant traou an env. Er beden e tremene an darnvuia euz he amzer, ha digemer vad a rea ato d'an oll boaniou a zigasse Doue betec ennhi.

Digitized by Google

PEVARZECVET PENNAD

TEMPTASIONOU SANTES ANNA EN DEZERT

An drouc-speret ne ehane da dempti ha da iskinat santes Anna. Avechou he lakea da gaout heúz ha cass ouz ar vuez a rene. Avechou all e kinnige d'ezhi pinijennou rustoc'h c'hoas evel traou red, emezhan, evit en em zantelaat mui-oc'h-mui. Mes Anna, dre sicour an env, a c'houezas ato dizolei ardou an drouc-speret, hag en oll darvoudou ec'h heuille ato cuzuliou an Aotrou Doue (1).

Eun dervez m'e doa sec'hed bras, e teuas da glasc dour d'ar feunteun m'am euz comzet dija anezhi. Caout a reas ginou ar feunteun stanket gant eur mean bras digasset eno gant an diaoul. En he ankeniou, hor santes a c'houlenne ato scoazel Doue dre ar beden. Pedi a reas eta Doue da zont d'he zicour en darvoudman. Dre eur burzud aberz Doue, ar mean a deuas da veza spoueek ; dont a reas anezhan eun dour ken neat ha ken sclear evel ar stinc. Kounaret euz an dro digouezet ganthan, an diaoul a daolas en

(1) Ar pez am euz lavaret divarbenn santes Anna a zo allas tennet euz a levr *Mari d'Agreda*.

Digitized by Google

dour-se eur mean hag hen rentas ken c'huero ma cuezas semplet santes Anna goude beza evet eul louncadic. Eun eal a ziskennas euz an env hag he lakeas da zont enn-hi he-unan. Digass a reas d'ezhi eur banne dour sclear evit terri he se-c'hed. Distro d'he ermitaj, Anna en em santas ken guasket gant scuisder an hent hag an domder, m'en em astennas var al leur-zi, ha prestic e couscas c'houec. An drouc-speret, counnaret euz ar ma-doberou e doa recevet, he dougas betec kear Jerusalem, hag eno he lakeas var lein unan euz an tiez huella. Pa zihunas Anna, n'oa ket nebeut estounet o clevet iouc'hadennou eun niver bras a dud a zelle outhi euz an traon, hag a glaske anaout en aner penaos e c'halfe diskenn ac'hano. Anna, evel custum, en em la-keas da bedi, ha ractal eun eal dirac ar bobl-se sebezet he dougas d'he zi.

Eur vech-all, en eur sonjal e Jesus hag e Mari e devoa collet, hor santes en em zantas mantret gant ar glac'har. An diaoul, dindan furm an eal mad, en em ziscuezas dirazhi. Lavaret a reas oa di-gasset aberz Doue evit he c'honsoli. Or-dren a reas d'ezhi he heuil evit mont da ziambroug ar famill zantel a ioa en hent evitdont d'he guelet.

Digitized by Google

Caloun santes Anna a zridas neuze gant ar joa, ha laouen ec'h en em lakeas en hent e coumpagnunez an drouc-eal. Erruout a rejont e traon eur roc'h huel ha diez da bignat. Eno an diaoul a lavaras d'ezhi, ma carie e guirionez Doue ha ma oa dre garantez evithan eo e kastize he c'horf, e ranke pignat var ar roc'h a ioa dirazho. Mont a reas araoc : Anna hen heuillas. N'e doa ket great ugent gammed, e cavas var he hent mein lemm egiz aotennou ; ne zaleas ket da c'houlia he zreid. Mont a reas ato araoc coulsgoude ; mes he foan a deuas ken euzus, he goad a rede ken puill, ma cuezas anter-varo e creis an hent. An diaoul a grogas ennhi hag he stlejas betec lein ar roc'h. Frastra a reas kement he c'horf ouz beg ar vein, ma ne d'oa nemet eur gouli.

Anna a c'houzanvas an oll boaniou-se hep en em glemm an disterra. Sevel a rea bep mare he c'haloun varzu Doue, en eur he drugarecaat da rei d'ezhi perz er poaniou a dlie Jesus da c'houzanv en he bassion. Satan, counnaret o velet eur seurt courach hac eun hevelep doujans e kenver Doue, en em dennas mezec e gueled an ifern. Neuze elez an

Digitized by Google

Aotrou Doue a ziskennas euz an envou; tostaat a rechont ouz hor santes, louzaoui a rechont he gouliou hag he dougchont betec he zi muia caret.

PEMPZECVET PENNAD

MAŔO EURUS SANTES ANNA

Jesus evel Doue a anaie mad al leac'h m'oa en em dennet santes Anna. Coulsgoude ne falvezas ket d'ezhan hen discleria da Vari, a ioa glac'haret bras divar boez he mam. Mez evel ma c'houie e tostea termen diveza santes Anna, e lavaras d'ezhi :

« Deomp, va mam ger, decmp da » velet an hini e deuz ho touget nao miz » en he c'horf santel. Dre ar vuez henvel » ouz hini an elez e deuz renet var an » douar, dre ar poaniou digasset d'ezhi » gant va Zad hag e deuz gouzanvet » gant kement a gourach, eo en em » rentet din euz hor c'harantez hag euz » hor meuleudi. Deomp da zoussaat he » momenchou diveza, p'ema var ar » poent da dremen da eur vuez guel- » loc'h. »

Ractal e ouent casset dre viracl en

Digitized by Google

dezert a zantellea santes Anna abaoue pell amzer dre he finijennou rustha calet.

Santes Anna e devoa a veac'h ho guelet ma canas ar psalm *In te, Domine, speravi*, va fisians am euz lakeat ennoc'h, o va Doue. En em deuleur a reas d'an daoulin ehars treid hor Zalver, ha poket a reaz d'ezho gant ar joa ar vrassa. Jesus he fedas da sevel, ha goude beza discleriet d'ezhi e tostea termen he buez, he c'hassas he-unan da Jerusalem.

Eno Anna en em zantas sempl ha dinerz ; gervel a reas Mari d'he c'haout, hag e lavaras d'ezhi :

« Va merc'h muia caret, anaout a rit » va c'harantez evidoc'h ; n'am ancou- » nac'hait ket en ho pedennou, me ho » ped. »

Neuze e tiskuezas Jesus d'he oll c'herent a ioa en dro d'he guele :

» Setu Mab Doue, emezhi, an hini a » zo diskennet euz an env var an douar » evit savetei ar bed oll. Bezit aketus » d'he zervicha ; heuillit he lezen ha » mirit he c'hourc'hemennou. Bez' eo » alc'houez ar Barados ha dor an envou. » N'hen dilezit ket epad derveziou cris » he bassion. »

Digitized by Google

Neuze Jesus en eur dostaat a lavaras d'ezhi :

« Benniget e vezoc'h da viken, Anna! » Kement hini a c'houlenno eun dra » benac en hoc'h hano, a zo zur da veza » selaouet. » Anna a ziscuizas he fenn var galoun hor Zalver. Comz a reas outhan eun nebeut amzer gant cals carantez, ha goude beza lavaret ar psalm : *Quemadmodum cervus desiderat ad fontes aquarum*, evel ar c'haro sec'hedet a huanad varlerc'h ar zourcen dour beo, er memes tra va ene en em strinc a herr varzu ennoc'h, o va Doue, sourcen a vuez ! Goude e rentas e peoc'h he alanad diveza etre divreac'h Jesus ha Mari. Oajet oa a drivac'h vloaz ha tri-ugent.

Pebez maro dous ha santel ! Gant pebez largentez oa bet digollet neuze euz an dismegansou, ar poaniou ha glac'har he buez hir ha poanius !

C'HUEZECVET PENNAD

CORF SANTES ANNA CAVET ER GEAR A *Apt* GANT EUN DIGHENTIL BOUZAR HA MUD

Raban Maur, e buez santes Madalen ha santes Martha, a gount e kuiteas an ebestel ho bro en eur vagik euz ar Bro-

Digitized by Google

vans. En eur guitaad ar Judee, ar gragez santel, sant Maximin hag he gen-vreudeur, a gemeras ar zourci da zigass gantho eunn niver bras a relegou. Ne fallas ket d'ezho lezel var ho lerc'h traou ken din da veza enoret. Rac hervez m'en devoa discleriet hor Zalver, ar gear-se e devoa hen lakeat d'ar maro a dlie beza distrujet. Corf benniget santes Anna, mam ar Verc'hez Vari, digasset e Bro-C'hall, a oue lakeat hervez ar gelennadurez deuet beteg ennomp, en iliz *Apta-Julia*. Eul levr coz-bras a ra ar roll euz ar verzerien a gomz d'eomp euz an dervez m'oa lakeat ar relegou en iliz-se.

Epad an derveziou brezel hag dispac'h, an den eurus *Auspis*, kenta escop *Apt*, a guzas an arched en eun armel. An armel-man a ioa great en eur voger a zindan an douar. Dirac ar relegou e lakeas eul lamp var elum, a zeve c'hoas er bloaz 792, deiz ar gavaden burzudusman. An or da vont d'ar japel a ioa bet mogeriet. Ar gristenien a anaie ar japel a varvas, hag al leac'h-se a jomas dianavezet gant an dud epad seiz cant vloaz. Sant *Auspis* a ziouallas er giz-se ar relegou santel euz dispac'h ar Vandalet hag ar Sarrazinet. Goude beza

Digitized by Google

deuet a benn euz ar boblou gouez-se, ar roue Charlemagn en deuz bet an heur vad da zizolei japel santes Anna. Er gompezen etre *Cord* ha *Montmajour* oa bet an emgann vras a ziscaras diveza fizians ar Mahometanet. En iliz *Montmajour-an-Arles*, ez euz eur scrid hag a ra memor euz ar brezel. Goude beza bet treac'h d'he enebourien, ar Brovans a velas ar peoc'h o tont betec ennhi.

Charlemagn a deuas neuze da jom da *Apt*. Tostaat a rea goueliou Pask. En em hasta a reas da lacaat sevel an iliz veur a ioa bet saotret gant an dud divadez-se.

Epad m'edot o consacri an iliz nevez, Doue a falvezas d'ezhan recoumpansi aket ha feiz ar roue santel dre gavaden gaer ha burzuduz korf santes Anna.

Setu ar pez a c'hoarvezas hervez scridou kear *Apt* epad m'edot o lavaret an ofern. Ar roue en em gave eno gant pennou bras he balez hag eun niver bras a dud. Eun dichentli, hanvet Ian, dall ha deuet bouzar ha mud var an douar, oajet var dro pevarzec vloaz, mab d'ar baroun *de Cazeneuve*, sebezet oll, a zeblant selaou gant ar brassa evez eur vouez euz an env. Merca ra e tleer en em lacaat da doulla

Digitized by Google

dindan pazennou an aoter vras. Charlemagn, estounet, a ro urz da senti ouz an den iaouanc. Staga a reer d'al labour, hag eun hegleo vras a respount d'ar c'henta taoliou scoet var an douar. Abenn eun nebeut al labourerien a arru betec eur japel dianavezet. An den iaouanc *de Cazeneuve* a zisken er japel a zindan an douar, hag a ro da anaout e tleer toulla ar voger. En eun taol, o burzud ! eur sclerijen gaer a zilamm euz an toull a zo great er voger, hag ar re a zo eno en em gav sclerijennet dre distaol skedus ar goulou-se. Epad m'en em daole ar veleien, ar roue hag he gompagnunez varzu ar clerijen burzudus-se, Doue, dre viracl, a zigoras daoulagad ha diouscouarn an den iaouanc ; distaga a reas ive he deod. Ractal e clevchont ar bouzar mud o lavaret : « Aze ema corf santes Anna, » mam ar Verc'hez Vari, mam da Zoue. » Ractal en em lakechont da furchal, hag e velchont ar relegou santel. Dastumet oant en eun arched great gant coat zedra, ha var ar golo e lennet ar geriouman scrivet e latin : SETU CORF SANTES ANNA, MAM AR VERC'HEZ VARI. Laouen bras, escop *Apt*, ar roue, ar veleien hag ar bobl a rentas grasou da Zoue. Charle-

Digitized by Google

magn a roas urz da lacaat ar burzud dre scrid, hag a falvezas d'ezhan he-unan hen rei da anaout d'ar pab a ioa neuze var gador sant Per :

« Charles, roue Bro-C'hall, d'hon Tad » santel ar Pab euz Rom, Adrian kenta, » bennoz.

» Goude beza peur-neteat hor rouan- » telez euz a nemorant an dud divadez, » oump chomet, en eur zont euz an Aki- » ten, gant *Gerard*, duc Bourgogn, e » kear *Arles* da dremen goueliou Pasc. » Goude beza trugarekeat Doue da veza » bet treac'h d'hon enebourien, ez oump » goude-se distroet da vro Narbon. Eno « hor boa dija lakeat diazeza eun niver » bras a ilizou, ha lezet beleien evit ke- » len ar bobl christen. Ac'hano e ia- » chomp da *Zign*. Eno hon euz lakeat » sevel eun iliz-all en enor d'an Itroun » Varia. Goude e teuchomp da gear goz » *Apt*. Ar baroun de *Cazeneuve* a roas » d'eomp lojeiz en he di. Epad an der- » veziou hon euz tremenet eno evit » anaout ar c'hollou arruet epad ar vre- » zel, hor beuz great consacri an iliz a » nevez. Epad ma lavaret an oferen, e » velchomp mab an hini en devoa hon » digemeret ker mad, o skei hep ean

Digitized by Google

» gant eur voualen var bazennou an aoter
» vras. Ker c'houec e scoe, m'oa dare
» paouez da lavaret an oferen. Hor goar-
» dou hag hon ofiserien n'oant ket guest
» da viret outhan da skei. Var an heur
» oa renket sevel ar pazennou ha ractal
» eun or, prennet gant mein bras, a roas
» d'eomp da zantout eno eun dra gaer
» benac.

» Goude m'o doa al labourerien digo-
» ret an or a daoliou morzol, e velchomp
» eun digor; hag eur scalier hor c'has-
» sas en eun toull dindan an douar, la-
» bouret caer meurbed. Eno e cavchomp
» eun aoter savet var eur mean. Var ar
» mean oa scrivet hanoiou ar re a c'houar-
» ne *Apta-Julia*; d'an amzer-se, Rom a
» ioa mestrez ar vro. En dro d'an aoter
» oa renket daouzec bez. Ar mud-se a
» ioa ken difreuz ma iea ato araoc ar re
» all, petra benac m'oa dall. Dare oa
» d'eomp hen derc'hel en or c'hichen evit
» miret outhan da veza guasket dindan
» treid ar re a ioa eno. Ober a rea sin
» da gleuza dounnoc'h. Disken a rechomp
» en eun douvez hir ha striss, hag e
» velchomp eur sclerijen hag a varvas
» kerkent ha ma erruas an ear betec
» ennhi. Ractal, o tra burzudus! e clev-

Digitized by Google

» chomp an den iaouanc bouzar ha mud » o lavaret : « Ama ema corf santes » Anna, mam ar Verc'hez Vari, conce- » vet dibec'h. » Neuze e santchomp eur » c'houez vad evel c'houez ar balzam, » hag e velchomp en eun armel eur » vouest coat e pelec'h edo ar c'horf san- » tel. An aotrou *Turpin*, hor c'hovessour, » he c'hemeras hag e lakeas etre hon di- » vreac'h evit poket d'ezhi. Goude beza » countantet hon devosion, hon euz cas- » set al lizer-man d'ho santelez. »

Hon Tad santel ar Pab a respountas er giz-man da lizer ar roue Charlemagn:

« Adrian kenta, pab dre c'hras Doue, » da Charlemagn, roue christen ha ken- » ta mab an Ilis santel.

» Gloar da viken da Zoue, hag ar » brassa enor d'eoc'h, aotrou Roue, da » veza bet treac'h da eur bobl ad- » versour d'ar gristenach! Doue en deuz » discuezet en oc'h andret he vrassa ma- » delez o rei deoc'h an heur vad d'en em » gaout var al leac'h p'e bet cavet corf » santes Anna, mam ar Verc'hez Vari, » hag ive da veza ho rentet test euz ar » miracl souezus great en andret an di- » chentil *de Cazenouve*.

» Gourc'hemenna a reomp d'eoc'h mi-

Digitized by Google

» ret ar relegou santel-se gant ar brassa
» doujans hag ar brassa enor, ha digass
» a reompive d'eoc'h da sonj e tleit ober
» pep tra er guel a Zoue ha rei ato
» scueriou mad d ho pobl. »

Abaoue neuze, tud ar vro a zo carget a anaoudegez vad e kenver an env, ha n'o deuz manket morse da zougen eun devosion vras da santes Anna. Charlemagn a deuas da veza unan euz servicherien bras mam goz Salver ar bed. Pinvidikeat en deuz meur a iliz euz darn euz a relegou ar santes-man. Rei a reas da venec'h enezen *Barba*, e kichen *Lyon*, lod a benn santes Anna. An dourn deou, miret epad pell amzer en iliz veur *Carcasson*, en em gav hirio en iliz Sant-Visant, e *Carcasson*.

FIN

Digitized by Google

MIZ
SANTES ANNA

Digitized by Google

MIZ SANTES ANNA

KENTA DERVEZ A VIZ GOUERE

DEVOSION BREIZ-IZEL DA SANTES ANNA

Santes Anna a seblant beza choazet douar Breiz-Izel evit he rouantelez. M'e deuz neuze ar garg d'hor gouarn ha d'hon renta eurus, ni ive hon deuz an dever da senti ha da zouja he lezennou. O santes Anna, ho couarnamant a garantez hag a drugarez en deuz cavet eur bobl tud a galoun ne faziint ket d'ho dever. Carantez evit carantez, setu dever an anaoudegez vad : Breizis hen anavez mad. Ar vam d'he c'hrouaduric var he barlen, a zesc ato, gant hano Jesus hag Mari, hano Anna. E peb tiegez christen, an devosion-se a dremen euz an eil rumm tud d'egile evel eun tensor hag eun heritach. En hon touez ne dremeno na glac'har, nag anken, na guall darvoud, hep mont betec Santes-Anna da c'houlen beza dizammet. Bras ha bihan,

Digitized by Google

paour ha pinvidic, ho c'henta sell a droio varzu santes Anna, hag evel bugale dirac eur vam, leun a fizians e c'houlennint sicour ha trugarez.

A dra zur, an oll zent a zo din euz hor c'harantez hag euz hor fizians; mes goude Rouanez an elez, piou a zo dinoc'h euz an deveriou-se eget santes Anna ? Pegen huel ne dle ket beza er baradoz ! Pebez galloud ne dle ket da gaout dirac Mab he merc'h santel, dirac an Tad a drugarez en deus great en he andret kement a draou burzudus ! Eurus omp da gaout eun hevelep scoazell er baradoz ! Rac-se, epad ar miz-ma, ne dremenimp dervez ebet hep pedi patronez Breiz-Izel ; dre he zrugarez e c'houlennimp chom ato stard e feiz hon tud coz.

Enori santes Anna, setu an doare d'en em gemeret evit plijout d'ar Verc'hez santel. Rac e pe leac'h ema ar verc'h ha n'en em gav ket eurus o velet enori he mam ? Ar Verc'hez Vari a dle caout eur blijadur dispar o velet he bugale o renta ho deveriou a enor hag a zoujans d'an Hini a c'halve guechall euz an hano ken dous a vam ! Ar Verc'hez he-unan ne ean, a lavar d'eomp eun den santel, da drugarecaat Doue da

Digitized by Google

veza roet d'ezhi eur vam euz an dibab, ken didamall ha ken santel.

Doue he-unan, goude an oll mercou a vadelez hag a enor en deuz roet da santes Anna, en deuz plijadur o velet ar gristenien o renta da vam goz Salver ar bed, ho deveriou a zoujans hag a garantez. En discuez a ra sclear en eur rei d'eomp ar pez a c'houlennomp dre he fedennou. Hag a dud clanv o deuz cavet ar iec'het ebars treid santes Anna! Hag a dud glac'haret a zo bet diboaniet ganthi! Hag a bec'herien a zo dleourien d'ezhi euz ho distro da Zoue! Eurus an eneou o deuz eur guir devosion da santes Anna. Meur a hini o deuz en em anavezet chenchet e tud nevez en eur bedi dirac he imaj!

Epad ar miz-ma, promettomp ne jomimp dervez ebet hep lavaret eur beden benac en enor santes Anna.

—

HISTOR

E *Trepano*, en Itali, er bloaz 1615, *Andre Murcia*, medisin, a guezas clanv fall. Ar vidissinet all a zisclerias n'oa

Digitized by Google

distro ebet evithan; rac-se oa red en em hasta da rei d'ezhan he zacramanchou diveza. Ar c'hlanvour a ioa devot bras da santes Anna. Dija en devoa bet meur a verc a vadelez diganthi. Dont a ra en he speret goulen relegou santes Anna. Var an heur ec'h en em lakejor e stad da gountanti he c'hoant. En eur ho guelet, ar fizians a zisken en he galoun. Pedi ra stard santes Anna. An tad *Joseph-Mari a Dermino*, en devoa ho digasset betec ennhan. Digeri a reas heunan ar c'houfr relegou, hag ar c'hlanvour a velas o tont ac'hano eur sclerijen skedus meurbet. E creiz an noz, santes Anna en em ziscuezas d'ezhan. Evel ne anaveze ket ar santes, e c'houlennas digant he vam piou oa an itroun a ioa dirazhan. Mes evel ne vele netra, he vam a gredas oa alter an dersien a lakea dirac he zaoulagad ar pez a zeblante guelet. Santes Anna a roas d'ezhan he bennoz, hag a dec'has euz a zirag he zaoulagad en eur he lezer iac'h ha dispos.

(Tennet euz *Acta sanctorum*).

Digitized by Google

EIL DERVEZ

PURETE HA SANTELEZ SANTES ANNA

Ar Speret-Santel, en eur ober meuleudi ar Verc'hes Vari, a zo en em gountantet euz ar c'homzou-ma : « Mari, mam da Jesus. » Er memes tra, ar brassa meuleudi a c'helfemp da ober euz santes Anna, eo lavaret ez eo mam d'ar Verc'hez dibec'h, mam da Zoue. En nebeut comzou-se ema ar guir e deuz d'hor c'harantez.

Mar d'eo dioc'h he frouez ec'h anavezer eur vezen, pebez santimant, a lavar d'eomp sant Ian Damasceen, ne dleomp ket da gaout euz ho santelez hag euz ho vertuziou, o Joachim hag Anna ! Red e oe vije santelez ho puez par da zantelez ho merc'h a dlie beza mam da Vab an Tad eternel. Oh ! a lavar d'eomp ar memes sant, eurussa mam an Hini e deuz maget gant he leaz mager ar bedoll ! Pebez tenzor pinvidic a c'hrasou hag a vertuziou a dlie beza e ene santes Anna evit caout an enor da veza mam d'ar Verc'hez Vari ! Ia, pegen pinvidic ne dlie ket beza he ene pa bare Doue he zaou-

Digitized by Google

lagad varnezhi gant kement a laouenidigez ! Nep piou benac en deuz c'hoant da gaout an hent da vont betec caloun an Aotrou Doue, ne c'helfe choas guelloc'h hent eget eur vuez pur ha chast. O vertus a burete, o curunen a zantelez, ken diez da viret er vuez-ma ! Anna n'e deuz guelet morse o voenvi boket caer he c'henta diantegez.

Rac-se, tadou santel an Iliz a gred eo bet santes Anna, araoc he ginivelez, discarg euz ar pec'het orijinal.

Ar perz glorius e deuz bet e mister bras an Incarnasion a dle rei d'ezhi an enor-se. Muioc'h a vir e deuz d'ar c'hrasse eget sant Ian-Vadezour, ne oa carget nemet da rei d'anaout donedigez hor Zalver, eleac'h santes Anna a dle beza mam goz Zalver ar bed, hag euz he goad eo bet furnet corf ar Verc'hez dibec'h. Evelse sant Ian Damasceen a gred n'en deuz bet morse ar pec'het crog er c'horfse a dle servichout da dempl da Rouanez an env hag an douar. Cals doctoret-all ha cals theolojianet o deus difennet ar memes creden, ha kement-ma ne dle estouni den, goude ar burzudou bras en deuz great Doue en andret santes Anna. Grasou Doue a guez puill ha stang

Digitized by Google

en eneou pur ha chast : rac, eme ar Scritur-Sacr, an eneou chast ne vezint biken ancounac'heat : ar zonj anezho a zo ato e speret Doue hag e speret an dud. (*Levr ar Furnez*, IV, 1.) Santes Anna a zo bet er giz-ze dibabet gant daoulagad Doue euz a-douez ar re all, hag douar he ene a zo bet aozet mad evit digemer had ar vertuziou a ra ar zent.

Goulennomp digant santes Anna ar c'hras d'en em ziouall euz kement a c'hellfe saotri hon ene crouet da henvelidigez an Aotrou Doue.

HISTOR

PARE EUR PAOUR KEAS DEN E PARALIZI

Kement-ma a zo tremenet er bloaz 1644. Eun den paralitic euz *Hennebon* n'en doa gar vad ebet ; red oa d'ezhan memes bale var he zaouarn hag he zaoulin. Dont a ra en he speret ar zonj da vont betec Santes-Anna-Venet. Var en doa clevet cals burzudou a zigoueze eno, ha meur a hini a gave ar iec'het. C'huec'h vloaz a ioa m'en em stleje gant

cals poan e henchou *Hennebon*, o c'houlen an aluzen. Kement he anaveze o doa truez outhan. Euz a *Hennebon* da Santes-Anna ez euz vardro c'huec'h leo. Ar paour keas *Talhouët* en em lakeas en hent; arruout a reas e fin he veach e c'huec'h dervez ; great en devoa eul leo bemdez. Digouezet er japel, e reas he beden dirac an imaj burzudus. Coves ha communia a reas ive. Antronoz e tigoueze gouel santes Anna ; ha goude gousperou, epad ma pede en iliz, e velas, en daolen a zigass da sonj euz an dervez ma'z e bet cavet imaj santes Anna, eun tan bras hag a zigass groez en he oll memprou scournet. Leun a fizians, ec'h en em stlejas betec ar feunteun evit en em voalc'hi. Neuze e sant he oll izili o strakal. Eun domder vras a deu en he oll memprou, hag a ro d'ezhan da zantout poaniou ken criz, m'az oa red d'ezhan en em ruilla d'an douar en eur leuskel iouc'hadennou. Kerkent ha ma c'hellas, ec'h en em ruzas adarre betec an imaj burzudus. N'em euz izom ebet da lavaret pegen c'houec oa he beden, ha pegen bras he fizians e mam ar Verc'hez Vari. Santes Anna a gemeras truez outhan. Goude ar barrad poan diveza, oa bet douget gant

Digitized by Google

tud carantezus dindan cloastr ar pelerinet evit tremen an noz. Antronoz vintin, ec'h en em gave pare gloc. Sevel a ra, chom a ra sounn var he ziou c'har, ha mont a ra var eeun d'an iliz da drugarecaat he vadoberourez. Distrei a ra d'ar gear en eur lammet gant ar joa. An oll, souezet euz eun hevelep miracl, a ia d'he velet dre zevosion.

TREDE DERVEZ

PEGEMENT E CARE SANTES ANNA AR BEDEN

Azalec he c'henta bloaveziou, oa remerket e santes Anna cals furnez, eur vodesti vras, ha cals doujans e kenver Doue. En em blijout a rea cals en eul leac'h distro o pedi. Dija e doa eur furnez dreist he oad ; ar c'hoariou hag an ebatou ne blijent tam d'ezhi. Ar guel anezhi pa vije o pedi, a ioa aoualc'h evit rei devosion d'an oll. Pebez scuer evidomp-ni, christenien, a gar ken divlas ar beden. N'hon deuz alies ken preder nemet gant plijadurezou ar bed, ha silvidigez hon ene a zo dilezet evit traou an douar.

Digitized by Google

Ar vertuziou e deuz heuillet santes Anna en he c'henta iaouankiz a velimp skedussoc'h c'hoas, eur vech deuet da veza pried den santella an amzer-se. An daou bried santel-ma a zo scueriou an tiegeziou christen. Dre ar beden e voulc'hent an dervez, ha dre ar beden en echuent. Setu ar pez a velomp c'hoas hirio en tiegeziou christen e Breiz-Izel. Eno ec'h anavezer mad ne ket aoualc'h labourat evit ar c'horf, red eo c'hoas ober eun dra benac evit an ene. Ar c'horf hep magadurez a deuffe buhan da zizec'ha var he dreid, setu petra c'hoarvesse ive gant an ene hep ar beden. Izom e deuz eta ive d'en em vaga, hag he magadurez eo ar beden. Ouspenn, Joachim, epad he labour, a zave c'hoas alies he galoun varzu Doue, hag Anna, en he zi, ne eane ive da veuli Doue. Pemp pe c'huec'h heur bemdez a lakea da lenn ar Scritur-Sacr, hag an darnvuia euz an noz a dremene er beden.

Abaoue m'e doa santes Anna an heur vad da zougen en he c'horf pur ha chast he merc'h consevet hep pec'het, ne veve nemet euz buez an env. Ar bloaveziou m'oa deuet da veza intanvez, a dreme-

Digitized by Google

nas ive er beden, en eul leac'h distro pell euz trouz ar bed. Eno e teuas d'en em zantelaat mui-oc'h-mui, hag ar maro pa deuas d'he gervel, a gavas eun ene pinvidic e pep seurt vertuziou.

Deomp en eur vreuriez benac savet en enor da santes Anna, ha lakeomp hor poan da skigna en dro d'eomp an devosion d'ar Zantes vras-ma.

—

HISTOR

Eur verc'hic iaouanc a ioa eun dervez o c'hoari var mogeriou kear Plouermel. El leac'h-se, ar mogeriou o devoa dec troatad ha pevar-ugent a hueldet. He zad hag he mam en em gave eno ganthi ; mes evel ne daolent ket evez mad, ar c'hrouadur en em lezas re da vont var bordic ar voger. Riscla a ra he zroad hag e kuez d'an traon var eur pez mean. Ar genta sonj, a deu e speret he zud, eo he guestla da santes Anna. Spountet oll e tiredont varzu ho c'hrouadur ; en em c'hedal a reant da gaout he memprou brevet ha flastret. Mes pegen souezet n'oant ket bet d'he c'haout o c'hoari ken dizoursi ha tra, evel pa ne vije ar-

Digitized by Google

ruet netra ganthi. En em lakeat oa dija memes da zastum bokedcu. Kear, a bez, a ziredas var al leac'h evit guelet eur seur burzud. Ar miracl-ma a zo digouezet e miz even euz ar bloaz 1641.

PEVARE DERVEZ

AR VERTUZIOU E DEUZ HEUILLET SANTES ANNA O DEUZ HE RENTET DIN DA VEZA MAM D'AR VERC'HEZ VARI.

Santes Anna, c'hoas crouadur, e devoa dija eun ene pinvidic. En eur sellet piz ouz ar blanten-ma o sevel, e veler sclear ar bleun hag ar frouez caer a dle rei divezatoc'h. Choaset e bet etre cant all e liorz ar vuez-ma ; ha petra benac Doue n'en devije espernet-d'ezhi nag ar frim, nag an taoliou avel, he deliou a zo bet chomet ato fresc, hag ar griziou e devoa taolet e douar ar zantelez, o deuz ato he diouallet euz an avelach diroll ken noazus d'ar plant iaouanc.

Guella merc he zantelez eo an enor e deuz bet da veza mam d'ar Verc'hez Vari. Dleourien omp d'ezhi euz hon anaoudegez vad, p'e deuz kement a berz

Digitized by Google

e mister bras hon redempsion. Pegen santel, pegen pinvidic ne dlie ket beza an ene-ma ! Doue n'en devije ket paret he zaoulagad varnezhi, ma ne vije ket bet ar gaera euz an oll grouadurien.

Sant Lucas, en eur gomz d'eomp euz tad ha mam sant Ian-Vadezour, a lavar ez oant an eil hag egile hervez caloun Doue. Bale a reant direbech en hent euz he c'hourc'hemennou hag euz he lezennou santel ; dre eno oant en em rentet din da gaout eur mab a skignas dre he c'hinivelez ar joa dre pevar c'horn Israel. Santes Anna ne dle ket beza varlerc'h Zacarii nag Elisabeth. Her lavaret a c'hellan dre madelez ar frouez e deuz douget. Rac ginivelez he merc'h santel e deuz lakeat ar bed oll da dridal gant ar joa. Doue n'en dije morse counsantet rei d'ar pura euz an oll guerc'hezed eur vam ha ne vije ket bet didamal. Eun hevelep enor ne dlie beza roet nemet d'ar vertus. Ar choas great euz santes Anna, a ziscueze madelez, karantez, pinvidigez ar galoun-se ne veve nemet evit Doue.

Pegen eurus ec'h en em gavomp euz hoc'h enor, o santes Anna ! Rac m'az oc'h bet kement hueleat var an douar,

Digitized by Google

pebez galloud ne dliit ket ive da gaout er baradoz ! Ne eanimp da c'houlen, epad ar miz-ma, ho crasou mad ! Breiz-Izel e deuz ho kemeret evit he fatronez ; ar garg o peuz eta da selaou hor pedennou. A dra zur, mam goz Salver ar bed ne c'hell ket chom hep sicour he bugale.

—

HISTOR

E miz c'huevrer ar bloaz 1812, dre eun amzer ien ha seac'h, an tan guall a grogas e ru ar *C'hastel*, e kear *Aurai*. Pa zounas kloc'h an tan, keriz a ziredas a vandennou var al leac'h. En em lacaat a rear var diou renc evit ober ar jaden. Ar boumpou a c'hoari a zevri ; mes poan gollet, an tan en em astenn guassoc'h guass. Dija tri di a zo pulluc'het. An tan, fuloret gant ar zec'hor hag an avel, a laca da nijal dre gear eun niver bras a elvennou tan. Ar boumpou ne c'hellont mui labourat, defaot dour. Kear a bez a zo o vont da veza pulluc'het.

Neuze ec'h en em ziscuez aotrou persoun *Aurai* gant he surpiliz hag he stol :

Digitized by Google

« Va bugale, emezhan, pedomp santes Anna. Hi ebken a c'hell hor savetei. » An oll en em daol d'an daoulin, ha mil mouez a unan a deu d'en em erbedi ouz santes Anna... Mes ne ket mouget an tan. Ar beleg santel, leun a feiz hag a fizians, a lavar gant eur vouez crenvoc'h : « Pedomp c'hoaz, bugale, pedomp. » — Ia, pedomp, eme ar bobl. Hag ar bobl d'an daoulin a bed gant mui a virvidigez. O burzud, an tan n'en em astenn mui, chom a ra a zav, petra benac ma c'huez an avel ker crenv hag araoc. Mervel a ra an tan, mouget eo he unan, ha discuez a ra d'ar bobl treustou ha coat anterzevet. P'en deuz an avel casset divar gear ar moged, an oll a vel e creiz an tiez anter-zevet, imaj santes Anna en eun daolen, diouallet dre viracl e kenver eun armel pulluc'het. Pegen tom benac oa bet an tan starn an daolen n'oa ket blonset an disterra, hag ar veren a ioa memes chomet hep beza duet tam ebet.

Aurai, a bez, a zo bet test euz ar miracl-ma, hag a zo bet eat e prosession da Santes-Anna, d'he zrugarecaad da veza discuezet en he andret he galloud hag he madelez.

Digitized by Google

PEMPET DERVEZ

SOURSI SANTES ANNA DA CHOAS EUR STAD A VUEZ

Peb unan a dle heuill mouez he goustians, pa vez leac'h da choas eur stad a vuez. Santes Anna, m'e dije heuillet he santimant he-unan, n'oa ket troet var an dimizi. Mes re vad ec'h anaie he deveriou a gristenez, evit chom ep senti ous kement hini o devoa guir varnnhi. Re vad e c'houie n'ema an den eurus nemet er stad ma'z e galvet gant Doue. En em deuleur a reas-etre divreac'h providans Doue. Pa ren eur vam he c'hrouadur dre an dourn, ne deu en he speret nag aoun, na nec'h var an drouc a c'helfe arruout ganthan en hent; en em fisiout a ra var sclerijen ha var madelez an hini a zo oc'h he ren. Providans Doue a zalc'h d'eomp leac'h eus ar vam an denera, ha ne c'hellomp beza eurus hag e peoc'h, nemet e serr lezel ganthi ar sourci d'hor ren er vuez-ma. Santes Anna a blegas gant doujans dirac ursiou an Aotrou Doue. Pegen terrubl ne vije ket bet evithi chom hep selaou mouez he c'hous-

Digitized by Google

tians, hag evidomp-ni eus a begement a zroug ne vije ket bet kiriec ! Guelomp hag hor c'houstians ne rebech netra d'eomp var ar poent-ma ?

P'hon eus choaset eur stad a vuez, hon eus clasket marteze araoc pep tra hon eazamanchou hep derc'hel count ebet eus bolontez Doue hag hini hor c'herent. Tadou ha mamou kristen, marteze o peuz clasket d'ho pugale madou bras pa vije leac'h d'ho fortunia, ep goulen da genta furnez, relijion a zalc'h leac'h eus ar brassa danvez. Er vuez-ma ne gaver an eurusdet nemet er stad m'en em gaver dre volontez Doue.

E creiz ar brassa danvez, hep peoc'h a goustians, an oll madou ne d'int netra ha ne c'hellont ket hor c'hountanti. Mes er c'hountrol, e creiz ar brassa dienez, ha pa vije memes ker bras hag hini an den santel Job, ma ro Doue d'eomp ar peoc'h a goustians, ha m'en em gaver er stad-se dre volontez Doue, ec'h en em gavimp eurussoc'h eget oll rouanez an douar ; ha n'em euz aoun ebet evit hen lavaret, an den santel-se a ioa eurussoc'h var he vern teil eget Antiokus var he dron. P'hor bezo da choas eur stad a vuez, evel santes Anna, greomp

Digitized by Google

ato hor choaz hervez Doue. Grasou Doue ha bennoz santes Anna a ziskenno varnomp, hag en hor stad e cavimp an tu d'en em santelaat ha da ober hor zilvidigez er vuez-ma.

Pa vezo deuet an amzer da choas eur stad a vuez, goulennomp cuzul digant santes Anna.

HISTOR

D'an ugent a viz kerzu euz ar bloaz 1833, eun avel diroll, evel ma n'oa guelet abaoue cals bloaveziou, a rea da veur a hini sonjal en dud a vor e riscl dre an taol amzer-se da goll ho buez. Trist oa guelet en dervez-ma aot *Kiberon*. Tud kear a zirede varzu ribl ar mor. Ac'hano e veler eul lestr var ar poent da veza lonket gant ar mor dirollet, pe d'en em zigeri var ar reier a ioa en dro d'ezhan. Eun dour bill a rea ; an avel dijadennet a gane hag a sute ; an tarzou mor a ruille guen-cann var an aot hag a rea eur c'harnach spontus ; an tarzou ponner a gurun a iea hag a deue en eur grozal gant eun trouz ken scrijus, ma c'holoent mouez ar mor counnaret ; ken ponner oa he vouez, m'en em roe da

Digitized by Google

glevet dec leo tro var dro. Al luc'hed a roge ar c'hoabr, hag a chenche ar mor en eur mor a dan. Gant an oll drouz-se ec'h em veske zoun clemuz ar c'hleier a c'houlenne evit ar martolodet keiz sicour ha pedennou.

Noz oa, hag al luc'hed, a amzer da amzer, gant ho sclerijen scrijus, a ziscueze ar riscl m'en em gave ar paour keaz tud-se. Ar vartoloded keiz, brevet gant ar scuisder, ne zeblantent mui entent mouez ho c'habiten. Euz bord an aot, ar bobl ne zistage he zaoulagad divar al lestr a veler o vranzellat en eur fesoun scrijus. Al lestr a ioa ennhan, evit darn eun tad, evit darn all eur pried, eur breur pe eur mab. N'oa ket leac'h da sonjal lacaad an disterra bagic er mor; hag an hardissa martolodet a chasse var ho bleo o velet ne c'hellent rei sicour ebet d'ar paour keaz tud-se.

Setu eul luc'heden, skedussoc'h evit ar re all, a deü da sclerijenna an traou tro vardro; ha kerkent eun dalm spontuz a laca an oll da grena, hag ar gurun, en eur gorvigella, a guez var bount al lestr. An tan a grog, hag e creis an tantad euzus-se, e veler paour keaz tud n'o deuz mui nemet ar maro dirazho pe dindannho.

Digitized by Google

Eur vouez a deu d'en em rei da glevet : « Santes Anna. » Tra souezus ! Mouez eur vaouez eo ; n'e deuz ket comzet crenv, ha coulsgoude hano santes Anna a zo treac'h da vouez ar gurun, da drouz ar mor ha da hirvoudou ar bobl. Ar vartolodet o deuz clevet mad an hano : « Santes Anna, eme ar c'habiten gant eur c'hoarz goapauz, evel ma c'helfe santes Anna hor savetei? » Mez ar vartolodet a ioa tud a feiz : « Ia, ia, santes Anna! ar vam vad santes Anna! » a lavaront oll en eur vont d'an daoulin, hag en eur sevel ho divreac'h varzu an env.

Ractal eur strac spontuz a ro d'anaout eo en em zigoret al lestr, ha var ar plench taolet du-ma, du-hont, e veler c'hoas ar vartolodet o c'houren a eneb ar maro....

Antronoz vintin pa'z oa eanet ar guall amzer, e velcher o doa gellet en em zavetei oll. Unan ebken a ioa dianc,ar c'habiten en devoa goapeat santes Anna.

Digitized by Google

C'HUEC'HVET DERVEZ

FIZIANS SANTES ANNA E DOUE

Ar fizians, hervez comzou ar Scritur-Sacr, a zo muzul ar grasou a ro Doue d'eomp. « Ra zeui ho trugarez, o va Doue, a lavare ar roue David, d'en em leda varnomp hervez ar fizians hon euz lakeat ennhoc'h. » Sant Bernard a gemm ar fizians gant eur pod pri da vont d'ar feunteun da gerc'hat dour. Sulvui eo bras ar pod, sulvuioc'h a zour a ielo ennhan. Er memes tra, sulvui eo bras hor fizians e kenver Doue, sulvrassoc'h ha sulniverussoc'h e vezo ar grasou a resevimp diganthan. Evel ma lenne paurliessa ar Scritur-Sacr, santes Anna a zescas abred madelez ar vertusma. He brassa fizians a ioa e Doue; re vad e c'houie ne dalie ket d'ezhi en em harpa var divreac'h an dud re zister evit en em zouten ho-unan. Dre he fizians dreist-muzul e Doue e tennas varnn-hi grasou puill an env.

Evit renta ar vertus-se netoc'h ha splamoc'h c'hoas, Doue a zigassas trubuillou bras da santes Anna. Ouspen ugent vloaz e chomas goude he dimizi

Digitized by Google

hep caout bugale. Ha chom hep caout bugale a ioa eur vez etouez ar Juzevien. Santes Anna, en abeg da gement-se, en em velas alies disprijet dirac an oll; mes an dismegansou-se ne zervichent nemet da renta splamoc'h he dilez etre daouarn Doue. He fizians a ioa ker bras, eme sant Per Krisolog, ma rea miraclou.

Eun dervez m'edo o pedi en templ, ar vez eus he stad he lakeas da scuill daelou. Sonj a deuas d'ezhi neuze penaos Anna, mam da Samuel, glac'haret da veza er memes stad evelthi, a bedas Doue gant fizians, hag he feden a oue selaouet. Gant ar memes feiz, santes Anna a bedas Doue da deuleur eur sell a drugarez var melconi he zervicherez, en eur brometti d'ezhan, ma teuje da veza mam, e roje he c'hrouadur evit servich an templ. Eun nebeut derveziou goude, oa bet discleriet d'ezhi oa he feden selaouet. Setu petra ra Doue alies en andret he zervicherien muia caret. Epad pell amzer e ra ar scouarn vouzar; mes pa deuer da kenderc'hel er goulennou, eo red d'ezhan plega. Eur beden kendalc'huz ne c'hell ket chom hep beza selaouet. Goulennomp gant ar memes fizians ha santes Anna, hag hor peden-nou a vezo selaouet.

Digitized by Google

Promettomp kemeret scuer var fizians santes Anna ; evelthi en em daolomp etre divreac'h Doue hep morse en em zigalounecaat pa deui ar velconi hag ar glac'har betec ennhomp.

HISTOR

EUR VERC'H VIAN CUEZET DINDAN ROD EUR VILIN

Eur verc'hic iaouanc, oajet a eiz vloaz, Franseza *Marker*, a c'hoarie he unanic var chaoser milin *Fauverier*. Evit guelet an trouz a rea an dour, e ieas re dost da vord al lenn. Riscla a ra he zroad, cueza a ra el lenn, ha gant dinaou an dour, eo casset buhan dindan ar rod, a deu d'he flastra en eur luia he askellou. He zad a ioa o vala, hag estounet o velet he vilin o chom a zav, e ia da velet ar penn caoz a gement-se. Ractal e teu sonj d'ezhan euz he verc'h : peleac'h ema ? He gervel a ra ; gervel a ra ive he bried a deu betec heno en eur redaden. An eil hag egile ne glevont nemet trouz an dour sac'het. Anavezet o deuz ar guall daol a zo arruet gantho. En em deuleur a reont a herr varzu ar c'hloz da stanca an dour. En em zila a

Digitized by Google

reont dindan ar rod. Ar c'hrouadur a ioa eno abaoe eur c'hart-heur, gouliet oll ha lakeat en eur stad trist meurbet. En eur he diviska, e caver ar paour keaz merc'h ken flastret, ma n'oa an disterra fizians da c'hallout he zavetei. An tad en eur he guelet, en em denn, he galoun mantret gant ar glac'har. Ar vam, dizesperet oll, ne eane da lenva. O velet eur seurt glac'har, unan euz ar re en em gave eno a deu da henvel santes Anna. Abalamour da betra n'hor bije ket ar pez o deuz bet kement a dud all? An hano santel-se a so a veac'h lavaret, ar fizians a ziskenn en oll galounou. Daoulinet e kenver ar c'horf-se anter varo, ar vam glac'haret a ra veu da gass he merc'h da Santes-Anna-Venet. A veac'h e doa echuet he c'homzou, Fransezaic a denn he alan. Eur iouc'haden a joa a laca an tad da ziredet; renevezi a ra ar memes promessa. Ar verc'h a denn neuze eun huanaden nevez, hag he nerz a deu d'ezhi ker buan ma ne jome, antronoz vintin, euz ar guall darvoud-se, nemet gouliou evit renta testeni euz ar miracl ha gloar da santes Anna.

Pelerinach Santes-Anna-Venet. (Prosez-verbal euz ar bloas 1629).

Digitized by Google

SEIZVET DERVEZ

PURETE HA SANTELEZ SANTES ANNA

Petra benac m'em euz comzet dija euz purete ha santelez santes Anna, ne c'hellimp biken anaout re vad ar vertuziou-se. Izom hon euz d'ho anaout mad evit kemer scuer varnnho. Rac setu ar vertuziou a ra ar zent, hag a denn muia varnnomp grasou puill an env.

Ne c'heller caout douetans ebet, eme sant Visant Ferier, var burete ar priejou santel Joachim hag Anna. Eun dervez, ar Verc'hez a zisclerias da zantes Berc'het, o devoa he zud heuillet ar vertus gaer-ma gant ar brassa aket ; guelloc'h e vije bet gantho mervel eget ober an disterra tra countrol d'ar vertus-se. N'o devoa kemeret ar stad a briadelez nemet var urz an env. Evel m'e devoa santes Berc'het eun devosion vras da santes Anna, eun dervez ec'h en em ziscuezas d'ezhi epad he fedennou, hag e lavaras :

« Sellit ouzin, o va merc'h muia caret : » Me eo Anna a garit kement ; me ho » car ive, hag a zifenn ar re a vev er » burete hag e peoc'h e stad ar briadelez.

Digitized by Google

» Setu ar beden a zescfot d'ar re-all : »
« Bennoz d'eoc'h, o Jesus, da veza roet da Anna ha da Joachim an enor da rei ar vuez da Vari, mam da Jesus en deuz hor prenet. Me a bed ho madelez, dre veritou Joachim hag Anna, da deuleur eur sell a drugarez varnnon ha var ar re a vev, evel Anna, hervez Doue, er stad a briadelez. Roit d'ezho, gant ho craz, ar peoc'h, silvidigez ar c'horf hag an ene, ha goude eur vuez santel en draonien-ma a zaelou, eurusdet ar bed-all. »

Tadou santel an Iliz a lavar ne deuz nemet ho furete o devije rentet Joachim hag Anna din euz an enor o deuz bet. Mari, boket dudius ar guerc'hdet ; Mari, ar gaera rozen a dlie digeri er vuez-ma, a ranke dont euz an dimizi ar zantella a c'halfer da gaout. Ar Speret-Santel ne c'helle furmi templ an Dreindet Santel nemet e creiz ar brassa diantegez ; rac n'en em blij nemet e coumpagnunez ar re a gar ar vertus-se, eme sant Epiphaan. Ia, o santes Anna, ne c'hellomp anaout ho purete nemet dre an enor o peuz bet digant Doue da veza mam guerc'hes an oll guerc'hezed.

Sant Ian Damasceen, er veuleudi a ro da zant Joachim ha da zantes Anna,

Digitized by Google

a lavar eo dre ar frouezen dispar o deuz roet d'ar bed e c'hellomp barn ho furete. Ia, en eur ren eur vuez pur ha santel o peuz bet an heur vad da lacaat er bed tenzor ar guerc'hdet, o Joachim ha Anna : « *Castè etenim ac sanctè munere vestro functi, virginitatis thesaurum produxistis.* »

Evel santes Anna, caromp vertus caer ar burete. Ar vertus-se hon rent henvel ouz an elez. En abeg d'he furete, santes Anna e deuz bet an enor da veza mam d'ar Verc'hez Vari. En em zistagomp eta euz ar garantez direiz evit an oll grouadurienn ; rag ar garantez dizordrenn-se a zo evel ar glud a vir ouz hor c'haloun d'en em zevel varzu Doue.

Bezomp ato ar brassa horrol evit kement tra a zo countrol d'ar vertus gaer-ma.

HISTOR

Eur plac'h iaouanc euz a *Anjer*, *Leonid Poisson*, a ioa bet scoet, er bloaz 1856, gant eur c'hlenved diskleriet hep pare gant ar vidisinet. Dislounca a rea kement a zebre hag a eve, memes betec

Digitized by Google

eur banne dour. Deuet oa da veza ken dinerz, ma n'oa mui guest da ober dec gamed. Ar baourez keaz plac'h a jome var he zreid, den ne oar penaos. Epad eur bloaz e chomas er stad-se. Evel m'oa crenv he feiz ha bras he devosion da santes Anna, e lakeas en he zonj mont da Santes-Anna-Venet, cousto pe gousto. Er stad ma edo, mont keit-se n'oa ket eaz. D'ar bemp a viz guengolo 1864, ec'h en em lakeas en hent. Abaoue meur a sizun, e lavare gant ar brassa hardizegez. « Ma'z an da Santes-Anna, e vezin pareet. »

Arruet en Naonned, evit rei d'ezhi eun tam nerz, oa great d'ezhi kemer eun tamic boed; mes evel custum, hen dislouncas adarre. Arruet e Santes-Anna dre an hent houarn da eiz heur noz, e ieas var eeun d'ar feunteun. Eno ec'h en em laca d'an daoulin; ober a ra sin ar groaz ha neuze e kemer eur verennad dour hag hen ev en eur lavaret gant ar feiz-se a ra miraclou : « N'hen dislounkin ket. » Mont a ra d'an hostaleri evit kemer eur banne zouben. Hen derc'hel a ra. Mui a c'hoand dislounca. Mad e tremen an noz.

Antronoz vintin, evel ma zao, e ia

Digitized by Google

d'ar japel. Eno ema oc'h he gedal he c'hovessour, cure iliz veur *Anjer* a zo deuet en he c'houmpagnunez. Lavaret a ra evithi an oferen en enor da santes Anna. Goude beza communiet ha trugarekeat Doue, *Leonid* a ia da bedi epad pell amzer dirac imaj burzudus santes Anna; hag en eur zont euz an iliz, e lavar leun a joa, an daelou en he daoulagad : « Pare oun, santes Anna e deuz va fareet. »

Abaoue neuze, ar c'hlenvel a zo eat en he dro; mui a c'hoant dislounca, mui a zempladurez. Bale a c'hell breman, ha pa vije epad eun dervez penn da benn. Pareet e bet ne ket ebken en eun taol, mes memes a grenn. An dimezel *Leonid* a zistroe da santes Anna d'ar 25 a viz gouere 1865 evit trugarecaat he madoberourez, hag an aotrou Kerdaffret, superior seminer bihan Santes-Anna, goude beza comzet outhi pell amzer, a lavare souezet oll : « Emaoun o paouez he guelet, he iec'het a zo ato crenv abaoue m'eo bet pareet. »

Digitized by Google

EIZVET DERVEZ

CARANTEZ SANTES ANNA EVIT DOUÈ

Azalec he c'henta bloaveziou, santes Anna en em droas varzu Doue. Resevet e devoa ar vertuziou a ra ar zent. Lavaromp gant sant Thomas ne c'helle ket dislavaret he hano, a zinifi leun a garantez. Pep tra a rea er guel a Zoue. He c'horf ne loc'he nemet evit he zervicha; he daouarn ne labourent nemet evit senti outhan ; he diou scouarn ne zigorent nemet d'he vouez; he daoulagad ne sellent nemet ouz he interest ; he ginou ne zigore nemet evit he veuli ; en eur ger, ne glaske e pep tra nemet plijout da Zoue ; he oll c'harantez a ioa evithan. Evit anaout guelloc'h he volontez santel, e doa kemeret evit reolen a vuez bolontez Doue hag hini he c'herent. Beilla a rea gant ar brassa aket var he zonjesonou ha var he c'harantez, en aoun na vije deuet traou ar bed da gemer plas an Aotrou Doue en he c'haloun.

Doue, evit peurnetaat carantez he zervicherien, a zigass d'ezho poaniou ha croaziou. Joachim hag Anna ho guelchont o

Digitized by Google

tont da doull ho dor. Pegen alies n'en em velchont ket disprijet dirac an oll ? Mes an dismegansou-se, eleac'h ho zrubuilla, n'ho lakeant nemet da gassaat mui-oc'h-mui ar bed, ha d'en em drei startoc'h-starda varzu Doue. Ar poaniou-se a resevent euz a zourn an Aotrou Doue gant doujans d'he volontez santel.

Carantez santes Anna, dija ker crenv, a grescas dreist-muzul epad an nao miz ma tougas en he c'horf santel ar Verc'hez glorius Vari. Pegen scanv ha pegen lijer e cave neuze beac'h gourc'hemennou Doue ! A neuze he c'haloun n'oa nemet eur regezen a garantez hag he buez a dremenas er zonj euz an env betec an heur ma tic'halvas Doue anezhi d'he varadoz.

Caromp ive Doue mui-oc'h-mui. Ar mercou euz ar garantez gristen evit Doue eo : an teac'h dioc'h ar pec'het hag ar basiantet er poaniou.

HISTOR

MARTOLODIK SANTES ANNA

Setu eur gentel a feiz crenv a denn ken alies var martolodet hor bro bennoz santes Anna. Ar pez ez an da gounta,

Digitized by Google

hep beza eur miracl, a zo coulsgoude eun desteni nevez euz trugarez santes Anna.

Ar c'habiten *Duchesne*, coummandant al lestr *Ar Washington*, a scrivas eul lizer d'an aoutrou *Guillouzo*, belec chapel Santes-Anna. Rei a reas d'ezhan d'anaout en doa saveteet, e creiz ar mor, eur martolod bihan euz al lestr *Boket-ar-C'hoajou (Fleur-des-Bois)*, en em gollet en eur zont euz ar Martinic.

Ar c'hrouadurn'en doa nemet dec vloaz.

An dri a viz here 1864, eun avel diroll en em zisvantas var al lestr e creiz ar mor doun. E berr amzer he gueliou a oue lakeat a bastellou. Ar guerniou a dorras an eil goude eben, hag evel m'oa brevet ar stur, ne c'heller mui hiviziken hencha ar paour keas lestr. Diskenn a ra nebeut a nebeut er mor, ne c'hell dale mui da voueledi. Ar c'habiten hag he vartolodet en em daol neuze er mor var damou plench; ne jom mui var an dour nemet kill al lestr. He garg a ioa scanvoc'h evit an dour, hag a viras outhan da vont da c'houelet ar mor. Euz ar vartolodet n'oa chomet var al lestr nemet ar c'habiteneil, en devoa torret he c'har e daou blas, hag ar paour keaz c'hrouadur ne c'houie

Digitized by Google

ket neui. En em staga a rechont ho daou guella ma c'hellont evit miret da veza sammet gant an avel pe an taoliou mor.

Ac'hano e velchont o vont da voueled ar mor ho c'houmpagnunet, beuzet an eil goude egile. An avel ne zioula tam, sutal a ra guassoc'h-guass. Taolet ha distaolet oant a ioul-vor hag avel, hep an distera bevans nemet an nebeut frouez hanvet *coco*, o doa gellet da zavetei. Ho encrez a badas euz an dri a viz here betec an naontec. Neuze an naounegez a deuas betec ennho, hag ar c'habiten-eil, trec'het gant an naoun ha fezet gant poaniou criz he c'har dorret, en em daol er mor dre zizesper ; hag ar martolod bihan anter-varo a jom he unanic.

Daou zervez goude, cabiten al lestr *Washington*, digasset di, emichans, gant providans Doue ha santes Anna, a zigemeras ar paour keaz crouadur. Ar c'habiten her c'havas hep santimant nac anaoudegez ; scournet oll oa he vemprou. Dec dervez a ioa edo eno o c'hourenn ouz ar maro ! Goude beza hen frotet mad hag he domet, e teuas buez ennhan. Pa deuas d'ar paour keaz crouadur he zantimant, ha pa c'hellas parlant, ar c'habiten a c'houlennas diganthan :

Digitized by Google

— Ac'hanta 'ta, me zo sur ez oc'h dizounet diouz ar mor ?

— Dizounet diouz ar mor, eme ar c'hrouadur, hen carout a ran muioc'h ege tbiscoas.

— Petra sonjec'h epad ho penze, en eur stad ken scrijus ?

— Sonjal a rean e santes Anna, eme ar c'hrouadur. Dec lur am boa em godel ; eur vech an amzer, me ho difoeze en eur lavaret : Ma'z an ac'han, me a breno eur c'houlaouen gaer d'ar vam vad Santes-Anna-Venet... Ar martolot bian a zo bet digasset d'he vro, ha me zo sur, santes Anna e deuz bet he goulaouen.

NAOVET DERVEZ

GARANTEZ SANTES ANNA EVIT HE NESSA

Unan euz vertuziou santes Anna ar muia anavezet, eo he c'harantez evit an nessa. Ar c'hoant e devoa da ober ar pez a ioa en he galloud evit silvidigez an dud, he lakea da huanadi noz-deiz varlerc'h ar Zalver prometet e penn kenta ar bed evit hon diliama euz a-dre daouarn an drouc-speret. Joachim var ar menez, eme sant Epiphaan, hag Anna en he zi,

Digitized by Google

ne eanent da hasta dre ho fedennou, an amzer-se a drugarez.

Ma reant kement a vad d'ho nessa dre ho fedennou, ne reant ket nebeutoc'h dre ho buez reizet mad. Bez' ez oant eur scuer vad evit an oll. Santes Anna peurliessa en em zalc'he en eul leac'h distro. He amzer a dremene o lenn ar Scritur-Sacr, pe oc'h ober labourou all. Ne lavare morse a gomsou goullo, ne zervichont nemet d'hor ienaat e carantez Doue. Morse he ginou ne lavare an disterra comz casaüs ; he zeod ne flemme morse he nessa, hag he aliou a roe ato gant ar brassa carantez. En eur he guelet, ar re glouar a zante ho c'harantez evit Doue o toma, hag ar re difeiz a gave mad heuil lezen eun Doue a c'houie blenia an dud en eunn doare ken parfet e hent ar vertuziou kristen.

He c'harantez da bourvei da izomou he nessa a ioa souezus. En he difrouezidigez, ar pez a laouennea he c'haloun, oa gellout soulaji ar beorien. Sant Jerom a zesc d'eomp penaos Joachim hag Anna a rea teir loden euz ho madou : Ar genta a lakeant evit maga ar veleien en templ, an eil a implijent e kerc'hen ar veachourien hag ar beorien, an drede a zalc'hent

Digitized by Google

evit ho izomou ho-unan. He c'harantez dreist muzul evit he nessa a rea d'ezhi kemer ar beorien evit he bugale he-unan. Aoualc'h oa beza paour evit caout ennhi eur vam, ha caout guir var he madou. Etouez an oberou a drugarez, ar c'haera dirac daoulagad Doue, eo labourat evit silvidigez an nessa. Pebhini ac'hanomp a dle labourat en he stad da gass he nessa varzu Doue dre scueriou mad, dre gomzou santel, dre aliou fur. Caromp dreist-oll ar beorien, greomp vad d'ezho, divoueromp a galoun vad evel santes Anna eul loden euz an danvez hon euz resevet digant Doue.

HISTOR

EUR VERC'HIC DIOUALLET EUZ AR MARO

Ar verc'hic-ma, oajet a nao miz, a ioa cousket en he c'havel, pa zigouezaz ar guall darvoud-ma. Er memes cambr ganthi e loje he zad hag he mam, pa deuas e creiz an noz ar siminal hag eul loden euz ar voger da goueza, hag ar c'hrouadur, kavel hag all, a zo tapet dindan. Dihunet en eul lam, he zud a vel ar guall-daol arruet gant ho merc'hic ; he guestla

Digitized by Google

a reont da santes Anna, araoc sonjal memes en em zavetei ho-unan. Abars dizolei ar c'havel, oa red cass ac'hano ouspenn dec cargat atred. Abars ar fin ec'h en em ziscuez ar c'hrouadur, diouallet a bep drouc gant dourn madelezus santes Anna. En despet d'ar bern pounner a vein a ioa varnnhi, e kendalc'he ato da gousket.

Pelerinach Santes-Anna-Venet. (Prosez-verbal euz ar bloaz 1629.)

DECVET DERVEZ

DOUJANS SANTES ANNA DA BLEGA DA VOLONTEZ DOUE

Pa c'halv Doue unan benac da eur stad a zantelez, pa deu d'hen dibaba euz a douez an dud-all, e ro d'ezhan eur galoun trempet mad ha guest da c'houzanv an traou poaniussa. Setu petra oa Joachim hag Anna. Great o deuz en ho buez pinijennou rust ha calet ; coumparachet e c'hellont beza d'an oll ent euz an Testamant coz o deuz sanelleat ar c'hoajou hag ar meneziou dre o finijennou bras. Sant Jermenn a Gonstantinopl a lavar o deuz iunet epad laou-ugent dervez penn-da-benn, evel

Digitized by Google

Moisez hag Elii ; ha sant Gregor a Nis a lavar ar iuniou-se a reant c'hoas gant cals a zaelou.

Gant pebez caloun a zoare e tigemer santes Anna ar c'hroaziou a zigass an env betec ennhi ! Guelit ar fesoun ma tigemer maro he Mam zantel a garie kement, hag hini he fried sant Joachim ! Setu collou calet meurbet evithi. Sonj a deuas d'ezhi euz ar c'homzou-ma merket en *Ecclesiast* : « Ne dleomp ket en em lezel da vont d'an dristidigez pa gollomp unan benac euz hor c'herent. » Plega a reas eta da volontez Doue. An den santel Job n'en em gleme morse euz ar rebechou a rea d'ezhan he vignounet ; er memes tra, santes Anna ive ne lezas morse da zont euz he ginou an disterra clem, n'euz forz pebez dismegans e devoa da c'houzanv. Mes ar pez a zisc uez ar guella he nerz-caloun, eo ar dilez a ra da Zoue euz he merc'h kerken ha m'eo arruet en oad a dri bloaz. Pro metet e devoa he c'honsacri da Zoue en templ. Pa deuas an amzer da zeven d'ar bromessa-se, hep marc'hata e talc' ractal d'he ger. Coulsgoude pegen poa nius ne dlie ket beza an disparti-se ev thi ! Evit anaout he zacrifiz penn-da

Digitized by Google

benn, e rancfemp sonjal petra oa Mari evit Anna. Sulvrassoc'h eo ar garantez, suldiessoc'h a ze eo an disparti. Pebez scuer evidomp ! Pebez prezegen evit ar gristenien digaloun ne fell ket d'ezho divoueret an dister dra dre garantez evit Doue ! Greomp bemdez eur binijen benac en enor da santes Anna. Ar guella pinijennou eo ar re a deu d'eomp euz dourn an Aotrou Doue, evel ar c'hlenvejou, ar poaniou : gouzanvomp eta anezho er guel a Zoue.

HISTOR

Fransez *Drean* hag he bried, labourerien douar euz a barrez Plouai (Morbihan), a zigasse, an daou a viz even 1865, dirac superior ar seminer bihan ha belec chapel Santes-Anna, eur c'hrouadur oajet a bevar bloaz. Hema a ioa ho mab, ha c'huec'h sizun araoc oa bet saveteat dezhan he vuez gant santes Anna.

Fransez *Drean* hag he bried, assamblez gant ho merc'h hag eur mevel, a ioa bet o kerc'hat er poull dour eur c'harrad canab evit ho lacaat da sec'ha. He vab bihan a heuille ive ar c'har. Arruet er parc ma tliet astenn ar c'hanab,

Digitized by Google

ar verc'h Mari-Anna *Drean* a bign var ar c'har evit hen discarga. Ar paotr bian en em laca da c'hoari tost eno.

En eun taol, an ejennet a ioa stag ouz ar c'har, a gemer aoun, ne c'houzor rag petra. En em deuleur a reont er c'hostez ma c'hoarie ar c'hrouadur. Hen pilat a reont. Ar rod cleiz a ia var he benn; ar paour keaz crouadur a zo lazet marteze. Ar vam a laosc eur iouc'haden en eur guestla he c'hrouadur « d'ar vam vad santes Anna. » Prometti a ra eun oferen evithan. An tad a vel ar risel m'en em gav he vab; mont a ra en herr d'hen tenna euz a zindan ar rod. Eurusamant, ar c'har a ioa chomet a zav. Cavet en devoa eun harp, eur scoazel a zaou pe dri droatad. Evel m'oa costezet ar rod en toull-se var benn ar c'hrouadur, oa diez d'an ejenned dibrada ac'hano eur c'harrad traou ken pounner. Trivac'h cant lur benac a dlie poeza. Ar c'hrouadur, astennet var he gostez cleiz, a zeblante cousket. Coulsgoude ar c'har a zouge he oll boez var he benn, rac eno an douar a ioa seac'h ha calet.

Mantret oll, ar paour keaz tad a beg en he zae. O burzud! Hen tenna a ra ac'hano hep an disterra poan; couls-

Digitized by Google

goude dindan eur seurt beac'h eo souez n'oa ket flastret oll he benn. A veac'h m'e tennet ac'hano, e coues ar rod er rollec'h.

N'oa el leac'h-se cleuz ebet en dije gellet divoall penn ar c'hrouadur, evel m'en deuz guelet eun nebeut goude unan euz cureet *Plouai*. Evel m'em euz lavaret dija, an douar a ioa calet ha seac'h, hag hep eur miracl, penn ar c'hrouadur ne dlie dont ac'hano nemet a bastellou. P'oa tennet, e taole, evit guir, eun nebeut goad dre he c'hinou, dre he fri hag he ziouscouarn. He vonned a ioa ive toullet e kenver he scouarn gant unan euz tachou ar rod. Rac evel m'oa ar c'har nevez houarnet, oa lem c'hoas an tachou. Mes evit doare, n'en doa drouc ebet; ne ziscueze an disterra poan. Eun nebeut goude, ec'h en em laca da c'hoari, evel ma ne vije c'hoarvezet netra ganthan.

Antronoz e ieas en eun taol fall-fall, hag e oue remerket e kever he scouarn hag he fri merc daou dach car, merc sclear hag anat en doa ar rod poezet var he benn. Ar paour keaz tad hag ar baourez keaz mam a ioa dizesperet-oll.

An amezeien a ziredas, hag a en em lakeas da bedi gant ar greden oa ar

Digitized by Google

paour keaz bihan en he angoni, hag oant deuet d'her guelet o vervel. Meur a vech oa credet maro. N'oa mui fizians. « M'o peuz hen guestlet da eur zant benac, eme eur c'hreg a feiz, eo red peurzerc'hel d'ho promessa. » Ar vam a lavaras neuze e doa hen guestet da santes Anna ha prometet eun oferen pa'z oa couezet en dervez diaraoc dindan rod ar c'har. « Oh ! a lavar neuze an tad, ma teu ar vam vad santes Anna da viret d'inn va c'hrouadur, me a roio ouspenn an oferen prometet gant va fried, priz ar guella euz va ejenned. »

Ractal, eil burzud ! ar paour keaz bihan a zigorr franc he zaoulagad ; he zantimant a deu d'ezhan, hag en em lacaad a ra da barlant. Antronoz e cane en he vele evel eun alc'houeder, hag an dervez varlerc'h e c'haloupe er parkeier, ker iac'h ha biscoas. N'oa chomet euz ar guall darvoud-ma nemet merc an tachou e kenver he scouarn hag he fri.

Setu ar c'hrouadur a zo bet discuezet d'an aotrou *Kerdaffret* ha d'an aotrou *Guillouzo ;* ha Fransez *Drean*, evit seveni d'he bromessaou, a zigasse evit frejou ar japel nevez priz ar guella euz he ejenned, daou c'hant pemp lur var'nuguent.

Digitized by Google

UNECVET DERVEZ

HUMILITE SANTES ANNA

An humilite eo mean diazez an oll vertuziou, ha barn a c'heller pep den diouz izeldet he galoun. An humilite a zo bet vertus muia caret santes Anna. Dre he c'homzou leun a zousder hag a humilite e c'houneze calounou an oll.

En he bugaleach, he flijadur oa en em denna en eul leac'h distro pell euz daoulagad ar bed. Gouzoud a rea ervad n'euz netra da c'hounid o tarempred anezhan. Ar vertus-ma a gar en em guzet evel ar boket hanvet ar violetez, a gaver en distro er c'hoajou. Santes Anna a guze ive guella ma c'helle he oll-oberou. Morse n'en deuz guelèt he dourn cleiz ar pez a rea he dourn deou. Er guel a Zoue e rea he oll-oberou a drugarez. Cals tud a gaver n'o deuz humilite nemet var ho zeod. En eur ho c'hlevet ez int pec'herien bras, ne d'int mad da netra, n'o deuz na descadurez nag ijin ; mes ma teu eun all da lavaret d'ezho eun hevelep comzou, ho guelfot o sevel ho scouarn drouc-countant bras. Ne ket er giz-se e tigemere santes Anna rebechou he nessa.

Digitized by Google

Gant pebez spered a humilite e reseo rebechou ar gragez-all a damalle gant comzou ken c'huero he difrouezidigez ! Stoui a ra he fenn dindan ho barnidigez ha var he diouscoaz e kemere laouen beac'h ho c'homzou casaüz. Setu ar beden a ra neuze da Zoue : « Ma'z e va » difrouezidigez eun torfed, me va-unan » a dle beza tamallet. Varnnhon ebken » e tle cueza ho puanegez, ha ne ket var » va fried muia caret. »

Pebez humilite !

Mar doa an humilite en he c'homzou hag en he oberou, he zonjou n'oant ket nebeutoc'h reizet hervez an humilite hag hervez Deue. Gouzout a rea ervad kement hon euz a deu diganthan. Perac neuze en em fougeal evel ne vijemp dleourien da zen euz ar pez hon euz resevet ? Doue a laca he c'hloar hag he blijadur da zevel an dud humbl ha da ziscar ar re ourgouilluz. Ma'z e bet savet ken huel santes Anna, eo ma deuz caret kement en em izelaat.

An oll ne c'hellont ket ober traou burzudus evit Doue, beza ato o pedi, ober aluzennou bras ha pinijennou rust ; mes n'euz den ne c'helfe en em izelaat dirac Doue, pa vez tamallet gant an dud.

Digitized by Google

HISTOR

An dimezel *Albina de la Brèque*, euz Pount'n-Abad (Finister), e devoa eur c'hlenvet risclus-bras, hag a roe d'ezhi da c'houzanv poaniou estranj. Pevar midisin guiziec, tri euz a Gemper hag unan euz a Baris, o devoa discleriet n'oa pare ebet evithi. He nerz a ia bemdez kuit, ha dizale e teu da veza toc'hor bras. Dare oa d'ezhi receo he zacramanchou diveza, hag en em lacaad e stad da vervel.

Mes dond a ra da doma he feiz, ha gant ar fizians d'en em velet pareet, e ra veu da vond da c'houlen digant santes Anna ar iec'het. Mond a ra en hent en despet d'he midisin, a zisclerie d'ezhi e rea eun dra diskiant ; rac mervel a raio abars arruout e fin he beach. N'euz forz, ar zentidigez n'e ket ama eun dever, hag ec'h en em laca en hent da vont da Santes-Anna-Venet. Arruet eno, e ro urz d'he dougen dirac an imaj santel ; pedi a ra eno gant ar brassa birvidigez. Ractal e sant he foaniou o vihanaat, ha memes o vont kuit. Leun a joa e zao en he zav, lezel a ra eno he flac'hiou, ha distrei a ra d'ar gear eurus ha countant.

Digitized by Google

Pa zigouez e Pount'n-Abad, kement o devoa he guelet etre ar vuez hag ar maro, en em gav souezet bras. He midisin a zisclerias ep troidellerez oa he distro d'ar iec'het eur miracl euz a berz santes Anna. Abaoe, he iec'het a zo ar memes.

Bloaz goude 1865, e tistroas da Santes-Anna evit trugarecaat he madoberourez. Sinet e deuz he unan prosez-verbal he faridigez.

DAOUZECVET DERVEZ

DOARE MA VEVE SANTES ANNA

Ar pez a dle hon lacaad da enori santes Anna, eo ar vuez distro a ren en he zi. He doare da veva ken dister da velet hag ep skeuden a zianveaz a zo guest da lacaat ar re muia digaloun da labourat a zevri d'en em renta sent. An dud digaloun a zant o vihanaat ho fizians, pa velont e buez ar zent kement a draou burzudus, ha pa ho guelont o tremen ho buez e creiz ar rusta pinijen. Eun ene lezirec ha clouar a zo spountet en eur zonjal ebken er pinijennou souezus o deuz great kement a dud santel ; ne

Digitized by Google

gred ket en em erbedi ouz ar scueriouze a binijen, en aoun na ve rebechet d'ezhi he nebeut a gourach, hag ar spount-se a vihanna he fizians. Mes piou ne c'hell kemeret scuer var buez santes Anna ? Piou a c'helfe caout ar scuer-se a zantelez re huel evithan, pa ne ginnig d'ezhan nemet deveriou pemdiziec peb kristen !

Ne d'euz nicun ac'hanomp ne c'helfe kemeret scuer var buez santes Anna, var he dousder, he humilite. Ne d'euz nicun n'en deffe aoualc'h a spered evit beva hervez Doue er stad hag er renc m'az e deuet var an douar.

Ne d'euz nicun ne c'helfe tremen eul loden euz he amzer er beden ha beva e doujans Doue. An eazamant-se da gemer scuer var santes Anna, a ro d'eomp eun hevelep fizians en he scoazel, ma teu ar re lenta d'en em galounecaat ha d'en em erbedi outhi en ho izomou hag en ho foaniou.

Ne dleomp caout douetans ebet ne deffe eur garantez dibaot evit ar bec'herien. Gant an eur-vad e deuz da dostaat ken alies ouz hor Zalver, ha chom a c'hell ep caout perz en he zantimanchou ? Ha chom a c'hell ep caout truez ouz st: d

Digitized by Google

ar bec'herien hag ep goulen ho distro da Zoue ? Ha chom a c'hell clcuar ep lacaat he galloud dirac Doue e servich ar re a deu d'he fedi ?

Evelse e remerker an devosion da santes Anna a zo deuet da greski gant izomou an Iliz, ha sulvui e cresc fallagriez an dud hag ho dizoujans e kenver Doue, sulniverussoc'h a ze eo an dud a zired bemdez betec ar plasou consacreu da santes Anna.

O va Doue, c'hoant vras o' peuz da velet santes Anna enoret ! Grit, me ho ped, ma teui an devosion am euz evit-hi da rei d'inn perz en he zrugarez hag er grasou a deu da scuilla var ar ré a zoug enor d'ezhi.

—

HISTOR

Epad vacansou ar bloaz 1865, daou scolaer a veache assamblez evit ho flijadur hag a deuas da iliz goz Santes-Anna-Venet, ne ket evit pedi, mes evit guelet ar japel hag an traou burzudus a zo ennhi. Arruet dirac imaj santes Anna, unan anezho, scoet gant gras Doue, a gouez

Digitized by Google

d'an daoulin hag en em laca da vouela. Egile, ep remercout n'oa mui he vignoun en he gichen, a ra an dro d'ar japel en eur evessaat piz ouz pep tra. Abars ar fin e vel ema he-unan ; clasc a ra he goumpagnon, hag er c'hav, an dour en he zaoulagad, daoulinet dirac imaj santes Anna. « Petra 'peuz ? Petra a rez aze ? a lavar d'ezhan he goumpagnon gant eun ear souezet. » An den iaouanc a zisclerias d'ezhan ec'h entent chom eno, hag e leze he veach a gostez. Drouc ennhan, he goumpagnon a ia er meaz euz an iliz hag a gemer he-unan an hent houarn. Petra zo c'hoarvezet ?

An den iaouanc-ma, tenerreat gant santes Anna, a ioa mab eur marc'hadour pinvidic euz a Roazoun. Bez' en doa seiz vloaz var'n ugent. Goude eur iaouankiz tremenet santelamant e scolach an tadou Eudistet, e Redon, en doa great anaoudegez gant tud iaouanc a rene buez fall. Abaoe nao bloaz m'en doa kuiteat ar scolach, e seblante beza ancounac'heat a grenn ar c'henteliou mad en doa recevet eno. Collet en doa he dad ; hag he vam hag he c'hoar, diou zantes, m'ar d'oa, ne eanent da c'houlen digant Doue he zistro var an hent mad. Ar c'hras-se,

Digitized by Google

goulennet epad keit amzer, a zo hirio selaouet e treid imaj santes Anna.

An den iaouanc-ma eta a vouele hag a bede, pa deuas an aotrou *Guillouzo* da dremen. En eur velet eun den iaouanc en eun hevelep stad hag o scuilla kement a zaelou, e tosteas outhan evit he gonsoli.

— Petra o peuz, aotrou ? eme an aotrou *Guillouzo* gant madelez. Hag ober a e'helfen eun dra benac evidoc'h ?

— Me gav d'inn, eme an den iaouanc !... C'hoant am euz da goves. Va c'hoves a c'helloc'h ?

Heuill a reas ar beleg d'ar zecreteri. En em deuleur a reas d'he dreid, hag a greiz caloun e covesseas he oll bec'hejou. Antronoz e siellas he vignouniach gant an Aotrou Doue dre eur gommunion vad ; hag eun nebeut goude e ieas da di Tadou Jezuistet *Anjer*.

Eun nebeut miziou goude, an aotrou *Guillouzo* a ziscueze ar siminer bihan da eun nebeut itrounezet deuet e pelerinach da Santes-Anna. Ne ho anaveze ket. Goulen a rechont diganthan ha pell zo n'oa digouezet miracl ebet. Respount a reas d'ezho oa alies test euz trugarez santes Anna, ha neuze e countas histor an den iaouanc-ma. Neuze e velas daelou

Digitized by Google

o redet. Tenerreat he-unan, mil boan en devoa bet evit goulen digantho ar penn-caoz euz ho daelou.

— Va mab eo, eme ar gossa euz an itrounezet.

— Oh ! neuze, eme ar beleg n'oun ket estounet, bez' ez int daelou a anaoudegez vad, Doue en deuz selaouet ho pedennou dre vadelez santes Anna.

Eun nebeut bloavezіou goude, an den iaouanc, deuet da veza Tad Jezuist, beleget nevez a ioa, a deuas d'ar japel-ma da lavaret eun oferen a anaoudegez vad en enor da zantes Anna.

Maro eo breman var dro daou vloaz a zo (1875), e *Anjer*, en eur lezel gant an oll evit scuer eur vuez santel tremenet en eur ober ar vad.

TRIZECVET DERVEZ

AN ENOR DA VEZA MAM D'AR VERC'HEZ VARI A ZAV SANTES ANNA DREIST AN OLL MAMOU.

Evit anaout enor ha gloar santes Anna, e rencomp kemer anezhi evel mam ar Verc'hez Vari. Gloar ar Verc'hez eo caout eur mab a zo Doue ; er memes

Digitized by Google

tra, gloar santes Anna eo caout eur verc'h a zo mam da Zoue. Rac evel m'eo diez da speret an den anaout mad hueldet eur Verc'hez e deuz eur mab a zo Doue, er memes tra ne c'hell ket pignat betec hueldet santes Anna e deuz eur verc'h a zo mam da Zoue. An den a zo dientent evit anaout piz enor ar vam hag ar verc'h.

Ar Verc'hez Vari, evel mam da Zoue, e deuz guir var he mab ha var ar pez a zo d'he mab, ha santes Anna ive, evel mam d'ar Verc'hez a dle caout guir var he merc'h ha var ar pez a zo d'ezhi. Hogen evel pedennou ar Verc'hez o deuz eur galloud dibaot var he mab, er memes tra pedennou santes Anna a zo oll galloudec dirac he merc'h. Rac-se e c'hellomp en em erbedi outhi gant ar brassa fizians. He hueldet a dle hon lacaad d'he enori dreist pep tra, hag he galloud dirac he merc'h a dle beza evidomp an errez e vezo selaouet hor mouez; rac ma'z e bras he madelez, he galloud n'eo ket disterroc'h.

Evit anaout mad hueldet ha talvoudegez santes Anna, eo red sellet mad ouz ar gerentiach a zo etrezhi ha mab Doue. Brassa enor ar Verc'hez Vari, a

Digitized by Google

lavar sant Augustin, eo beza furmet euz he c'horf hag euz he goad corf ha goad Jesus-Krist. Hogen, santes Anna, evel mam d'ar Verc'hez Vari, e deuz ive perz e Incarnasion mad Doue.

Jesus eo bleun an oll vertuziou ; tronjen ar vezen eo Mari, hag c'hrizien an dronjen eo santes Anna. Hogen, evel ar vagadurez a deu euz ar c'hrizien d'an dronjen, hag euz an dronjen d'ar bleun, er memes tra santes Anna ne ra nemet unan gant Jesus ha Mari ; rac mab ar Verc'hez Vari a zo ive mab bihan zantes Anna.

Santes Anna a dle beza meulet dreist an oll mamou ; rac dreizhi eo bet diazezet mean kenta mister an Incarnasion a dle staga a nevez an douar ouz an env. Ar c'hloar-se n'e deuz daouanteret gant nicun euz ar mamou-all.

O santes Anna, pa anavezomp breman ho cloar hag ho calloud, grit ma c'hellimp var hon tremenvan staga ar pevar hano-ma : Jesus, Mari, Joseph hag Anna.

—

Digitized by Google

HISTOR

Abaoe 1864 e teu e pelerinach da Santes-Anna-Venet, da viana eur vech er bloaz, eur c'hreg santel, guir galoun bugale Breiz-Izel en he c'hreiz. En abeg d'he feiz crenv, santes Anna e deuz rentet d'ezhi an eurusdet. Setu he histor.

Ar c'hreg-ma, ganet e escopti Raozoun, a ioa dimezet abaoe pevar bloaz var'n ugent da eun den hanvet *Jord*, labourer var an hent houarn. Evel m'oa red d'ezhan labourat zul-c'houel, ne c'helle na mond d'an oferen, nag ober he zeveriou a gristen. Rac-se ec'h en em roas d'an oll dizursiou, dreist-oll d'ar vezventi. E *gar Montparnass*, e Paris, ec'h en em gave plaset d'ar mare-ma.

He c'hreg e doa great ar pez a ioa en he galloud evit hen distrei var an hent mad : pedennou, navet da Itroun Varia ar *Victor*, navet da Itroun Varia a *Fourvier*, comzou mad, netra ne deuas abenn anezhan. *Jord* a ioa deuet da veza eur mesvier euz an dibab, deuet oa da veza ar pez a c'halver eur piller hostaliri. Daouzec vloaz a ioa ma rene ar vuez-se ; he baourez keaz greg a ioa disconsertet.

Digitized by Google

Clevout a ra parlant euz ar miraclou a zigouez e Santes-Anna-Venet. Caloun a deu d'ezhi. « Mond a rinn, a lavar hi, mont a rinn var droad, ha santes Anna a raio d'am goaz chench. » En em lacaat a ra en hent hep lavaret gric da zen. Arruout a ra e Santes-Anna, he zreid leun c'hoad ha brevet oll gant ar scuisder. Great e doa var droad dec leo ha c'huec'h-ugent. Mond a ra var eeun d'an iliz, pedi hag aspedi a ra santes Anna. Goude beza tremenet cals amzer dirac an imaj burzudus, e ia d'ar feunteun da voalc'hi he zreid gouliet oll. Ho zenna a ra ac'hano pare ; n'e deuz mui a boan ennho, n'int mui gouliet, ne d'int mui scuiz. Goude eur seurt gras, he feiz a deu da doma.

Distrei a ra d'ar japel da drugarecaat santes Anna euz ar c'henta gras-se. En despet d'ar c'hras e deuz bet, ne ket laouen, ha distrei a ra d'ar gear gant ar greden n'eo ket bet selaouet he feden.

Distrei a ra da Baris evel ma'z oa deuet, da lavaret eo, var droad, en eur bedi penn-da-benn an hent. Arruet er gear, e cav he goaz drouc ruz ennhan : « Peleac'h out bet, emezhan ? » Ne respountas gric. Skei a reas memes ganthi.

Digitized by Google

« Distrei a rin adarre, emezhi ennhi he-unan ; er vech kenta her guelin chenchet. » Nebeut goude, ec'h en em laca adarre en hent var droad evel ar c'henta gueach.

Arruet er japel, ec'h en em daol d'an daoulin, hag e chom eno pell amzer dirac imaj santes Anna. « Mam vad santes Anna, emezhi en eur vouela, distroit va fried var an hent mad. » Neuze e clev eur vouez o lavaret d'ezhi ar c'homzouma : « Greg, savit ac'h alesse, caout a reot ho pried chenchet evel eun all en he blas » Hounez oa mouez mam Rouanez an elez. Selaouet oa he feden !... Ep sonjal discuiza an disterra, ec'h en em laca ractal e taill da zistrei ; mes an droma e kemer an hent houarn.

En eur zigouezout e *gar Montparnass*, en eur zisken, e cav he goaz deuet eno, den ne oar penaos nag evit petra. He gedal a rea, emichans. He digemer a ra laouen gant eur garantez ne anavez mui abaoe pell amzer. He ear a ioa chenchet oll. Ep goulen digant he c'hreg euz a beleac'h e teue, e lavar d'ezhi souezet bras : « Petra zo c'hoarvezet, paourez keaz ! Abaoe ma'z out eat kuit, n'em euz bet disterra repos, Chenchet

Digitized by Google

ec'h en em gavan evel eun all em flas. Red e bet d'inn mond da goves dre gaer pe dre nerz. Communiet em euz. Brema ez oun chenchet ha beva a fell d'inn e guir gristen. » He c'hreg, an dour en he daoulagad, a gountas neuze d'ezhan petra e doa great, he beachou var droad, he fromesaou da zantes Anna ; hag ho daou a vinnigchont Doue euz kement a drugarez.

D'ar c'henta pelerinach ma tistroas evit trugarecaat santes Anna, e lavare d'an aotrou *Guillouzo* ha dirag meur a veleg-all a ioa er zecreteri : E treid santes Anna em oa lakeat em sonj beza selaouet, pe vervel. Me lavare : « C'houi a lacaio va goaz da chench, pe me a deuio aman var droad ken o po va zelaouet. C'houi a zelaouo va feden, pe me a varvo gant ar scuïsder en hent. »

Abaoe neuze e teuont ho daou bep bloaz e pelerinach da Santes-Anna, euruz euz ar c'hras o deuz bet, ha da veza guelet al laouenidigez o tond en ho zi.

Digitized by Google

PEVARZECVET DERVEZ

SANTES ANNA E DEUZ BET AN ENOR DA REI UŔZOU D'AR VERC'HEZ VARI, PETRA BENAC MA OA ROUANEZ AR BED OLL.

Ar gerent o deuz guir var ho bugale. Guir o deuz da c'houarn anezho, ha dever or vugale eo senti. Kement-ma a zo red evid on urz vad. Ar Verc'hez, petra benac ma tlie beza Mam da Zoue ha Rouanez an env hag an douar, n'en em gredas ket discarg euz an doujans hag ar zentidigez-ze. Netra er c'hountrol ne rea d'ezhi muioc'h a blijadur eget douja he c'herent hag ober ho bolontez. Jesus-Krist he-unan, petra benac m'oa Doue ha mestr ar bed, a fellas d'ezhan senti ouz ar Verc'hez Vari, evel eur c'hrouadur ouz he vam.

Pebez gloar evit santes Anna! Beza choaset evit gouarn ha blenia eur Verc'hez galvet da rei ar vuez da Jesus! Sent a vev var an douar, pe arruet dija e gloar ar baradoz, ho cloar eo beza servicherien, mignounet, breudeur Jesus-Krist; mes hini santes Anna a ia betec beza hencherez, scoazel, mam ar Ver-

Digitized by Google

c'hez a dle rei urziou d'he zro da Vestr an env hag an douar! Ne c'houzon ket d'ar just pegeit amzeï e vevas tad ha mam ar Verc'hez Vari, ar pez zo sur, eo e sentas outho epad ho buez.

O vertus caer a zentidigez e deuz dalc'het keit amzer ar bed en he bloumm, hirio ken dianavezet, ma er guelomp oc'h horjellat en eun doare ken scrijus! O vertus caer, pe da vare da velfomp adarre o tistrei en tiegeziou evit ho ren hervez ar speret kristen? Ma velomp hirio ar rouanteleziou hag an tiegeziou ken trubuillet, eo dre m'az e dianavezet ar zentidigez a zalc'h peb hini countant er stad hag er renc m'az e lakeat gant Doue. Eurus ar famillou a anavez hag a heuill ho deveriou evel Joachim, Anna ha Mari. Bennoz an Aotrou Doue ne vanco biken da ziskenn var ar famillouse, hag eurusdet ar vuez-ma en em zalc'ho e toull dor an tiegeziou-se, dre m'en deuz Doue prometet buez hir d'an hini ne varc'hata he zentidigez na da Zoue, na d'he gerent...

Grit, o va Doue, ma sentimp ato ouz ho courc'hemennou hag ouz ar re o deuz guir varnomp. Bezomp ato dirac hon daoulagad scueriou Jesus, Mari, Joseph hag Anna.

Digitized by Google

HISTOR

En eur gouent leanezed euz Marseill, al leanez *Ar Gellec*, euz a Vreiz-Izel, a gouezas clanv fall. Kemeret oa gant an drouc-costez hag ar pistigou. An dersien a grogas ive ennhi, ha ne zaleas ket d'he c'hass da zor ar maro. Ar vidisinet ne c'hedent guellaen ebet. Rei a rejont da entent d'ar superiorez n'oa distro ebet evithi, hag ar baourez keaz leanez a oue neuze nouet.

Eun tam e velleas goude, mes evel ar c'hlenvet ne zistage ket diouthi, ar glanvourez en em gavas en eur stad trist meurbet var fin miz gouere 1866. Ar c'huec'h var'n ugent, gouel santes Anna, al leanez *Ar Gellec* a bed stard ha stard, ha gant ar brassa fizians, Mam ar Ver-c'hez dibec'h. D'an abardae e doa eur fallaen, hag an oll a grede oa o vond da dremen. Antronoz vintin, ar midisin a zisclerias eo echu ganthi ; ar maro ne dlie ket dale ; eun nebeut derveziou e c'helle mont c'hoaz marteze. Neuze oa bet nouet a-nevez.

Ar gouent en em lacas e peden. An dervez araoc ar fallaen, al leanezed o doa commanset eun navet da zantes Anna.

Digitized by Google

Pedi a rejont ker calounec m'az oa pareet ar glanvourez abenn an naovet dervez. Ober a c'hellas mémes, da fin an navet, ar gommunion gant al leanezedall. En em lacaat a c'hellas neuze d'al labour evel custum hag abaoue e deuz kendalc'het ar iec'het.

Setu ar pez e deuz countet al leanez he-unan da superior Santes-Anna en deuz great ar prosez-verbal-ma.

PEMPZECVET DERVEZ

SANTES ANNA A SO BET CHOASET GANT DOUE EVIT OBER DESCADUREZ AR VERC'HEZ VARI.

Providans Doue a fisias e santes Anna ar Verc'hez glorius Vari. He c'harga a reas da rei da Vari eun descadurez e kemm gant an enor dispar e gortoze divezatoc'h. Pegen aketus n'oa ket ar vamma da vlenia he c'henta camejou e hent guirion ar vertus! Ne ket e dije bet izom Mari euz sicour an dud evit arruout er zantelez. Rac evel m'oa bet concevet dibec'h ha santeleat araoc he ginivelez, ne doa ket izom, evel d'omp-ni, euz si-

Digitized by Google

cour an dud evit deski. Ar Spered-Santel oa he-unan he mestr ; he c'helen a rea dre he c'hrasou hag he guzuliou. Mes Doue a felle d'ezhan plega da lezennou ar bed-ma ep goulen sicour ar burzudou ato en he c'halloud, hag a fisias neuze e santes Anna ar garg da sevel Mari hervez ma tle peb mam gristen kelen ho bugale.

Ar vertuziou ep ho far e deuz heuillet ar Verc'hez epad he buez, a ziscuez sclear ne ket santes Anna faziet d'he dever. Ah ! pegement a vugale, ma vijent bet furmet iaouankic d'ar vertus, o devije great laouenidigez an Aotrou Doue hag eurusdet ho zad hag ho mam, ha dre ma'z e bet ken laosc ho c'henta descadurez a vev e ancounac'h ho deveriou a gristen ! Eur gount terrubl o devezo da renta da Zoue an tadou hag ar mamou lezirec da gelen mad ho bugale. Santes Anna a anaveze re vad he deveriou a vam evit disonjal nicun anezho.

Eur vezen a vez anavezet diouz he frouez, a lavar d'eomp hor Zalver. Muzula a c'hellomp aman santelez Anna ha Joachim diouz genet ha talvoudegez ar frouezen a c'hraz hag a vennoz o deuz roet d'an douar. En eun hevelep coum-

Digitized by Google

pagnunez ha dindan gliz grasou Doue, eur seurt frouezen a dlie dond buhan da havi. E guirionez, bez' e velfomp divezatoc'h an elez o tond d'he dastum e liorz ar vuez-ma evit he c'hass etouez frouez mir ar baradoz.

Guestla ar vugale da santes Anna. Nicun guelloc'h evithi n'e deuz anavezet an doare da zevel ha da gelen ar vugale. He fedomp eta da rei d'eomp ar speredse a zousder a oar kerkouls an hent da vond betec caloun ar c'hrouadur.

—

HISTOR

Eur baourez keaz plac'h iaouanc euz *Creal* (Morbihan), a gouezas clanv er bloaz 1856, d'an oad a ugent vloaz. Coll a reas er memes amzer ar parlant, ar c'hlevet hag ar guelet ; prestic goude e collas ive he fenn. Pe seurt buez a rene, me her goulen diganeoc'h ? Midisinet a ioa bet galvet var he zro ; goude beza eseat cals remejou, e lezchont anezhi a gostez.

Dec vloaz a ioa m'edo ar baourez keaz plac'h er stad-se, pa deuas d'ezhi, e miz mae 1866, fallaennou ker bras, ma recevas an nouen. Er memes amzer, he zud

Digitized by Google

he lakeas dindan scoazel santes Anna ; ha goude beza pedet a greiz caloun, e frotchont d'ezhi he memprou gant dour feunteun Santes-Anna..... O burzud ! o madelez ! ar glanvourez a deu d'ezhi ractal ar parlant, goude ar c'hlevet, goude ar guelet, ha goude ar rezoun.

Pareet, pe evit lavaret guell, resussitet, Mari *Fuseau* a reas beach Santes-Anna-Venet evit trugarecaat he Mam vad. He-unan e deuz sinet ar pez am euz countet gant eur belec a zo bet ive test euz a gement-ma.

C'HUEZECVET DERVEZ

AKET SANTES ANNA DA ZEVEL AR VERC'HEZ GLORIUS VARI.

Pa deuas ar roue David da zevel eun iliz da Zoue, e lakeas doun en he spered ar zonj-ma : Aman n'euz ket leac'h d'ober eun ti da eun den, mes da sevel eun templ da Zoue. Lavaret a c'heller ive, santes Anna, renet gant ar Speret-Santel, e doa lakeat ar memes sonj en he speret en eur rei he foan da zevel ar Verc'hez Vari. E guirionez e c'helle lavaret neuze : Evit beza ti an Aotrou Doue eo

Digitized by Google

he zavan hac evit reseo en he c'horf sacr crouer an env hag an douar. Emichans en abeg d'ar zonj-se e cunduas anezhi d'an templ evit he c'honsacri da Zoue etouez ar guerc'hezet a zavet eno.

Ne c'houzon ket petra dleomp meuli aman ar muia, pè nerz-caloun ar Verc'hez a deu ker iaouankic c'hoas d'en em vouestla da Zoue evit ato, pe calouniez he mam zantel, a deu da ober dilez ar pez a garie ar muia var an douar. Pebez scuer evit ar mamou hag ar vugale ! Ar gerent ha kemer a reont-hi ho bugale evel kement a demplou santeleat dre ar vadiziant ha roet d'ezho gant Doue da zioual evit ar baradoz ? Alies marteze, var ar poent-se, o deuz dizonjet ho dever. Santes Anna a anaveze re vad he hini evit hen ancounac'haat. Evelse e tiskuez d'eomp dija en he merc'hic a dri bloaz genet ar vertus. Mes ne d'eo aze c'hoas nemet skeud ar vertuziou-all a dle divoana er galoun-se pinvidic dreist-oll.

A dra zur, an disparti a zo poanius er vuez-ma. Coulsgoude ez eo nebeutoc'h c'huero diouz bugale en em ro da Zoue ep distro hag ep disparti. Ne ket ep poan na glac'har e teuas santes Anna d'en em zispartia diouz he merc'h, mes gou-

Digitized by Google

zout a rea ervad ne vije morse guelloc'h e neb leac'h eget dindan daoulagat an Aotrou Doue e templ Jerusalem. He zeneridigez a vam a blegas aman dirac ar garantez e devoa evit silvidigez he merc'h.

Tadou ha mamou, carit dreist pep tra silvidigez ho pugale. Claskit mad ho eneou, ha gouezit plega ho carantez evitho dirac mouez an Aotrou Doue a deu da c'houlen diganeoc'h avechou eun disparti poanius meurbet. Sonjit neuze e santes Anna ha kemerit scuer varnnhi.

—

HISTOR

Eur plac'h iaouanc euz ar Morbihan, hanvet Mari-Franseza *Getin*, euz a barrez *Nivillac*, a ioa bet scoet gant eur c'hlenvet en doa lakeat he memprou da vond treuz, ha memes paralizet anezho. He zaou zroad a ioa troet en hevelep fesoun n'oa mui guest da vale. Oajet oa neuze a zeiz vloas var'n ugent.

Daou vidisin o doa eseat varnnhi an oll remejou, mes en aner. Guellaen ebet; ar baourez kèaz plac'h a c'houzanve poaniou spountus. Pemp bloas goude, oa bet digemeret e ti seurezet bihan ar beorien e Guenet. Eun dervez m'az oa

Digitized by Google

he foaniou crissoc'h eget custum, e troas he daoulagad varzu santes Anna, hag ec'h en em santas poulzet d'ober veu da vond e pelerinach d'he japel evit goulen ar iec'het. An dra-ma a ioa d'an uguent a vis du 1866. Er memes amzer, Mari-Franseza en em laca e stad d'ober gant unan benac euz ar seurezet eun navet d'ar Goncepsion dibec'h, ar penn-caoz euz gloar santes Anna. Ar bevare dervez euz an navet, ar vreac'h deou a c'hell mond en dro hag en em gav pare. D'ar bemped dervez ez e pareet ive ar vreac'h cleiz.

D'an eiz à viz kerzu, Mari-Franseza a gresc muioc'h-mui he fizians e santes Anna, hag en em laca e stad da gommunia. Diou a renc he dougen betec an daol zantel, mes distrei a ra he-unan d'he flas.

Kement-se n'eo ket c'hoas pare gloc ; bale a c'hell e guirionez, mes he zreid a jom ato treuz. Renevezi a ra he veu da vond e pelerinach da Zantez-Anna, evit ma c'hello Mam ar Verc'hez dibec'h peurechui he labour trugarezus en andret he zervicherez. Ober a ra eun navet all.

Derc'hent gouel Nedelec, ec'h en em laca en hent evit Santes-Anna gant unan euz ar seurezet. Da nav heur e tigouez er

Digitized by Google

japel ; communia a ra en oferen a lavare neuze an aotrou *Guillouzo*. Distroet d'he flas, e sant poaniou ken criz en he zreid, ma kouez semplet... Eun nebeut goude e teu ennhi he-unan. O eurusted ! en dro-ma eo pareet a-grenn ; he zaou zroad a zo deuet evel biscoas.

Goude beza trugarekeat santes Anna, Mari-Franseza hag ar zeurez a ieas da gaout an aotrou *Guillouzo*, evit counta d'ezhan ar burzud-ma penn-da-benn.

SEITECVET DERVEZ

SANTES ANNA, SCUER HA DIFFENNOUREZ KEMENT HINI A ZO CARGET EUZ DESCADUREZ AR VUGALE.

Evit ober evel m'az oa dleet dever he c'harg ha rei eun descadurez santel d'ar Verc'hez glorius Vari, santes Anna a fallas d'ezhi beza he-unan he scuer ha discouez d'ezhi dre he buez santel an hent a dlie da gemer evit caret Doue hag he nessa. Santes Anna e deus desket d'ezhi da genta croazia he daouarn evit ho zevel varzu Doue, trei he zeod evit benniga he c'hrouer, digeri he c'haloun d'an oll oberou a drugarez ; hag evel eccleo ar

Digitized by Google

Spered-Santel e deuz displeget dirazhi al lezen a ioa bet roet da Voisez var memez Sinai. Mes brassa servich e deuz rentet d'ar Verc'hez glorius Vari, eo ma'z oa he buez eur gentel santel, he oll-oberou eur scuer vad, hag he oll-c'hoantegeziou eur reolen a vuez hag ar guir hent d'en em santelaat e berr amzer.

Ar mamou kristen hag an oll dud carget da zeski bugale, a dle kemer santes Anna evit ho scuer hag ho fatronez. Ah! pegen aketus e tle beza ar mamou hag an oll dud carget da zevel bugale da drempa mad an eneou iaouanc-se evit ma tivoano ennho ar vertuziou a gass an den d'ar baradoz. Iaouankic eo eaz trei ha distrei eur c'hrouadur, hag an devosion a deu eaz d'en em vaga en eur galoun n'e ket bet saotret gant plegou fall na kentelliou direiz. Eurus an tadou hag ar mamou a vel ez iaouankic ho bugule oc'h en em drei a grenn etrezec Doue! An eurusdet a zo sur da jom en ti-se, keit ha ma vo ennhan eun elic bihan evit sevel bep mintin ha bep noz he zaouarn varzu an Aotrou Doue. Rac, evel a lavar ar Spered-Santel er Scritur-Sacr, an hent a heuiller iaouanc, a heuiller ive eur vech deuet da veza coz.

Digitized by Google

Santes Anna n'e ket faziet d'he dever. Ma faziomp d'hon hini, hor leziregez a vezo cablus bras dirac Doue.

Eul loden euz recoumpans ar zent en env eo caout evit ar re a deu d'ho fedi ar vertuziou o deuz heuillet ho-unan var an douar. Dre zicour santes Anna hor bezo ar c'hras da viret da Jesus-Kriſt ar c'halounou iaouanc-se evit servichout d'ezhan da demplou santel. Santes Anna a lakeas santimanchou a zoujans e spered hag e caloun ar Verc'hez, en abeg d'an digemer a dlie rei da vab Doue en he c'horf sacr.

Glorius santes Anna, c'houi o peuz gouezet kelen ker mad ho merc'h santel, roit, me ho ped, d'an oll dud carget da zevel bugale, ar c'hras d'ho zevel e doujans Doue ha da hada er c'halounou iaouanc-se ar vertuziou kristen a roio divezatoc'h bleun ha frouez euz ar c'haera.

—

HISTOR

Eur c'hreg a feiz, Mari *Jaffre,* euz Plouhinec (Morbihan), a vele, ar bemp a viz c'houevreur 1867, unan euz he bugale o coueza clanv fall. Ar c'hrouadur a

Digitized by Google

daole goad leiz he c'hinou ; dizesperi a rear euz he vuez. Ar vam baour hen guestl da zantes Anna gant eur fizians vras. Ractal e teu da vellaat en eun doare burzudus. Ar c'hlenvet a ia en he dro, hag antronoz ar c'hrouadur, iac'h pesc, a c'hoarze, a zrebe, a lame evel ma ne vije bet clenvet ebet en dro d'ezhan.

Ar seiz a viz meurz euz ar memez bloaz, he c'hrouadur-all Ian Visant, oajet a bemp miz, a gouez d'an douar euz he gavel, epad m'edo o racla carotez. En em deuleur a ra a herr d'hen sevel, hag ar gountel a zalc'h en he dourn, hag e doa eur beg lem a ia doun e lagad ar paour keaz bihan.

Spountet oll, Mari *Jaffre* a jom evel eun den mantret ; ne gred ket tenna ar gountel er meaz, en aoun da velet al lagad o tond da heul.

« O santes Anna, emezhi ! Santes Anna, mirit lagad va c'hrouadur ! » Leun a fizians, e stou da denn ar gountel gant hardizegez... O souez ! ne deu an disterra berad goad da heul ; ne jom memes merc ebet euz ar gouli. Petra benac m'oa eat ar gountel doun el lagad, ne lezas merc ebet var he lerc'h.

Evel testeni euz he anaoudegez vad,

Digitized by Google

Mari *Jaffre* a zo en em hastet da gass dre scrid da velec japel Santes-Anna ar pez a ioa c'hoarvezet ganthi.

TRIVAC'HVET DERVEZ

SANTES ANNA SCUER AR PRIEJOU

Santes Anna a zo scuer an dud dimezet evel ma'z eo bet scuer an dud iaouanc. Pebez sourci da gemer ali digant he c'herent araoc kemer ar stad a briedelez ! Pebez aket da c'houlen cuzul digant Doue ! Joachim hag Anna, setu scuer an daou bried kristen ! En ho ziegez e velfomp dever daou bried an eil e kenver egile ; aze e velfomp an doare ma tle eun tad hag eur vam ren ho ziegez. Aveac'h m'oant eureujet, e rennchont eur vuez muioc'h henvel ouz hini an elez eget ouz hini an dud. Santes Anna a zo scuer an oll vertuziou, a zesc d'eomp an Aviel. Tremen a rea he deveziou en he ziegez hag ec'h en em roe da oll deveriou he stad. He foan a lakea da zerc'hel an urz vad en dro d'ezhi, da blijout d'ar pried e doa bet digant Doue, ha da baea piz he micherourien ha tud he zi. Ma chome ganthi eun tam amzer, ec'h en em lakea da neza pe

Digitized by Google

d'ober labourou-all, hag an nemorant euz an amzer a dremene er beden.

Epad m'oa unan o pedi, egile a gasse he huanadennou varzu an env evit tenna bennoz an Aotrou Doue var ho dimizi. Ma tigore Joachim he di d'ar beorien evit ho diboannia, Anna a iea d'ho c'hlasc evit doussaat ho foaniou ha rei d'ezho he aluzennou. Ho zi a ioa eur scol a vertus. Evelse an oll eneou o doa c'hoant da blijout da Zoue a zirede d'ho guelet evit kemer scuer varnnhezo. Ho guiscamant a ioa dister, hag ho zi dizispign. Ar furnez ar vrassa e kenver an dribi hag an eva a remreket en ho frejou; e peb leac'h doujans Doue. An daou bried-ma n'o doa morse nemet ar memes bolontez. Morse etrezho an disterra comz casaus; beva a reant en unvaniez ar vrassa. Epad ma rea unan ar vad, egile a glaske miret an drouc. Lavaret e vije n'o doa nemet ar memes caloun hag ar memes ene.

Oh! eurus an tiegez a vel ennhan er giz-se daou bried oc'h en em garet hag oc'h en em zicour! Mes alies, sioas! petra veler? Guall vuez o c'heul eun dimizi ne ket great er guel a Zoue.

Santes Anna, scuillit ho pennoz, me ho ped, var an tiegeziou kristen. Ma vezomp

Digitized by Google

aketus da bedi bep mintin ha bep noz, n'hon dezo da zivoeret er vuez-ma na grasou Doue na sicour santes Anna.

—

HISTOR

Ar zeitec a viz here 1867, e teue da Santes-Anna, evit renta testeni euz ar pez a ioa c'hoarvezet ganthi, Mari-Anna *Ar Floc'h*, euz a Languidic (Morbihan), hag eun nebeut all a destou. Setu ar pez a ioa tremenet :

Ar c'huec'h a viz guengolo, da unnec heur anter araoc anter-noz, Mari-Anna *Ar Floc'h* a ieas er meaz euz he c'hambr evit rei eun urs benac d'he merour. Evel m'e doa zoursi eun tiegez, e iea gant he hent evel eun den en deuz cals traou var he spered. Er porz a dlie da dreuzi ez oa eur punz en doa c'huec'h troatad ha tregont a zounder, ha d'ar mare-ma oa ennhan pemp troatad benac a zour. E creiz an devalijen e ia da steki er punz ; ar c'henta tra a ra eo clask en em harpa. Mes evel n'en deuz cavet he dourn harp ebet, e kouez var he fenn ebars.

He mevel, Lois *Senechal*, he guel o koueza ; crial a ra : « Santes Anna !

Digitized by Google

santes Anna ! » Redet a ra da gass kelou d'ar famill. En eur glevet ar guall dro arruet gant he mestrez, *Jileta* a deu d'he erbedi da zantes Anna. Oll assamblez e lavaront en eur vouez ar gomz-ma a zo ato e ginou pep Breizad : « Santes Anna, santes Anna ! » Diredet a rear, teuleur a rear d'ezhi eur gorden... Mes ne veler netra, ne glever trouz ebet ; ar baourez keaz dimezel a zo beuzet, pe da viana collet ganthi he zantimant. Unan euz ar mevelien a ziskenn neuze er punz.

O burzud ! Arruet e gouelet ar punz, e cav he vestrez ep santimant nag anaoudegez, mes beo-buezec. Seblantout a rea beza estlammet. Edo eno, evel pa vije azezet, a-ispill a zioc'h an dour, he fenn hag he c'hein harpet ouz moger ar punz ; derc'hel a rea ar gorden en he dourn ken dizeblant ha tra. Ar mevel a grog ennhi evit he zenna ac'hano.

— Me zo mad aman, a lavar d'ezhan sioulik ; emaoun aman e iliz Santes-Anna.

— Mes nan, dimezel, eme ar mevel souezet, er punz emaoc'h.

— Nan, nan. Oh ! nag eo brao beza e iliz Santez-Anna ! Ar japel n'eo ket echu c'hoas, mes er memes tra eo caer beza en iliz-ma !

Digitized by Google

Caer en doa lacaat he boan evit he zevel, e lavare :

— Lezit ac'hanon gant santes Anna. Me vel santes Anna em c'hichen ; me he guel o terc'hel he merc'h dre an dourn... Lezit ac'hanon gant santes Anna.

P'oa tennet euz ar punz, e lavaras ato er meaz anezhi he-unan hag estlammet-oll : « Ah! setu me digouezet ! Me a deu euz a Santes-Anna. Setu va beach echuet. Glepiet oun evit guir, mes countant bras ec'h en em gavan. »

He zervicherien he doug en he c'hambr. Goude beza he zec'het ha lakeat d'ezhi dillad fresc, e teuas ennhi he-unan, hag e lavaras souezet : « Petra !... guelet a ran oun couezet er punz. » Goude e trebas mad. En em lacaat a reas en he guele da eun heur goude anter-noz hag e couscas mad betec ar mintin. Antronoz oa iac'h pesc. N'oa merc ebet ennhi euz ar guall darvoud-ma. Santes Anna e doa saveteat d'ezhi ar vuez.

Setu ar pez a zo discleriet ha sinet dirac an Aotrou 'n Escop Guenet he-unan.

Digitized by Google

NAONTECVET DERVEZ

SANTES ANNA SCUER AN DUD GLAC'HARET

Doue en deuz hadet dindan treid peb hini ac'hanomp cals drein ha cals spern. Peurliessa ar c'hroaziou a zo eur c'hras aberz Doue. Difrouezidigez santes Anna a zeblant eur vez hag eun dismegans d'ar re ne anavezent ket talvoudegez ar poaniou hag ar c'hroasiou. Santes Anna, eleac'h en em glem, a laca he brassa fizians en Aotrou Doue. Rac m'en deuz Doue daleet kement da zelaou pedennou santes Anna, eo evit discuez sclerroc'h he c'halloud dirac an oll. Petra benac ma cave poanius bras chom evelse ep bugale ha ma oa mezus bras ar stad-se dirac ar Juzevien, e c'houie stoui he fenn dirac barnedigez an dud, ha lacaat he fizians e Doue, a c'hoar, pa gar, dizamma an den encrezet ha glac'haret. Abars ar fin e velas he feden selaouet.

Mes aliez, sioas ! aveac'h ma'z eo an den dizammet euz eur groaz, e vel eun all o tond betec ennhan. Guelet a reas o toud evithi an heur ankenius d'en em zispartia diouz he merc'h e doa prometet lacaat en templ, pa vije arruet en oad a

Digitized by Google

dri bloas. Evit anaout melconi an disparti-ma e rancfemp en em lacaad en he flas. N'e ket d'inn, tadou ha mammou kristen, da skeudenna dirazoc'h melconi eun disparti a zo tremenet, sioas! alies en ho touez! Pegen alies a vech o peuz guelet eul lezen didruez o tond da ziframma euz ho ti eur c'hrouadur var bini e countec'h evit harpa ho cosni! Ia, criz eo neuze an disparti. Goude beza savet eur c'hrouadur, goude beza labouret ganeoc'h var ar memes tachen, goude beza daouanteret ho poan hag ho skuisder, eun dervez o peuz guelet tenna euz ho ti, e creiz he vrud, ar c'hrouadur-se, penn-zouten ho tiegez. Ia, mad eo neuze en em zantout kristen penn-da-benn evit gellout lacaad hor fizians e madelez eur vam e deuz bet da zougen en he buez ar memes croaziou, hag e deuz ive caret gant an tenerra carantez he c'hrouadur, frouezen he daelou.

Santes Anna a velas dirac he daoulagad eun disparti-all c'hoas ken poannius. Ar maro a deuas da lemel diganthi he fried muia caret. Pegen pounner benac m'oa ar groaz-ma evithi, dre ma oa heunan evit he dougen, dispartied ma oa diouz he merc'h, e plegas gant doujans

Digitized by Google

dirac bolontez an Aotrou Doue. Pegen glac'haret benac m'en em gave, n'en em lezas ket da vond da eun dristidigez noazus d'he zilvidigez. En em laouennaat a reas memes gant ar fizians d'en em velet dizale e coumpagnunez he fried. Setu penaos e tleomp digemer ar c'hroaziou a zigass Doue d'eomp er vuez-ma. Sonjal a dleomp ato ez int evit hor brassa mad. Hent ar c'hroaziou, ar poaniou eo hent ar baradoz.

Santes Anna, grit d'eomp receo gant eur spered a zoujans da volontez Doue, an oll-groasiou, an oll boaniou hor ged er vuez-ma.

—

HISTOR

D'an unnec a viz gouere 1868, an aotrou *Guillouzo* a receve euz a Blemeur, e kichenic an Oriant, al lizer-ma :

« Setu ar miracl'caer great gant santes Anna evit unan euz va c'herent, an Itroun X...

» Guelet a rea o vervel he merc'h vihan gant ar memes clenvet m'az oa maro daou-all euz he bugale. Eur pennad amzer oa credet maro-mik.

» Ar baourez keas mam, gant ar rann-

Digitized by Google

galoun, en em daol d'an daoulin, ober a ra eun act a gontrision ha guestla a ra he merc'h da zantes Anna. Lacaat a ra a gostez eun offrans evithi, kemer a ra habit breuriez santes Anna hag hen laca var ar c'havel...

» Ractal ar c'hrouadur a denn eun huanaden hirr, anat eo he guellaen; n'e deuz mui a dersien, hag abaoe neuze ar verc'hic ressuscitet a ia var vall.

» Grit euz al lizer-ma ar pez a gavoc'h guella evit gloar Doue hag ar vam vad santes Anna.

» Sinet : Seraphina QUEMENER. »

UGENTVED DERVEZ

SANTES ANNA SCUER AR MAMOU KRISTEN

Pegen dous e d'in-me sonjal e bugaleach kenta ar Verc'hez glorius Vari ! O santes Anna, an eurussa euz an oll-mamou, d'eoc'h e deuz roet Rouanez an elez he c'henta poc, varnnoc'h e deuz paret he c'henta sell, evidoc'h e bet he c'henta musc'hoarz! An elez en em gaffe eurus da luskellat goustadic cavel ho merc'h santel ! Eun enor e vije bet evitho diouall he bugaleach, blenia he c'henta

Digitized by Google

kamejou, kemer sourci euz he c'henta blqaveziou. O enor ep he bar, guelet a reomp etre ho tivreac'h, o santes Anna, an elic-se, da lavaret eo, Rouanez an elez a dle rei d'ar bed eur Zalver ! Oh ! pegen caer ha pegen santel n'oa ket ar c'hentelliou a roe santes Anna gant he c'harantez a vam d'he spered c'hoas iaouanc ha ne rea c'hoas nemet digeri ! « Selaou, » va merc'h, skiant da dad, ha ne zilez » ket lezen da vam ; bez' e vezint eur » gurunen evit da benn. Dalc'h sonj euz » da grouer epad der veziou da vugaleach. » O va merc'h, bev ato e doujans Doue » ha mir he c'hourc'hemennou ; rac an » dra-ze ebken a ra ar c'hristen. » Setu ar c'hentelliou leun a furnez ne eane da zila e scouarn Mari crouadur. Sentus ouz eun hevelep kentelliou, dizale ez oa trec'h da oll merc'het Adam dre tenzor he vertuziou. Pebez soursi da zevel ha da zeski he merc'h !

Santes Anna he-unan a zesc d'ezhi pedi, lenn ar Scritur-Sacr ha labourat. Ah ! n'euz ket e par an descadurez roet gant eur vam ! Coulsgoude pegen alies ne velomp ket mamou ne varc'hatont tam evit teuleur ho bugale etre daouarn an estrenn, ep evessaat petra vo hadet er

Digitized by Google

c'halounou iaouanc-se, pe greun mad, pe draoc. Var descadurez kenta ar vugale eo diazezet coulsgoude laouenidigez pe glac'har eun tiegez. Ma vezont savet mad, e rint he eurusdet, eleac'h m'az e bet laosc ha diantel ho c'henta kentelliou, e vezint eur voalen rust ha calet evit tad ha mam.

Santes Anna, en eur vond da ginnig he-unan he merc'h santel d'an templ, a zesc d'ar mamou ober ar zacrifiz euz ho bugale, pa her goulen an Aotrou Doue. Eun dra vad eo consacri ar vugale da zantes Anna, ha pedi anezhi da zervichout d'ezho da vam.

—

HISTOR

Da viz even 1869, eur plac'h iaouanc, nevez eat da di ar seurezet da Roazoun evit kemer an habit, a deue da Santes-Anna-Venet evit trugarecaat he madouberourez. Jann *Peltant* a ioa merc'h da eur c'hristen mad, labourer douar euz *Chatillon*, tost da Roazoun. Abaoe an oad a bevarzec vloaz, e ranke dislounca kement a gemere. Gant eun hevelep clenvet he zempladurez a greske bemdez.

Digitized by Google

Pevar bloaz a dremenas er giz-se er poaniou euz ar re grissa. Ar vidisinet, gant ho remejou, pell da c'hellout he farea, n'oant ket bet memes guest da zoussaat he foaniou. Petra benac m'oa leun a zoujans evit bolontez Doue, n'oa ket evit an dra-ze nebeutoc'h glac'haret euz he c'hlenvet; rac c'hoant e doa d'en em ober seurez hag he c'hlenvet a vire outhi. Bez'e doa eun devosion vras d'ar Verc'hez bepret dibec'h ha da zantes Anna.

Unan euz he breudeur caer, kristen euz an dibab, a zigassas ganthan dour euz feunteun Santes-Anna-Venet. Var gement-se, Jann a deuas en he spered ar zonj d'en em gonsacri da zantes Anna. En em lacat a ra e stad d'ober eun navet da zantes Anna ha da eva euz an dour-se. Azalec ar c'henta gueach, mui a boan, mui a c'hoand dislounca. He foull-galoun divarc'het a zo pareet.

Leun a anaoudegez vad, e ra veu da vond da Zantes-Anna. He c'herent, laouenneat euz eun hevelep trugarez aberz Doue, a ro d'ezhi conje d'en em ober seurez. Mond a reas d'ar gouent d'ar zeiz varn uguent a viz ebrel 1869; ha goude eo deuet da Zantes-Anna-Ve-

Digitized by Google

net da renta testeni euz ar pez o peuz lennet.

UNAN VAR'N UGENT DERVEZ

TEMPTASIONOU SANTES ANNA

Sant Ian Krisostom a lavar ne d'euz den en dije renet eur vuez divlam dirac Doue, n'en divije bet da zouten temptasionou an drouc-speret. « Piou, emezhan, muioc'h evit sant Paol, en deuz bet da vrezelecaat en he eneb en despet d'he garantez birvidic evit Doue ? » Santes Anna e deuz bet ive da zouten ar vrezel eneb an drouc-speret. Heman en em ziscoueze d'ezhi avechou dindan furm eun eal mad hag a roe d'ezhi da entent n'oa ket c'hoas he finijennou rust aoualc'h evit arruout er baradoz. Mes evel ma lakea he brassa fizians e Doue, ne vanke morse da zizolei ardou an drouc-speret.

D'ar re o deuz c'hoant da arruout er vrassa santelez, e ra ive ar voassa brezel. Evelse ar Speret-Santel a ro d'eomp an ali-ma leun a furnez : « Va mab, oc'h en em rei da zervich Doue, sonjit mad ez it var eun dachen vrezel e peleac'h e caffot eun niver bras a enebourien a

Digitized by Google

glasco ho pistiga gant ho zrubarderez. » (*Eccl.* chab. II. — 1). Ma ne fell ket d'eomp plega d'ezho, ec'h essaint a bep seurt ardou evit hon tenna en ho rouejou. Tor hor beffe da gounta var ar peoc'h aberz an drouc-speret, petra benac memes m'en em dennfemp euz a greiz ar bed. Ne dleomp morse coll sonj ar virionez-ma : an diaoul a zo eun enebour ne dro morse kein, ne ean morse d'ober an heg ha da iskinat kement hini ne fell ket d'ezhan plega d'he lezennou. Buez an den var an douar a zo eur vrezel ep ean. Santes Anna her gouie ervad.

Aberz Doue an temptasionou a zo alies eur merc a garantez ; dre an hent-se Doue a anavez he vignounet guirion. Ar zoudard ne c'hell rei d'anaout he dalvoudegez nemet e tan ar brezel, ar sturier ne c'hell discuez he c'houiziegez nemet e creiz an trubuillou, hag ar c'hristen, diskib hor Zalver, ne c'hell en em rei d'anaout nemet e creiz an trubuillou, hag ar c'hristen, diskib hor Zalver, ne c'hell renta testeni euz he garantez evit Doue nemet e creiz eur stourmad euz a berz an drouc-speret.

En em galounekeomp eta, ha sonjomp

Digitized by Google

e tigass Doue d'eomp an temptasionou evit hor brassa mad. Petra respountas Doue da zant Paol a c'houlenne beza dizammet anezho : « N'e ket talvoudec evidoc'h beza dizammet anezho, rac en eur seurt gourennadec ar vertus a deu da vellaat, da gemer muioc'h a nerz. Va graz a zo aoualc'h evidoc'h ha gant ar zicour galloudec-se, e vezoc'h treac'h d'hoc'h enebourien hag e root lamm d'ezho. »

Santes Anna, goulennit d'eomp ar c'hraz da veza ato treac'h da enebourien hor silvidigez, ha pa hor guelfot oc'h horellat var hon treid, digassit sonj d'eomp neuze ne vo curunet nemet an hini a zalc'ho mad betec ar fin.

—

IIISTOR

Joseph-Mari *Guillemet* hag he bried a zalc'he eun tam stal marc'hadourez e Locmine (Morbihan). Bez' o doa eur verc'h vian oajet a bevar bloaz, hanvet Anna-Mari.

D'ar bemp a viz du 1868, Annaic-Mari a ioa eat d'ar c'hrignol gant he mam. Ar c'hrouadur a zigoras ar pre-

Digitized by Google

nest a ioa var ar porz da zellet d'an traon. En em avanturi a reas re var bord ar prenest, hag e couezas euz eun hueldet a drivac'h troatad var ar porz a ioa paveet.

En eur velet he merc'h o coueza, ar baourez keaz mam a laosc eur iouc'haden, hag he guestl da zantes Anna.

O clevet crial, an amezeien a zired da veled hag a gav Annaic-Mari astennet d'an douar, ep an disterra freuz en he dillad, ep memes an disterra gouli. He diou vreac'h a ioa croaziet dindan he fenn, evel pa vije cousket.

An aotrou Pennanec'h, midisin, a oue galvet ractal. Goude beza evesseat mad ha bizitet ar c'hrouadur, e tisclerias nag he c'horf nag he fenn n'oant blounset an disterra, na gouliet e fesoun ebet.

Annaic-Mari n'e deuz morse santet an disterra poan euz al lamm-se en dije gellet he laza. Setu ar pez a zo sinet gant ar midisin, mear Locmine, hag eun niver bras a destou.

Digitized by Google

EILVET VAR'N UGENT DERVEZ

SANTES ANNA SCUER AN INTANVEZ ET HAG AR RE A JOM DA GOZA VAR AN DOUAR

Ar vuez-ma a zo alies distrempet gant dour c'huero meurbet ; ha ma hon euz guelet betec hen an eurusted e toul hon dor, eun dervez pounner a deuio da ziscar en hor c'hichen unan benac euz hon tud. N'omp ket deuet oll assamblez var an douar, rac-se ne zilezimp nemet an eil goude egile an draonien-ma a zaelou. Santes Anna, goude beza tremenet gant Joachim eun niver bras a vloaveziou e dousder eun union vad hag eur peoc'h santel, a velas ar maro o tond da lemel diganthi he fried muia caret. Oh ! ia, trist eo en em velet dispartiet diouz eur pried kinniget d'eomp en eun deiz a laouennidigez ebarz treid an aoteriou evit daouanteri hor poaniou hag hor joaiou var an douar ! Mes, allas ! ar maro ne espern den ; red mad eo plega d'he lezennou. Ne essain ket discuez aman glac'har santes Anna ; gouela a reas keit hama c'hellas ep dizenti ouz bolontez Doue. Abaoe, an heur ankeniusse, pegen alies azezet e cornic an oalet,

Digitized by Google

e deuz taolet eur zell a velconi varzu he scabel goullou! Mes ar zonj-se ne rea nemet lacaat anezhi da huanadi muioc'h-mui varzu e guir bro. He merc'h a ioa breman en he c'hichen, hag he c'houmpagnunez a scanvea cals he glac'har. Aneuze ne zonjas mui nemet en he silvidigez. Ne zaremprede ar bed nemet nebeuta ma c'helle; beva a rea distro, hag he buez n'oa nemet eur beden ep ean hag ep distag.

Mari, pegement a soujans n'e doa-hi ket evit he mam! Pegement a boan ne gemere-hi ket evit distrei he glac'har ha diverraat he amzer! Setu an doujans a dle caout ar vugale evit eun tad coz, eur vam goz, a dremen ho buez etre ho guele ha cornic an oaled. Ho fedennou a dal muioc'h alies evit lacaat pep tra da zond da vad, eget ne dal hor labour, hor zoursi hag hon ijin. Pedennou eun tad coz, eur vam goz, a zalc'h alies guelloc'h eun ti en he zav, eget ne raffe labour an dud nerzussa. Rouez eo guelet darvoudou o tigouezout en eun tiegez, e peleac'h ez euz unan coz benac ha ne c'hell mui nemet pedi, da viana m'az eo enoret evel ma tle beza. Ma'z eo brao guelet genet ar iaouankis ha genet ar vertus

Digitized by Google

o vale scoaz ha scoaz, ez eo ken caer guelet ar gosni gant he bleo guen, croumet dindan beac'h he bloaveziou, daoulinet en eun iliz hag harpet var eur penn-baz !

En eun tiegez kristen, tad, mam ha bugale a dle enor ha doujans d'an tad coz ha d'ar vam goz, a renc usa an nemorant euz ho buez ep ober an dister dra. Petra veler alies, sioas ! An dud coz kemeret evel daou zra a re en eun tiegez ! Rebechet e vo d'ezho betec ho zam bara, hast ha mall a zo da velet ho daoulagad prennet gant ar maro evit en em deuleur var ho zam danvez.

N'eo ket aze ar pez a velomp e ti santes Anna. Guelomp santes Anna e coumpagnunez Jesus ha Mari, hag evessaomp an doujans o doa ar Vam hag ar mab evit he c'hosni.

Ar re goz, ma o deuz guir da veza doujet gant ho bugale, o deuz ive an dever en oad-se da souja guelloc'h lezennou an Aotrou Doue. An oad-se a dle en em zantellaat muioc'h-mui ; rac setu abardaez ar vuez ma rencomp en em drei a-grenn varzu Doue. Ia, mar d'euz eur mare euz ar vuez ma tle an den sonjal en he eternite, eo amzer ar gosni

Digitized by Google

ma eo mouget peurliessa ar guall ioulou, ha ma en em gavomp dija eharz ar bez. Santeleomp hor c'hosni ha digollomp an amzer dremenet, ma hon euz hen implijet fall. Kemeromp scuer var santes Anna ha sonjomp bepret er c'homzou guirion-ma : An den a zo hirio, varc'hoas n'ema mui.

Glorius santes Anna, grit, me ho ped, goude beza implijet mad bloaveziou hor buez, ma santeleaim eveldoc'h hor c'hosni, evit m'az imp direbech dirac hor barner.

—

HISTOR

An itroun *De Kervenoael*, euz a barrez Cast, escopti Kemper, a scrive d'ar c'huec'h a viz here 1869, d'an Aotrou *Guillouzo*, al lizer-ma :

« Va mab, ha n'em euz nemet-han, *sub-intandant* en arme, a zo bet eat bouzar dija meur a veach e Frans, evel pa edo en Aljerii. Ar c'hlenvet a bade eun nebeut sizunveziou, avechou muioc'h, avechou nebeutoc'h.

» Varlene edon o vont e pelerinach da Santes-Anna, evel m'az an peurliessa bep bloaz, pa deu eul lizer da rei d'inn

Digitized by Google

d'anaout, ez eo distroet ar c'hlenvet var he giz.

» Arruet er japel, em euz lakeat lavaret eun oferen en enor da zantes Anna, ha great elumi eur c'houlaouen dirac he imaj, va c'haloun carget à fizians.

» En eur zistrei d'ar gear em euz clevet gant va mab he-unan n'ez eo mui pounner gleo ; ar c'hlenvet a zo eat kuit en eun taol ; ar pez ne zigoueze ket er guechiou-all, ha memes eo eat en he dro d'an heur ma lavaret an oferen ha ma teve ar c'houlaouen.

» Dond a ran da ziscleria d'eoc'h ar burzud-ma evit paea eun dlee a anaoudegez vad d'ar vam vad santes Anna.

» *Al Lock*, ar c'huec'h a viz here 1869.

» Sinet : A. De Kervenoael. »

TREDE VAR'N UGENT DERVEZ

MARO EURUS SANTES ANNA

Maro ar zent, ato talvoudec dirac Doue, eo penn kenta ho eurusdet. Rac an eurusdet ne gaver anezhi nemet er baradoz. Pebez maro dous ha santel !

Digitized by Google

Goude beza tremenet cals euz he amzer e coumpagnunez Jesus ha Mari, ne vanke da eurusdet santes Anna nemet renta he alanad diveza etre ho divreac'h. Dre eur c'hras aberz Doue, Jesus ha Mari en em gav var dremenvan santes Anna. Mervel a ra goude beza savet ha maget rouanez an env hag an douar; mervel a ra goude beza bet test euz an oll scueriou mad a roe Mari e peb leac'h; renta a ra e peoc'h he ene d'he c'hrouer, ha caout a raio eun dervez evit barner an Hini e deuz caret evel he mab. Pegen caer guelet ar vam santel-ma o trei he daoulagat cohennet dija gant ar maro var hor Zalver, a c'hell gervel e guirionez he mab, var rouanez an Elez, he merc'h muia caret! Pegen caer he guelet o vervel en eur lavaret gant ar brassa carantez hanoiou sacr Jesus hag Mari.

Maro eo santes Anna! Mes ar maro ne zeblant evithi nemet eur c'housc, eun discuiz euz poaniou ar vuez-ma. Ar maro, eleac'h beza drouc-livet he bisaj, en deuz er c'hountrol her c'haereat; hag euz he ene eur skeuden a eurusdet a zo diskennet var ar c'horf e deuz kuiteat. Ar c'horf-se a ioa coz hag uset; mes

Digitized by Google

hirio genet ha iaouankis an env a zo diskennet varnnhan.

O maro e guirionez talvoudec dirac Doue ! O maro din da veza aviet gant an elez memes ! O maro, digoll founnuz euz eur vuez ken santel !

O glorius santes Anna, ne c'hoantean mui ar vuez en eur ho kuelet o vervel ! Ar pez a c'houlennan, eo beva evit caout eun hevelep maro. Mes evit caout ar c'hraz-se, e rencan deski mervel epad va buez, ha beva eveldoc'h e Jesus-Krist ebken. Ar maro neuze n'en deuz na tristidigez na glac'har, dond a ra neuze da veza an dervez m'az omp dizhualet, ha m'az eomp scanv ha lijer da beur-echui gant joa hor sacrifiz.

Santes Anna, va c'haloun a zizec'h pell euz va guir bro ; digorit d'inn ho tivreac'h, p'am guelfot scuiz ha digaloun o teuleur varzu ennhoc'h eur sell ankeniet. Astennit d'inn eun dourn trugarezus, p'am guelfot guasket gant temptasionou an drouc-spered, var ar poent da goueza. Digorit d'inn dreistoll he tivreac'h, p'am guelfot o tond en eur grena diracvar barner ; grit, me ho ped, ma cavin dirazhan pardoun ha trugarez.

Digitized by Google

Santes Anna, ni a c'houlen oll dre ho sicour ar c'hraz da gaout eur maro mad, ha da c'hellout lavaret var hon tremenvan hanoiou santel Jesus hag Mari.

—

HISTOR

D'ar bemp var'n ugent a viz meurs 1874, lestr ar c'habiten *Lautram* en em lakea en hent euz *Boulogn-var-Vor*. D'ar seiz a viz ebrel, e taole he heor e rad *Socoa*. Ar rad-ma a zo pell diouz an douar, rac en he amezegez ez euz calz a reier risclus bras evit al listri. D'al lun da noz, trizec euz ar miz, e zao eun tourmant amzer spountus. Antronoz, da bemp heur diouz ar mintin, ar mor counnaret a dorr ar chadennou a stage al lestr. Evel ma oa collet ganthan he verniou, ar paour keaz lestr a zo taolet a ziou hag a gleiz, ne c'hell mui dale da veza brevet etouez ar reier. Re bell oa diouz an douar evit gellout counta var an disterra sicour.

Setu ar pez en deuz countet ar c'habiten he-unan. « Ar vartolodet evit en em savetei, a zo pignet er vern vizan. Me va-unan a bign eno gant va mab

Digitized by Google

oajet a bevarzec vloaz. N'oa mui da zonjal : guelet a rean ez oamp collet oll. Caout sicour ne c'hellemp ket ; n'hon doa nemet gedal ar maro. Ep eur miracl, ne c'hellemp ket beza saveteat. Glac'haret oll, e c'houlennomp sicour digant santes Anna, difennourez ar vartolodet. Selaouet e doa hor peden. Mes, sioas ! me va-unan a dlie beza espernet. Credal l, ar vartolodet-all ha va.mab a zo bet ive sicouret ganthi dirac lez-varn an Aotrou Doue, fizians am euz da viana.

» Da zec heur anter, ar vern m'en em gavemp varnnhi a gouez er mor en eur hor c'hass da heul... Daou vinut goude, ne velen den ebet. Paour keaz tud, collet int oll ! Goude divar kein an tarsiou mor e velchon va faour keaz mab en doa gellet tapa peg er c'herdign hag a ioa chomet eno a-ispill. Va gervel a rea en eur astenn he zivreac'h varzu ennon...

» Teir guech evit mont betec ennhan, ec'h en em lacaan da stourm a eneb ar mor fuloret, ha teir guech ez oun distaolet pell diouthan gant an tarsiou counnaret. Providans Doue a veille on ; rac eat betec ennhan, ec'h en

Digitized by Google

em gollen ganthan. Rac prest goude e ia ive da c'houelet ar mor.

» Evidon-me, dinerzet-oll, en em lez da vond gant an houlennou mor, am c'hass etrezec an douar. Neuze em euz anavezet scoazel santes Anna ne eanen da bedi.

» Eur planken en em gav em c'hichennic, he gemer a ran, hag hennez eo bet va flanken a zilvidigez. Coulsgoude ar mor am c'hasse tost d'ar reier a dlie va flastra ep damant. Mes eun dourn ne velen ket a dlie sturia ar planken-se, evit m'em bije gellet arruout e savete var bord an aot.

» Her lavaret a ran, ha ne ran nemet hen lavaret goude tremen c'huec'h cant test euz ar penze-ma, va silvidigez a zo bet eur miracl, hag ar miracl-se ne c'hellan hen lacaat nemet var gount santes Anna.

» Sinet: *Lautram*, cabiten. »

PEVARE VAR'N UGENT DERVEZ

RENC HUEL SANTES ANNA EN ENV

Ep mar diouall a dleomp da furcha secrejou an env divarbenn gloar ha galloud ar zent er baradoz. Evelkent e

Digitized by Google

credan gellout lavaret gant hardizegez ema santes Anna goude he merc'h, en unan euz ar rencou huella er baradoz. Pa daoler evez mad ouz ann oll grasou e deuz bet, ouz an enor dispar e deuz bet resevet, e chomer stard er greden n'e bet treac'h d'ezhi nicun euz ar re o deuz discouezet ho vertuziou hag ho zantelez araoc pe goude donedigez hor Zalver. Euz a oll vugale Adam oa ar zantella, p'en deuz Doue he choaset evit diazeza mean kenta mister an Incarnasion hag evit beza mam goz Zalver ar bed. An Hini o deuz kement a rouanet hag a prophetet c'hoanteat da velet ha da glevet, an Hini a zo bet gortozet gant kement a hast hag a vall, santes Anna e deuz bet an heur-vad d'he velet ha d'he glevet, d'her starda var boull he c'haloun, ha da renta en he gichen he huanaden diveza. Pa veler santes Anna carget a gement a enoriou var an douar, pa veler berniet en eur seurt buez kement a vertus hag a zantelez, pa zonjer he galve Jesus, Mari ha Joseph euz an hano ken douz a vam, ez eo credabl ema ive er baradoz e kichen ar re o deuz kement he enoret var an douar.

Doue en devoa cavet santes Anna

Digitized by Google

hervez he galoun, ha fiziet enn-hi misteriou muia cuzet he furnez. Hogen an Hini a zo bet dibabet euz a douez ar reall evit cass da benn labour an Aotrou Doue, hounnez a dle beza ive er baradoz galvet da ingala he c'hrasou var an douar. O santes Anna, dre ho carantez evit Jesus ha Mari, oc'h bet cavet din euz ar renc huel-se er baradoz ! An elez memes a zo souezet euz ho cloar hag euz hoc'h eurusdet ! Ah ! pa'z oun ho crouadur, roit d'inn, o mam trugarezus, ar c'hras da vale var ho roudou, da garet evel-d'hoc'h va Zalver hag he vam santel, ha da veza ganeoc'h epad an eternite.

Eun dra vad e vije clevet an oferen bep meurz en enor da zantes Anna. Breman da viana pa anavezomp he renc huel, e vouezimp ouz piou en em erbedi, p'hon do izom euz eur zicour benac.

—

HISTOR

An dimezel Mari *de la Grostiere*, euz ar *Vandee*, a gouezas clanv bras e miz c'houevrer 1864. Taget gant ar baralizi, ne c'helle mui poeza var he zreid. Tri midisin galvet var he zro a zisclerias oa

Digitized by Google

ho guiziegez dientent hag ho remejou dic'halloud dirac ar c'hlenvet-se.

Evel n'e doa netra da c'hedal euz costez an dud, ar glanvourez iaouanc en em droas ouz santes Anna. En em gonsacri a reas d'ezhi, hag ober a ra veu, ma teu da barea, da vont pemp guech e pelerinach da Zantes-Anna-Venet.

Evit rei d'anaout da zantes Anna n'e doa douetans ebet var he madelez, ec'h en em laca en hent d'an unnec a viz here hag e tigouez e Santes-Anna antronoz vintin. Clevet a ra an oferen hag eva a ra eur verennad dour digasset euz ar feunteun : guellaen ebet da velet. Mes evel n'oa ket he feiz var var, n'e ket an disterra digalounekeat evit an dra-ze.

Lacat a ra he c'hass d'ar feunteun, ober a ra frota he diou gar gant dour an eienen-se e deuz guechall santeleat santes Anna dre he apparisionou burzudus... Aveac'h m'oant goalc'het eun nebeut, e zao en he zav, hag e vale ep an disterra poan. Pareet eo en eun taol.

Setu ar pez e deuz discleriet ha sinet an dimezel-ma.

Digitized by Google

PEMPET VAR'N UGENT DERVEZ

GLOAR SANTES ANNA ER BARADOZ

Al lojeiz a zo franc e ti an Aotrou Doue. Kement hini a zo eurus aoualc'h evit arruout eno, a zoug eur gurunen gaer pe gaeroc'h hervez talvoudegez he oberou. En eur boeza oberou santes Anna, e velimp ne d'int ket scanv, guinta a rint balansou an Aotrou Doue. An Tad Eternel ne c'hello ket lavaret : *Inventa est minus habens*, n'ema ket ar poez. Ia, poez mad a dle beza e oberou santella crouadurez he amzer. Rac ma'z e bet choaset santes Anna evit hencha ar Verc'hez glorius Vari, ne'z eo dleourez da zen euz an enor-se. En abeg d'he zantelez ha d'he vertuziou en devoa Doue troet he zaoulagad varzu ennhi.

Ma'z e bet Mari, evel mam da Zoue, dreist kement a zo crouet, pegen bras ne dle ket beza ive gloar santes Anna, pa ro d'ezhi ar Scritur-Sacr an hano a vam goz Salver ar bed. A dra zur, Mab Doue en em c'hreat den en deuz kemeret plijadur o tostaat diouz tron he merc'h an Hini a c'halve he-unan euz an hano

Digitized by Google

ken dous a vam goz. M'en deuz an Oll-Galloudec lakeat he denzoriou etre daouarn Mari, ar Rouanez-ma a gemer plijadur oc'h ho lacaat da dremen dre zaouarn he mam zantel. Neuze ma'z e ker bras he galloud, he gloar ne dle ket beza disterroc'h. Rac e treid ar groaz, m'az omp deuet da veza bugale da Vari, dre ar memes Testamant hor beuz guir da gemer Anna evit hon eil mam. Euz a hueldet an envou, euz kreiz he gloar treac'h da gement a c'helfemp da sonjal, pegen sourcius ne d'e ket da selaou hor pedennou ha d'hor scoazella dirac he Mab Jesus ! Eur mab, petra a c'helfe reuss d'eur vam goz ? Re a garantez hag a deneridigez a zo en he goulennou evit chom ep beza selaouet. He galloud hag he madelez dispar a dle hon lacaad da gaout ato fizians ennhi. Pedomp anezhi d'hon difen evel he bugale, ha da rei d'eomp epad hor buez hag e heur hor maro, perz er bennoziou-se e deuz resevet ker puill ha ker stanc var an douar.

En em zistagomp euz an douar hag huanadomp varlerc'h ar baradoz. O santes Anna, grit ma'z imp en eur guitaat ar vuez-ma da gemer perz ganeoc'h e eurusted ar bed-all.

Digitized by Google

HISTOR

An drivac'h a viz guengolo 1872, Ian-Vari *Corps* hag he briod, o chom e *Kerhoarn*, e parrez *Grand-Champ*, vardro teir leo diouz Santes-Anna, a ieas er meaz euz ar gear vardro peder eur diouz an abardaez, evit ober ccuez e corn eur parc tostic d'ho zi, hervez custum ar vro. Ho merc'h vian Mari-Franseza a ieas d'ho heul. Ar paotr saout Per-Thomas, oajet a bevarzec vloaz, a zioualle al loenet er memes parc.

An dra-ma a ioa an dervez ma roet benedicsion ar Pab ha ma'z oa induljansou leun (plenier) da c'hounid e Santes-Anna-Venet. Setu ar pez a roas da anaout meur a hini euz ar re a zo bet test euz ar burzud-ma.

Anter-cant paz euz al leac'h ma laboure an tad hag ar vam, oa eul lennganna, hag endro d'ezhi ez oa eur c'hae bodennec. Ar c'hrouadur en em lakeas da c'hoari, hag en em zilas pelloc'h bep eun tamic ep m'oa taolet an disterra evez. Tremen a c'hellas dre eun toul distanc a gavas er c'hae.

Eun anter-heur goude, an tad hag ar vam evel ne velent mui ho merc'h vian,

Digitized by Google

a zao prez varnnho. He gervel a reont. Mes netra. Goulen a reont digant ar paotr saout ha n'en doa ket he guelet. Respount vad ebet. Aoun a deu d'ezho. Mont a reont varzu al lenn-ganna... An tad a laosc eur iouc'haden scrijus : « Ema aman !! »... Guelet a ra corf he baourez keaz merc'hic e creiz al lenn. Bez' ez edo var greiz he c'hein, ha ne finve an disterra ! Petra benac n'oa ket eno ouspenn daou droatad dour, oa goloet a bez... En eur glevet clemou hirvoudus ar vam, an amezeien a deu da velet.

Ar paour keaz tad a denn euz al lenn he grouadur, hag a laca ar c'horf ep buez etre divreac'h Barba *Jiloton*, deuet di gant cals a amezeien-all. He daoulagad a ioa digor franc, mes evel m'oa bet mouget en dour, an dro euz he daoulagad a ioa glaz-ruz. He memprou a ioa dija ien-sclas.

Neuze ec'h en em lakejont da bedi santes Anna hag he merc'h santel. Mes ar c'hrouadur ne roe an disterra sin a vuez, ha coulsgoude oa eur c'hart-heur ma oa tennet euz an dour. « Oh ! maro mic eo, eme ar re a bede endro d'ar c'horf. »

Digitized by Google

Maeronez ar c'hrouadur, he zad hag he mam, a bromet en eur vouez, en eur vouela, lacaat lavaret eun oferen e Santes-Anna; prometti a reont cass di ar c'hrouadur, hag ober d'ezhi derc'hel eur c'houlaouen epad an oferen.

Neuze ar verc'hic, goude beza he lakeat da stoui he fenn, a zislounc eur c'hinaouad dour ien, hag eun nebeut eonen liou ar goad, ive ien-sclas. Eun nebeut goude, oa remerket he bruched o c'houeza; ar vuez a zeblante dont endro.

He c'hass a rear d'an ti, hag he lakeer dirac an tan. Mes he faour keaz memprou a deu da zounna, gourtoc'h int eget biscoas; ar maro ne dle ket beza pell. Ar baourez keaz mam, he speret travaliet gant ar glac'har, a red evel eun den diskiantet endro d'an ti, en eur grial en he dizesper: « Echu eo ! echu eo ! »

A-nevez ec'h en em lakear da bedi ; en em erbedi a rear ouz santes Anna gant muioc'h a virvidigez eget biscoaz. An tad a deu da renevezi he veu. Goude teir heur a anken hag a beden, ar c'hrouadur a ro a-nevez sin a vuez ; ar goazied a zanter o labourat. Var dro eiz heur he lakear en he guele, hag e teu da vor-

Digitized by Google

gousket. Da ziv heur diouz ar mintin e tihunas. Eva ha dibri a ra ar pez a ginniger d'ezhi. Goude e cousc c'houec, ha ne zihun nemet d'an heur accustumet. Rentet oa pare, hag an dervez varlerc'h, ne jome an disterra merc euz eur seurt guascaden. Da zeiz heur e zavas, hag ec'h en em lakeas da redet ha da c'hoari evel pa ne vije bet netra o stourm outhi.

Eun nebeut derveziou goude, eo bet sevenet d'ar veu a ioa great, ha roet d'an aotrou *Guillouzo prosez-verbal* ar burzud-ma, sinet gant an tad hag ar vam hag eun dousen destou, ha great gant barner *Grand-Champ* hag an aotrou *Stephan*, cure ar barrez..

C'HUEC'HVET VAR'N UGENT DERVEZ

SANTES ANNA NE C'HELL REUSS NETRA DA ZERVEZ HE GOUEL

Ma'z eo eun dra vad ha talvoudec kinnig bemdez eur beden benac da zantes Anna, e tleomp dreist-oll paea d'ezhi an dle-se a garantez hag a anaoudegez vad en dervez ma reer he gouel e oll

Digitized by Google

ilizou ar bed. Ar vugale savet mad a vel ato gant plijadur o tistrei ar gouelion deiz ha bloaz ma c'hellont lavaret a vouez huel d'ar re a garont, ar pez ne eanont da c'houlen bemdez evitho e goueled ho c'haloun. Evelse, en dervez caer-ma, savomp hor c'halounou hag hon daoulagad varzu an env evit guelet gloar santes Anna, hag unanomp hor meuleudiou gant an elez, laouen da velet en deuz Doue scuillet varnnhi kement a vad-oberou.

Eur rezoun-all c'hoas startoc'h a dle oll hon lacaat d'he enori dervez he gouel ha d'he fedi gant eur fizians vrassoc'h. En dervez-ma ken caret gant bugale Mari ha servicherien Jesus, Doue, tenereat dre an enoriou a renter da santes Anna, a scuill puilloc'h ha niverussoc'h he c'hrasou var ar re a zo en em erbedet outhi. Pere an tadou hag ar mamou ne d'int da zervez ho gouel sederroc'h ha laouennoc'h, ha ne zeuffent neuze da bardouni d'ho bugale kement o deuz d'en em rebech en ho c'henver? En dervez-se eo digor franc ho c'haloun, an oll grasou goulennet a vo roet gant laouenidigez.

En eur glevet hano Anna, e teu en

Digitized by Google

hor spered ar sonj euz ar guella euz an oll mamou, hag en eur sellet ouz he imaj, ar galoun a zigor leun a fiziañs, hag an ene en em sant beuzet en eur mor a laouenidigez.

An oll gristenien o deuz ato kemeret santes Anna evel eur vam vad ha trugarezus, ha leun a garantez evitho. An Iliz ne sonj ket nebeutoc'h euz he galloud hag euz he madelez. Discuezet e deuz pegement a zoursi a gemere euz he enor hag euz he gloar en eur lacaat he gouel e renc ar goueliou caera. Kement-se a zo eur beden evidomp da greski hon devosion evithi. Goude eur seurt testeni, pegen stard ne dle beza hor fiziañs ennhi ha pegen braz ne dle ket beza he galloud dirac Jesus!

O santes Anna, en dervez-ma a dleomp da implija oc'h enori hoc'h hano, e cavimp esoc'h hent ho caloun. Rac ma'z omp kristenien araoc tout, ez omp ouspen bugale Breiz-Izel. Eur marc'had hon beuz great ganeoc'h ; ho kemeret hon euz evit hor patronez, rac-se o peuz an dever da veilla varnomp ha d'hor sicour en hon izomou. Goud a reomp ne fazioc'h ket d'ho tever, grit ma talc'himp mad d'hon hini. Cassit divar hon

Digitized by Google

tro ar c'hentelliou direiz, grit ma talc'himp mad da feiz hon tud coz, ha mirit ouz ar fals credennou da boulza griziou e Breiz-Izel.

Goulennomp gant fizians en dervezma digant santes Anna grasou a zilvidigez.

HISTOR

An aotrou *Allain*, noter e Pleiber-Krist, escopti Kemper, a scrive d'ann aotrou *Guillouzo* an doare m'e devoa santes Anna pareet he verc'h d'ar 16 a viz c'houevrer 1874. Setu he lizer :

« Va faourez keaz merc'h, taget gant ar c'hroup, a ioa coundaonet ep distro gant daou vidisin. Mervel a rea mouget etre va divreac'h. Div heur oa diouz an abardaez.

» Dizesperet-oll, e ran veu, ma pare santes Anna va merc'h, d'ober var droad beach Santes-Anna-Venet, da lacaat lavaret eun oferen a anaoudegez vad ha da elumi eur c'houlaouen dirac he imaj.

» En eun taol, santes Anna a zigas d'inn eur zonj. Ep gouzout ar pez am euz desket abaoe divarboez ar prophet Elii hag intanvez Sarepta, e lakejon va

Digitized by Google

ginou var ginou va merc'h, va daouarn etre he daouarn, hag en tamic corf-se ep buez, er gouzoug-se stanket gant ar c'hroup, e c'houezen va alan..... Eun anter-heur goude, ar c'hrouadur a zistroe d'ar vuez.

» Pleiber-Krist, 19 a viz even 1874.

» Sinet : ALLAIN, Noter. »

SEIZVET VAR'N UGENT DERVEZ

GALLOUD SANTES ANNA DIRAC JESUS HA MARI

Gloar ha galloud ar zent var an douar n'int ket ato muzul guirion talvoudegez ho zantelez. Mes n'e ket ar memes tra er baradoz. Neuze an donezonou a zo recoumpans guirion ho zantelez, hag a zo ato muzulet da bep hini hervez he dalvoudegez. Sulvui eo bet ho buez vertuzus, sulvui eo bet santel ha divlam dirac Doue, sulvrassoc'h a ze eo ho gloar hag ho galloud. Hervez al lezen-se, eo eaz anaout galloud santes Anna e kenver Doue. Doujet e deuz ato bolontez Doue hag he buez n'eo bet nemet eur regezen a garantez evithan. Carget eo bet a bep seurt grasou ha n'ho receve morse en

Digitized by Google

aner. Pep dervez a binvidikea he ene hag a greske hé zalvoudegez dirac Doue. Bez' e tle beza er baradoz unan euz ar galloudussa euz ar zent, evel ma'z eo bet var an douar ar zantella euz an oll mamou goude Mari, he merc'h.

Mam goz d'an Hini a zo zourzen an oll grasou, pebez galloud ne dle ket caout he feden dirac eur mab e deuz kement he c'haret! An Doue a gemer plijadur o senti ouz he vignounet, an Doue a bromet selaou hor pedēnnou, an Hini a anavez sonjou muia cuzet hor c'haloun, ha reuss a c'helfe eun dra benac d'an Hini e deuz ken tost kerentiaj gant he Vab muia caret? Pebez nerz ne dle ket caout he feden? Hag eur mab, ha chom a c'hell ep selaou peden tener eur vam goz?

Ouzoc'h eta, santes Anna, e tleomp en em erbedi. Hor Roue hag hon Doue en deuz ho carget euz hon izomou hag euz hon interest. Epad ma veve Jesus ha Mari, m'en dije unan benac c'hoanteat caout eur c'hras, ouz piou e vije en em erbedet evit lacaat comz evithan? Ouz nicun-all, nemet ouz santes Anna. Credabl, mam Mari ha mam goz Jesus a gave ato dor zigor e kenver an eil hag

Digitized by Google

egile, ha dre-ze, o kemer santes Anna evit hanterourez, omp sur da veza selaouet. Hogen ar santes-ma n'e deuz ket nebeutoc'h a c'halloud en env eget n'e doa var an douar. Hag evel an Tad Eternel ne c'hell reuss netra da Jesus pa ziscuez d'ezhan ar gouliou en deuz recevet dre garantez evidomp, er memes tra Jesus ne c'hell reuss netra da Vari ha da Anna pa ziscuezont d'ezhan an daouarn en deuz hen douget ha labouret evithan. O eurussa daouarn pa'z int carget da ingala grasou an Aotrou Doue !

Breman, o santes meurbet galloudus, e c'houezimp en hon izomou ouz piou en em erbedi ! Dre ho taouarn e c'houezimp cass hor goulennou betec tron Jesus ha Mari.

HISTOR

An aotrou *Chotel*, ofiser, a scrive euz a Versaill d'an aotrou *Guillouzo*, d'ar 26 a viz gouere 1871, al lizer-ma : « Va mab, oajet a bemp bloaz, a zo bet croget ennhan ar red-cof en eun doare souezus. Remejou ar vidisinet a jome didalvez, hag ar c'hlenvet a voassea ato.

Digitized by Google

» Goude tri dervez ha teir nosvez tremenet ep cousket, drastet gant ar boan, ar c'hrouadur a ioa en he dremenvan. He vam ha me a ioa collet ganeomp peb esperans.

» Evel n'hon doa mui netra da c'hedal digant midisinet an douar, e pedchomp santes Anna a greiz caloun, hag e voestlchomp d'ezhi hor c'hrouadur. An drama a ioa e creiz an noz. En eun taol, ar vam a vel tro var dro da vele ar c'hrouadur evel flammou tan..... Ractal ar c'hrouadur a gousc, ôber a ra memes eur c'housc'h euz ar guella.

» Antronoz vintin, ar midisin, souezet oll, a zisclerias n'oa mui a riscl evithan. An dervez varlerc'h, Lusianic, pare gloc, a rede gant ar vugale-all evel ne vije bet morse clanv.

» Sinet : CHOTEL, ofiser. »

EIZVET VAR'N UGENT DERVEZ

GALLOÛD SANTES ANNA D'HOR SICOUR EN OLL IZOMOU

Bez' ez euz sent a zeblant beza recevet digant Doue eur galloud dispar evit hor sicour en hon izomou. Evelse e peder

Digitized by Google

sant Rok evit beza diouallet euz ar vosen, santes Barba evit beza miret euz ar gurun, sant Loïs Gonzag evit miret ar vertuz caer a burete. Galloud santes Anna en em astenn var an oll izomou.

Doue, eme sant Bernard, a zo falvezet d'ezhan e vije he vam ar c'han euz he oll grasou. Hogen Anna a zo en env, goude Mari ha Joseph, an hini e deuz brassa guir da ingala grasou Doue. Evelse an devosion da santes Anna a zo en em skignet etouez oll boblou ar bed. Ar broiou a anavez hano an Tad ha gloar ar Mab, a ziscuez ive ar brassa fizians e scoazel galloudus santes Anna. Mar d'euz savet hirio kement a ilizou en he enor, ma'z e eat memes brud he hano betec coajou an Amerik, broiou gouez an Afrik, ha meneziou an Asii, da biou ez eo dleourez a gement-se, nemet d'ar vennoziou ha d'ar grasou a scuill Doue dre he daouarn gant kement a largentez? Ia, an Hini e deuz ken tost kerentiaj gant Roue an env hag an douar, a dle beza selaouet mad e palez an Dreindet santel. E creiz an trubuillou a deu d'hor guasca bep mare, en em erbedomp ouz santes Anna, hag e vezimp dizammet. En hon anken hag en hor

Digitized by Google

glac'har, bara pemdiziec ar c'hristen var an douar hag a ranc alies da zistrempa gant daelou c'huero, goulennomp scoazel digant santes Anna, hag e vezimp selaouet.

O santes Berc'het, ken devot da santes Anna, ma n'o peuz morse en em erbedet outhi en aner, pegement a c'hoant n'o poa-hu ket da lacaat e caloun an oll-dud ar zantimanchou a fizians hag a zoujans a ioa en oc'h hini? Ho c'hoant a zo deuet da vir. Ar bed a zo carget euz brud ar burzudou en deuz great Doue en hoc'h andret dre bedennou santes Anna!

O santes Berc'het, n'emaoc'h mui hoc'h-unan evit rei d'anaout he hano : ho fizians a zo en em zilet e caloun ann oll gristenien; dond a reont a bep costez da gaout santes Anna evit diskuez d'ezhi ho izomou. He c'hemer a reont evit digemer ar bec'herien, scoazel ar re a c'houlen eun harp galloudus.

Kement a ilizou, a aoteriou savet en enor da santes Anna, a ziscuez sclear aoualc'h ez eo carget da ingala eul loden euz tenzoriou ar baradoz. Ar c'hem a zo etre ar zent en env, eo ar grasou stanc pe stancoc'h a scuill Doue dre ho daouarn var ho zervicherien.

Digitized by Google

Hogen da drugarez santes Anna, Doue n'en deuz lakeat harp ebet nemet he vadeléz. Gant pebez prez, gant pebez fizians ne dleomp ket eta dizolei d'ezhi hon izomou !

E izomou hor c'horf hag hon ene en em droomp eta ouz santes Anna.

HISTOR

Eun darbarer iaouanc a ioa oc'h ober moger eur punz. An douar hag ar vein a deu da zizac'ha hag eo interret e beo. En he anken, e teu d'en em erbedi ouz santes Anna gant eur vouez goloet mes leun a fizians. Clevet a rear he glemou ; ractal ec'h en em lakear da ziatredi, ha goude teir heur amzer, hen tenner ac'hano iac'h ha beo-buezec.

(*Pelerinach Santes-Anna-Vénet, 1862.*)

Digitized by Google

NAOVET VAR'N UGENT DERVEZ

PEGEMENT E BET LAOUENNEAT CALOUN SANTES ANNA, P'E BET DISCLERIET GANT AN ILIZ MARI DISCARG EUZ AR PEC'HET ORIJINAL.

Gloar santes Anna a zo cresket abaoe ma'z e bet disclèriet he merc'h concevet hep pec'het. Mari a zo bet eur grouadurez ep he far : hi ebken etouez bugale Adam a zo bet discleriet discarg euz pec'het hon tad kenta. Bez' e deuz eun enor ne c'hell ket beza diberc'hennet, hag ouspenn bez' e deuz eun hano n'e deuz daouanteret gant nicun all, rac bez' ez eo er memes amzer mam ha guerc'hez. Mam eo, ha dougen a ra var he fenn boket ar guerc'hezed ; guerc'hez eo ha dougen a ra etre he divreac'h frouez ar mamou ; rouanez eo, hag he rouantelez en em astenn en env ha var an douar ; benniget eo gaut Doue, ha memes benniget dreist an holl gragez. Hogen ma'z oa Mari ep he far etouez ar guerc'hezed, ep he far etouez ar mamou, ep he far etouez ar rouanezet, he mam santes Anna ha n'oa-hi ket ep he far etouez ar prie-

Digitized by Google

jou ? Rac ha ne deuz ket bet santes Anna an enor da lacaat er bed ar zantella euz an oll grouadurien ? Rac-se pa enoromp Mari dindan an hano caer a Verc'hez dibec'h, na dleomp ket ive ancounac'hat da renta gloar d'an Hini a dle daouanteri an enoriou a rentomp d'he merc'h santel.

N'e ket red d'eomp caout aoun da vihannaat gloar Mari en eur enori Anna. N'eo ket tenna hor c'haloun digant Jesus evit rei lod anezhi da Vari ; er memes tra n'eo ket he zenna digant Mari evit rei lod anezhi da santes Anna. Ar garantez a unane Jesus, Mari, Joseph hag Anna, ne rea euz ar famill santel nemet eur galoun hag eun ene : ne vezo ket difesounoc'h an devosion ho dastumo oll en hor c'halounou.

Pegement a laouenidigez a zo bet hadet e caloun santes Anna, pa'z eo bet discleriet Mari dibec'h. M'e dije gellet Iliz an douar goulen cuzul digant Iliz an env, araoc ober an articl-se a feiz en deuz laouenneat an oll gristenien, gant pegen bras eurusted santes Anna e dije rentet testeni d'he merc'h hag anzavet n'e doa morse guelet an disterra koumoul en he buez a grouadur hag a blac'h

Digitized by Google

iaouanc ! O santes Anna, ma'z eo bet bras neuze oc'h eurusted, hon hini n'eo ket bet disterroc'h ! Gant pebes joa, o Mari, hon eus guelet lacaat en ho curunen ar berlezen-se goulennet epad keit amzer gant oll-pedennou ho pugale ! Ah ! m'az eo an dianaoudegez tech fall an douar, an anaoudegez vad eo vertuz ar baradoz ; rac-se, o santes Anna, gant pebes zoursi ne ziouallot-hu ket bugale Mari, o deuz kement pedet hag huanadet evit hasta an amzer eurus-se en deuz lakeat da dridal kement ho caloun? Guir hon euz hiviziken da veza selaouet ganeoc'h, p'hon euz great kement euz hor c'hostez evit gloar ar Verc'hez. Sur oamp, en eur c'houlen gloar ar verc'h, e reamp plijadur d'ar vam ; hag en eur enori an eil hag eben, e reamp joa ha laouenidigez Jesus, eurus da velet he vam goz o tigass betec ennhan reket ha pedennou ho zervicherien.

O santes Anna, Mam d'ar Verc'hez Vari, bez emaoc'h e kichen zoursen an oll grasou ! Rac-se, pedit Jesus da rei d'eomp ar burete ken dudius d'he zaoulagad, ha pa n'hon euz ket bet an eurusted da c'henel dibec'h evel Mari, grit ma vezo hor buez divlam, evit ma c'hel-

Digitized by Google

limp mond eun dervez e coumpagnunez Rouanez ar c'halounou pur ha santel.

HISTOR

E *Bruj*, e Flandrez, eul leanez hanvet *Ouzeil*, a ioa ken dinerzet gant ar c'hlenvet, ma ne c'helle chom mui var he zreid. Evit beza pareet, e c'houlennas sicour santes Anna. Lacaat a reas he dougen dirac aoter ar japel savet e *Bruj* en enor da santes Anna. Epad ma pede gant ar brassa fizians, e sant he nerz o tond d'ezhi. « Baleit ! eme eur vouez a deue euz an imaj »; ha ractal e zao en he zav, ha dougen a ra he unan dirac an dud-se estounet-oll ar c'hravaz e devoa he digasset eno.

(Tennet euz ar *Bollandistet*. — *Acta Sanctorum*.)

TREGONTVET DERVEZ

SANTES ANNA PATRONEZ BREIZ-IZEL

E Bro-C'hall ez euz eur beg douar en deuz c'hoas miret feiz crenv he dud coz. Ar c'horn douar-se eo Breiz-Izel, a zoug c'hoas hirio eun devosion vras da zantes Anna. He guiscamant, he giziou, he

Digitized by Google

langach o deuz he diouallet euz ar fallaennou o deuz kement toc'horreat ar feiz er broiou-all. Ne fell ket d'inn lavaret ne deffe ket bet ive meur a heurtad, mes e creiz he stocadou, an devosion da zantes Anna a zo chomet beo-buezec en despet avel diroll ar c'hentelliou fall. An tad a lez gant he vugale an devosion-ma evel eun heritaj ; hag ar zoudard hag ar martolod ne guitaint morse ho bro muia caret, ne zistroint morse d'ar gear, ep mond d'en em zaoulina dirac imaj benniget Santes-Anna-Venet, pe Santes-Anna-ar-Palud. Pegement a avel diroll hag a voal amzer a zo bet ep glac'har na daelou evit Arvor Breiz-Izel en abeg da bedennou santes Anna ! Eur vam evit guir e deuz an dever da zifenn he bugale ; ne dleomp ket eta beza estonet d'he guelet ken soursius da ziouall ar re o deuz he c'hemeret evit ho mam hag ho fatronez. Allas ! an devosionou-se a grouadur hag ep troidellerez o deuz great boblou tud a galoun, ha coulsgoude setu traou a zo deuet da veza hirio evidomp evel skeud sonj eunn uvre. Scoet omp bet ive eun nebeut gant ar c'hlenvet en deuz taget ar broiou-all, an nebeut doujans a zouger e peb leac'h

Digitized by Google

da c'hourc'hemennou Doue ha da re an Iliz. Doujans Doue coulsgoude eo e deuz desket da Vreiz-Izel e cavche e carantez santes Anna eur scoazel galloudus a eneb mor dirollet ar c'hentelliou difeiz cals guassoc'h eget an tarziou mor a zo en dro d'eomp noz-deiz o pigossat ar c'herrec.

Abalamour da betra Breiz-Izel e deuz choaset santes Anna evit he fatronez? Abalamour da betra e deuz eun devosion ken tener evit-hi? Marteze abalamour ne gavomp en he buez netra re stard evit-hi? Marteze abalamour ne gavomp en he buez netra re stard evit hor feiz, ne velomp netra a c'helfe digass d'eomp fall-galoun : en he buez, pep tra a zeblant hervez an urz vad, hag he zi a zo renet evel ma rener an tiegeziou e Breiz-Izel. E ti santes Anna evel e peb tiegez kristen var douar Breiz-Izel, e velomp an dervez rannet etre al labour hag ar beden. Setu an henvelidigez e deuz marteze hon tosteat an eil ouz egile. Ar Breizad ep eur feiz crenv a zo eur blanten doc'hor ; kizidic meurbet ouz avel diroll ar c'hentelliou fall, bez' he guelfot o voenvi hag o vervel kerkent ha ne zanto mui saour ar feiz kristen.

Digitized by Google

Setu perac oll bugale Breiz-Izel o deuz anavezet oa mad caout eun harp, ha ne c'hellent caout guelloc'h hini eget santes Anna.

Santes Anna, beillit var hor bro, diouallit ac'hanomp evel ho pugale, ha mirit na zeui fals creden ebet da boulza griziou e Breiz-Izel. Pa'z oc'h hor patronez, ne eanimp d'ho pedi. Erbedit evidomp dirac Doue, bezit ato hon difennourez breman hag e eur hor maro. Evelse bezet great.

—

HISTOR

Pa zigoras brezel 1870, en deuz taolet ar c'hlac'har etouez kement a famillou, an darnvuia euz a zoudardet Breiz-Izel, dreist-oll soudardet escopti Guenet ha Roazoun, o doa en em lakeat oll dindan scoazel santes Anna, hor mam vad.

Soudardet *Aurai*, ho c'habiten e penn, en em rentas e Santes-Anna-Venet da lacaat binniga ho banniel, ho armou hag ho japeledou. Distro goude ar vrezel, ho c'henta sell a droas adarre varzu Santes-Anna, hag ober a rechont eur pelerinach a anaoudegez vad : nicun ne vanke d'an engalv. Doue he-unan a oar pegen

Digitized by Google

alies a vech oant bet e risel da goll ho buez! Pegen alies a vech ho buez n'oa hi ket bet var var, pa zifennent kreou pe *fortchou* Paris, dindan tan ar Prussianet! Meur a hini anezho, ho c'habiten e penn, a zo bet casset var an dachen evit ditoura an enebourien, hag alies, m'hen assur d'eoc'h, o deuz clevet ar bolodou o sutal endro d'ezho.

Eun dervez, aotrou persoun Pluneret (var douar he barrez eo savet chapel Santes-Anna-Venet), a receve eul lizer digant eur zoudard iaouanc euz he barissioniz :

« En deiz-all edomp seiz pe eiz kenvroiz o cousket er memes cambr : lavaret hon oa hor pedennou assamblez, hag en em erbedi stard hon oa great ouz santes Anna. E creiz an noz ez omp dihunet en eun taol ; clevet a reomp crial : « D'an armou. » Clevet a reomp neuze eur vouez : « Kit, va bugale, n'ho pezet aoun ebed ! Me a zo ganeoc'h. » — Holl hon euz clevet ar vouez, ha credi a reomp stard ez oa mouez hor Mam vad santes Anna. » Nicun euz ar vugale calounec-se n'e bet lazet na memes pistiget.

An aotrounez Lois hag Herry de C...,

Digitized by Google

euz a *Auray*, a veze bemdez lakeat gant ho mam dindan scoazel galloudus santes Anna. Ho-unan kristenien a vouenn vad, ha Bretouned leun a feiz, ne eanent d'en em erbedi ouz santes Anna. Goude an emgann terrubl a ioa bet e *Champigni*, an tan ne eanas eno epad tri dervez, e scrivfont d'ho mam : « Enor da santes » Anna ! Hon difennet mad e deuz, hag » en abeg d'ho pedennou, ho taou vab » a zo en em dennet iac'h ha salo euz ar » stourmad. En em gannet hon euz egiz » leoned, hag en em dennet omp euz a » greiz an tan ep beza collet eur vleven. » Lakit lavaret eun oferen a anaoudegez » vad en enor da zantes Anna. Dizale e » c'hellimp mont assamblez da zaou- » lina dirac he imaj. »

Martolodet ar Morbihan a ieas d'ar vrezel vardro seiz cant. Ober a rechont veu da vont e pelerinach da Zantes-Anna-Venet, ma tistrojent d'ar gear. Ho fizians a zo bet recoumpanset. Goude beza en em gannet ep aoun rag ar maro, ha goude beza great kercouls ho dever ma'z oa bet meur a hini anezho roet da scuer d'an arme, e tistrochont-oll en dro : daou ebken a ioa bet pistiget, ha c'hoas n'o doa ket bet a voall drouc.

Digitized by Google

D'ar brosession vras a zastume an 8 a viz du 1872 e Santes-Anna tud a bevar c'horn Breiz-Izel, *ex-voto* martolodet ar Morbihan a ioa douget gant an daou vartolod pistiget. An dra-ma a zo bet kemeret gant an oll evit eur miracl : setu perac em euz comzet anezhan aman.

Ar Vam vad santes Anna e deuz falvezet en em ziscuez en hon amzeriou evit soudardet Breiz-Izel, ar pez edo dija eiz pe dec cant vloaz araoc evit he « mab ker » *Lez-Breiz*. Hag estounabl eo, goude beza santet epad tremen mil bloas zouten galloudus he divreac'h, guelet Breiz-Izel oc'h he c'haret hag he fedi c'hoas hirio !

UNAN HA TREGONTVET DERVEZ

KENAVO DA VIZ SANTES ANNA

Setu miz gouere echu ! Setu tremenet miz santes Anna ! Goude beza guelet ar scueriou caer e deuz discuezet d'eomp en he buez, goude beza anavezet an hent e deuz heuillet evit en em santelaat var an douar, goude beza desket en he scol an usach vad a dleomp da ober euz poaniou ar vuez-ma, en eur gloza miz gouere e

Digitized by Google

chom ganeomp an dever da lacaat da dalvout he c'hentelliou a dle hor c'hass d'ar baradoz. Alies er vuez-ma e clascomp an tu d'en em santelaat ha da blijout da Zoue, mes clasc a reomp troiou n'en em gavont morse, ha lezel a reomp a gostez ar re hon euz etre hon daouarn.

Buez santez Anna a dle beza scuer peb tiegez kristen.

Pegen made c'houie santes Anna implija he amzer! An deiz o c'houlaoui he lakea var zao, hag ar c'henta labour a rea, oa en em drei varzu Doue, ha renta d'ezhan he deveriou a zervicherez. An amzer n'he c'have morse dibreder. N'e ket manc a labour a zo en eun tiegez; soursi eur menaj, descadurez ar vugale, lacaat pep tra en urz, setu, a gav d'inn, aoualc'h evit countanti ar re aketussa. Diouz an abardaez, azezet e cornic an oaled, pegen santel n'oa ket ar c'hentelliou a zisplege eno! Morse an disterra ger a eneb lezen ar garantez gristen; ar marvaillou a veze ato direbech hag ar c'homzou divlam. Eur gentel santel benac tennet euz ar Scritur-Sacr, a gloze an dervez rannet etre al labour hag ar beden. Pegen c'houec ne veze ket ar pedennou diouz an noz, goude eur

Digitized by Google

seurt dervez tremenet e servich Doue, e serr labourat ive evit izomou ar c'horf.

O santes Anna, setu ar vuez a rener hirio c'hoas e tiegeziou kristen Breiz-Izel. Diouz ar mintin en eur zevel, ar c'henta comz a zo evit an Aotrou Doue. Diouz ann abardaez, bedennet en dro d'an oaled, e vo lennet eur gentel santel benac evit en em ziscuiza euz eul labour tenn ha calet, hag echuet an nozveill dre ar pedennou lavaret a vouez huel gant unan euz ar pennou-tiegez. Oh! dalc'homp mad d'ar c'hustum zantel-se; ne c'hell mancout da denna bennoz Doue varnnomp! Petra zo laouennoc'h da lagad an Aotrou Doue eget guelet en eun tiegez bras ha bihan, tad, mamm ha bugale, oc'h unani ho moueziou evit pedi ar memes Mestr ha goulen ar memes grasou!

Ra zeui an oll gentelliou desket ganeomp epad ar miz-ma da zougen frouez a zilvidigez! Er bloaz a zeu e teuimp adarre da doma hor c'harantez e kichen an Hini e deuz lakeat dirac hon daoulagad kement a gentelliou fur ha santel.

O santes Anna, roit d'eomp ho pennoz! Ra zeui d'hon heuiil er vuez-ma ha dreist-oll e heur hor maro. Evelse bezet great.

Digitized by Google

HISTOR

Er pelerinach bras, nao a viz gouere 1876, ez oa etouez pelerinet escopti Roazoun eur baourez keaz plac'h iaouanc euz a *Vitre*, oajet a ugent vloaz, hanvet Augustina *Crosnier*. En derveziou diveza euz a viz ebrel, e doa bet eul lam, hag e torras he breac'h e daou blas. Galvet oa bet daou vidisin var he zro ha ne c'heljont ket dont a-benn d'he aoza. He stad a ioa trist meurbet.

Dond a reas d'ezhi tri c'houli, unan var bal he dourn, eun all en he breac'h, hag eun all dindan he c'hazel. Ar gouliou-se a deue anezho lin-c'hoad, hag ar c'hrign-beo, *ar gangren*, en em lakeas ive da labourat ken mibin, ma seblante ar vreac'h maro-mik. Evit treuzi he breac'h gant nadosiou hir, ne zante netra. Ouspen ma'z oa koenvet, oa c'hoas sounnet neat ha ne c'helle he manea an disterra. An ear fall a deue euz ar gouliouse a ioa ken bras, ma rencas an aotrou cure, pa ieas d'he c'hoves, dond er meaz euz ar gador ha selaou he c'hovession en eul leac'h-all eariussoc'h.

Ar midisin a ioa bet vardro ar glanvourez a zavas he ziouscoaz p'oa comzet

Digitized by Google

d'ezhan euz ar fizians e doa d'en em velet pareet er pelerinach a dlie da ober an dervez varlerc'h.

Augustina a lakeas he foan evit en em lacaat e stad d'ober eur gommunion vad e Santes-Anna-Venet. Goude beza trugarekeat Doue, var dro eiz heur anter, e ieas en eur bedi varzu ar feunteun, hag e soubas eno he breac'h en eur bedi santes Anna gant ar vrassa feiz. Ne scuize ket, hag e kendalc'has da bedi epad ugent minut ep an disterra guellaen.

En eun taol, vardro nav heur, e sant eun dra benac souezus o tremen en he izili, evel ma teuffe ar vüez endro en he faour keaz breac'h.... Evit guir, eun nebeut goude, ar boan a ia kuit evel dre souez. Da genta e santas buez o tond en he biziet, ha goude e zante anezhi o pignat nebeut a nebeut betec he scoaz. Tenna a ra neuze he breac'h euz an dour burzudus-se, hag e cri a-bouez penn : « Emaoun pare ! »

E guirionez, ne jome an disterra merc euz ar c'hoenv nag euz ar gouliou. He breac'h, a lavar an testou, a ioa fresc, guen ha livet caer evel breac'h eur c'hrouadur. Memes he breac'h-all, rouzet

Digitized by Google

ha duet gant an amzer, a ioa divalo e kenver houman.

Brigadier an archerien a ioa eno e kichen ar feunteun pa arruas ar burzudma. Souezet oll, er meaz anezhan heunan evel kement hini a ioa endro d'ar feunteun, redet a ra varzu an aotrou *Guillouzo*, a deue er meaz euz ar japel evit renca ar prosession :

— Aotrou *Guillouzo*, eme an archer estlammet-oll, aotrou *Guillouzo*, eur miracl!

— Mad, mad, eme ar belec; mes chomit peoc'h, guest oc'h da ziarben ar prosession.

— Mes her guelet em euz va-unan ; edon eno, eme ar archer, prest oun da ober *prosez-verbal*.

En eur glevet ar c'helou-se, petra benac mac'h enebe an aotrou *Guillouzo* guella ma c'helle, an oll a nijas kuit evel eur vanden labousset.

Eur vanden dud en em vounte dirac an ti m'en em gave ar plac'h iaouanc burzudus. Red oa bet he lacaat d'en em denna eno evit miret outhi da veza flastret gant ar bobl. Peb hini a felle d'ezhan he guelet, comz outhi : lod a vouele gant ar joa, an oll a vinnige santes Anna ! Mes hi n'e doa dirac he speret

Digitized by Google

nemetdiou sonj, trugareca at santes Anna ha sonjal pegen didalvez oa da veza bet eur seurt graz.

Ar pelerinach a bez a ganas ar *Magnificat* gant eur feiz hag eun devosion dispar. Augustina *Grosnier*, en eur guitaat Santes-Anna diouz an abardaez, a ioa pare mad, ha laouen e tiscueze he breac'h lakeat adarre e stat vad gant ar vam vad santes Anna.

Setu an diveza miracl arruet e Santes-Anna-Venet d'ar mare ma scrivan al levr-ma.

GLOAR DA SANTES ANNA !

Digitized by Google

SANTES ANNA VENET

Digitized by Google

Digitized by Google

SANTES ANNA VENET

El leac'h m'eo savet hirio japel Santes-Anna-Venet, ne d'oa e penn kenta ar bloavez seitec cant nemet parkeier, foenneier, ha tro var dro douar lagennec ha lanneier vras. Eunn nebeudic ac'hano e velet eur gear gant eun nebeut tiez, hanvet Keranna (kear Anna). Eno, hervez ar galennadurez deuet betec ennomp, oa bet savet eur japel en enor da zantes Anna er bloaveziou kenta ma teuas ar relijion gristen d'en em skigna er vro. Ar japel-se a ioa bet discaret e tro divez ar bloavez seiz cant. Eun tamic sonj euz an devosion a zouge ar vro d'ar santes, eur menic benac cuzet dindan an douar el leac'h m'en em save guechall ar japel, setu ar pez a jome er bloavez 1622 euz an enoriou rentet da zantes Anna. Fazia a ran. Eun dra estlamus a velet ; den ne c'helle hen displega mad aoualc'h, ha red oa coulsgoude hen anzao, rac meur a vech oa bet guelet ar memes burzud oc'h en em ziscouez. Rac-se oa doujet bras al leac'h benniget m'oa bet cavet

Digitized by Google

dindan an douar eun nebeut mein euz mogeriou ar japel goz. Ar vein-man a ioa en eur parc ed galvet ar Bocenno, ha morse er plas-se n'oa gellet lacaat an alar. Red oa labourat al loden-se euz ar parc gant ar bal, evel ma vije al leac'h-se re zantel evit rei digemer d'al loenet ; an den ebken a c'helle mond eno. Cant guech oa bet esseat ar memes tra, ha cant guech oa bet red kuitaat ar pez douar. An ejennet arruet var beven an dour-se, a jome krenn a za, hag a reuze mont hirroc'h. P'en em lakeat d'ho brouda, ez eant adren, hag e tumpent ar c'harr. An dra-man a ioa ken anavezet er vro, ma ne vanket morse dâ lavaret d'an hini a veze guelet o labourat e parc ar Bocenno : « Taolit evez d'al leac'h m'e bet ar japel. » Al lavar-se a ioa e ginou oll dud ar vro. En despet da gement-se, an dachen-se en em c'holoe pep bloaz euz eun eost ar c'haera, pegen dister, ha pegen treut benac e vije an eost er parkeier tro var dro.

Er mare ma'z an da voulc'ha an historman, ar memes tra a c'hoarvezas, hag an dra-se a drubuille cals ar sperejou. An dud vad a lavare, en nozveillou ar goan, ne ket evit netra e tigoueze traou

Digitized by Google

burzudus er gis-se, hag a dra zur eur vro, e devoa dalc'het eun devosion ker vras da zantes Anna, a velje anezhi enoret adarre er plasou-se. D'ar mare-se merouri ar Bocenno a ioa d'an aotrou *De Kerloguen*. Dalc'het oa gant unan euz he verourien, hanvet Iouenn Nicolazic. Nicolazic a ioa unan euz an eneou-se eeun ha didroell deuet da veza ker rouez hirio an deiz. Ho diantegez hag ho izeldet a galon o deuz ato plijet da Zoue. Eur c'hristen oa euz ar re vella ha bez' en devoa eun devosion vras d'ar Verc'hez Vari ha da zantes Anna he mam. He vuez a dremene el labour hag er beden, ha pa vije cavet dioc'h an abardaez o tistrei euz he labour, ez oat zur da velet etre he zaouarn eur japelet. Bez' ez oa eun den eeun ha leal, hag ar vrud vad en devoa er vro a lakea he amezeien d'he gemer evit hanterour divarbenn an traou var bere n'en em glevent ket; sur oant e vije bet guelloc'h ganthan mervel eget ober gaou ouz an hini a ioa ar virionez ganthan. Er bloaz 1623, Iouenn Nicolazic a danveas eun nebeudic euz ar gelennadurez santel a dlie receo abers Doue. Da genta e velas sclerijennou souezus a lugerne e creis an

Digitized by Google

noz er gambr ma loje ennhi. Ar sclerdet-se, hervez lavar an den santel-man, boaset da vuzula an amzer dre ar beden, a bade epad ar pennad amzer a lakeer da lavaret diou *Bater* ha diou *Ave Maria*. Ar memes sclerijen a apparissas d'ezhan e parc ar Bocenno, mes ne badas ket ker pell. Hogen eun dervez m'oa eat da gerc'hat he ejennet d'ar parc, ha ma tremene gantho e kichen eur feunteun vian, a zo deuet hirio da veza feunteun gaer santes Anna, he loenet en em ziscuezas spountet hag a reuze mont hirroc'h. Ar memes tra a c'hoarvezas dirac ar feunteun gant he vreur-caer Ian ar Roux, a ioa eat d'ar memes mare da gerc'hat he jatal. Ho daou e rejont eur gammed benac varzu ar feunteun, hag e veljont eun Itron gaer en he za ha troet ouz costez ar feunteun. He sae, guen egiz an erc'h, a ziskenne betec an douar. En dro d'ezhi oa eur sclerdet a sclerijenne an traou tro var dro. Spountet-oll, an daou vreur-caer a droas kein d'ar guel burzudus-se; mes goude beza en em galounekeat an eil egile, e tistrojont var ho giz, mes eat oa kuit ar sclerijen.

A neuze an traou burzudus-se en em renevezas alies evit Nicolazic. Avechou,

Digitized by Google

pa zistroe euz ar parkeier d'an abardaez, eur c'houlaouen douget gant eun dorn ne vele ket, a valee en he gichen hag a sclerijenne he hent, ep ma vije deuet an disterra avel da vransellat ar sclerijense a save varzu an env. Avechou-all ar santes en em ziscueze e kichen ar feunteun distro a ioa bet test euz he c'henta apparision... Avechou c'hoas ec'h en em ziscueze d'ezhan en he di pe er c'hranj e kever mein coz labouret caer tennet guechall gant tad Nicolazic euz an douar m'en em gave cuzet ennhan cos mogeriou ar japel. Ato oa guisket gant eur sae guen-cann; he zreid a ziscuize var eur goabrenn hag he dorn a zouge eur c'houlaouen. Ne lavare gric; mes he ear laouen pa bare he daoulagad var Nicolazic, a roe d'ezhan da anaout he madelez evithan. Nicolazic a ioa estlamet epad an amzer ma vele an traou burzudus-se. Ar sclerijen gaer-se a zigasse d'ezhan da sonj euz ar sclerijen a laouenneas an ebestel, p'en em ziscuezas d'ezho hor Zalver en he c'hloar var lein menez Thabor. Var dro ar memes amzer, ec'h arruas ganthan clevet moueziou dudius o sevel euz a greiz an dachen ma oa bet ar japel.

Digitized by Google

An env a zeblante kemer plijadur o skeudenna dirazhan burzudou caer ar barados ; keit ha ma pade ar guel dudius-se, he galon a ioa beuzet er joa hag el laouenidigez. Mes pa deue ennhan he-unan, pa zistroe adarre e creiz ar bed, ar spount hag an drubuill a gemere plas en he ene. Nicolazic a ioa eun den fur hag izel a galon ; dre-se e teue aoun d'ezhan avechou : marteze an oll draou-se n'oant nemet touellerez. Perac Doue a zisplegfe dirac eun den a netra eveldhan, eun den ep descadurez, traou ken caer ha ken burzudus ? Sonjal a reas da genta oa ene he vam en devoa bet ar glac'har da goll eun neubeudic a ioa, hag a deue er gis-se da c'houlen sicour he bedennou. Lakeat en devoa lavaret dija meur a oferen evit diboannia he ene. Mes evel ma kendalc'he da velet traou burzudus, oa red d'ezhan dilezel ar sonj-se ha goulenn sclerijen digant unan benac. Mont a reas neuze da c'houlen cuzul digant menec'h sant Franzez o doa savet eun nebeudic a ioa eur gouent er ger a *Aurai*.

Mont a reas da gavout an tad Modest a ioa eun den santel meurbet hag eus ar brassa furnez. Ar vrud vad en devoa

Digitized by Google

Nicolazic er vro, he feiz crenv, he vertuz, he lealdet hag he izeldet a galon ne lezent douetans ebet n'oa guirion ar pez en devoa discleriet. An tad a c'houie ervad penaos ar burzudou var bere oa deuet da c'houlen ali, n'oant ket ep ho far e histor an Ilis. Petra benac ma'z e guest ato Doue da ober miraclou, n'heller ket lavaret evit an dra-se e ve bepret guirion ar pez a gount an dud. Gourc'hemen a reas da Nicolazic beza aketussoc'h c'hoas d'he oll deveriou a gristen ha mont da c'houlenn sclerijen digant Doue da ilis ar Speret-Santel ha da hini Itroun-Varia Nazareth. An ilisse a zo discaret hirio, mes neuze oa en eun enor vras e arvor ar Morbihan.

Nicolazic a zentas, ha gortoz a reas sclerijen digant Doue evit anaout ar mister-man. Bez' ez edot e creiz an han: an dra-ma a ioa d'ar bemp var'n ugent a vis gouere 1624; an deiz varlerc'h e tigoueze gouel santes Anna. Nicolazic a ioa eat da Aurai, emichans evit en em lacaat e stad da ober he zeveriou a gristen da c'houel santes Anna. Tenval bras oa an noz pa zistroas varzu ar gear.

Evel custum a hed an hent e lavare he japeled. Arruet e kenver eur groaz

Digitized by Google

vean hanvet abaoe croaz Nicolazic, e velas en eun taol ar santes douget var eur goabren; gant ar c'houlaouen a zalc'he en he dorn e sclerijenne an oll draou tro var dro. Heuill a ra he hent ep eana da lavaret he japeled. Ar santes hen heuill ive hag ar c'houlaouen burzudus her c'hass betec toul he zor. Ar guel dudius-se en doa cals trubuillet speret Nicolazic. Goulenn a rea outhan he-unan petra falveze da Zoue, hag en eur sonjal en oll draou digouezet ganthan en amzeriou diveza, ec'h en em dennas en eur c'hranj ep kemer tam evit beilla er beden hag en oresoun. En em denna reas eno var digarez divoall an ed dornet en derveziou diaraoc, evel m'ema hirio c'hoas ar c'hiz en hor bro. En em astenn a reas var eun tam plouz evit kemer eun tam repos. Mes ar c'housket ne deue ket; re a draou a ioa var he speret. Etre unnec heur hag anternoz, e clevas eun trouz bras, evel trouz bale eun niver bras a dud o tond euz a bep costez gant an hent, hag er memes amzer e clevas ive eun niver bras a voueziou. Doue a zeblant aman, evit calounecaat he zervicher, fallout skeudenna dirazhan unan euz ar pelerinachou caer

Digitized by Google

a dle divezatoc'h digass kement a dud el leac'h-man, hirio c'hoas dianavezet. An trouz bale a dosta; trouz ar moueziou a gresc. Nicolazic estonet a zao en herr. Redet a ra er meaz, evit goulenn petra zinifi d'ar mare noz-man eun hevelep strollad-tud. Euz peleac'h e teuont? Petra glaskont? Mes o souez! Aveac'h m'ema var treuzou an or ec'h ean an trouz, ne glev mui netra, ne vel den ebet. Mont a ra betec ar prajeier tosta; pep tra a dav, netra na finv. Aveac'h ma clever trouz scanv an avel o vransellat, a amzer da amzer, an delliou er guez.

Nicolazic, estonet muioc'h-mui ha strafuillet-oll, a zistro d'he c'hranj. Kemer a ra he japeled hag ec'h en em laca da bedi gant eur virvidigez nevez. En eun taol ar c'hranj a-deu d'en em sclerijenna, hag eur vouez a c'houlenn digant al labourer devot ha n'en doa clevet morse lavaret e vije bet eur japel er Bocenno. Araoc beza respountet, an Itron gaer en devoa guelet diagent a apparissas dirazhan a nevez, hag a lavaras d'ezhan e iez ar vro:

« Iouenn Nicolazic, n'ho pezit ket aoun,
» me eo Anna, mam ar Verc'hez Vari.
» Kit eta da lavaret d'ho persoun, e creiz

Digitized by Google

» ar parc galvet ar Bocenno ez oa, araoc
» m'oa savet kear ebet, eur japel brudet,
» ar genta a zo bet savet e Breiz-Izel
» en enor d'inn. Setu nirio nao c'hant
» pevar-ugent vloaz ha c'huec'h miz ma'z
» e bet discaret (1). C'hoant am euz gue-
» let he zevel a nevez. Doue a fell d'e-
» zhan e vec'hoas eno enoret va hano... »
Goude ar c'homzou-se e tisparissas gant ar sclerijen.

Diez eo lavaret pebez levenez a zantas Nicolazic en eur glevet ar c'homzou-se. Gouzout a ra breman ar pez a c'hortoze Doue diganthan. An Aotrou Doue a felle d'ezhan her choaz, hen paour keaz Breizad, evit sevel a nevez chapel Santes-Anna : evithi en doa bet ato eun devosion dener. Santes Anna he-unan a roas d'ezhan da anaout ez oa choazet evit cass da benn an tam labour-se. Dizale e c'hello he enori en eur japel savet var an douar-se o deuz he zaouarn labouret ken alies. Cousket a reas he speret hag

(1) Da lavaret eo, bez' oa bet discaret er bloaz 699 er penn kenta euz ar vrezel a zigouezas goude maro Alan an Hirr (*Allain le Long*). Seiz Count en em ganne neuze divar benn pilennou Breiz-Izel maleurus. Ar brezel-se, digoret er blavez 690, ne echuas nemet er blavez 786.

Digitized by Google

he galon carget a fizians. Ker countant oa n'en doa douetans var netra.

Mes pa zivunas, e teuas ennhan he-unan. Pebez beac'h lakeat var he ziou scoaz ! Penaos hen, paour-keaz labourer, rei da entent da bersoun he barrez ez oa carget gant santes Anna da sevel eur japel d'ezhi ? Ma ne dremenche ket evit eun toueller, da viana ha n'her c'hemerjet ket evit eur gaouiad ? Hag ouspen, e peleac'h caout an arc'hant red evit sevel eun iliz ? (1).

Her gouzout a ra ervad, aotrou persoun Pluneret a rai ar scouarn vouzar. Rac-se e chom c'huec'h sizun ep credi mond d'he gaout, ken a deuas an hini a c'halve he vestrez vad d'hen calounecaat

(1) Aman histor Nicolazic e deuz cals a henvelidigez gant histor *Jann d'Arc* ; ar memes nec'hamant, ar memes poan speret, evit gouzout penaos cass he stal da benn. Daou c'hant vloaz araoc, pa deu an arc'hel da ziscleria d'ar paour keaz diouallerez deuved euz *Domremi* e tlie he-unan lacaat dic'houriza kear Orlean, ha renta he rouantelez d'ar roue Charlez, Jann en em lakeas da vouela hag a respountas : « N'ez oa nemet eur » paour keaz plac'hic ne c'houle na mond var » varc'h, na brezeleçaat. » Red eo renevezi an urs evit he lacaat da ober ar pez a zo ordrenet d'ezhi. Aoun e deuz ne vije ket credet, aoun e deuz da veza goapeat, ha ne vije great an heg outhi. Argila a ra dirac eur garg ken huel,

Digitized by Google

ha da ober d'ezhan rebechou er memes amzer. Mond a ra neuze da gaout aotrou persoun Pluneret, Dom Silvestr Roduez. Kentre ma lavaras d'ezhan Nicolazic en devoa guelet traou burzudus, Dom Roduez a ia drouc ennhan. Ne vije ket brao counta d'ezhan hirroc'h. Ractal e cassas kuit euz he di ar paour keaz Nicolazic. Aman e tigorr ar rendael hag an heg a vez great ouz kement hini a glask ober ar vad. Nicolazic n'e ket eurussoc'h pa ia da gaout cure Pluneret. Dom Ian Thominec hen digemer en eun doare c'hoas rustoc'h eget an aotrou persoun. Mes n'euz fors, ne ia ket evit an dra-se digalon. Distrei a ra adarre da gaout Dom Silvestr. Mes hema a ia drouc ennhan, her gourdrouz a ra, ha goulenn a ra diganthan ha credabl eo ec'h en em ziscueje Doue da eun den sot ha diskiant evelthan. Evel Nicolazic he scuize ato dre he zarempredou, her gourdrouzas en eur he gass kuit. Rei a reas d'ezhan da entent en devije da zivoueret epad he vuez ar zacramanchou hag an douar benniget goude he varo, ma kendalc'hche en he sorc'hennou sot. Doue, ma tigass poaniou d'he vignonet, n'ho dilez ket evit an dra-se er vuez-man. Nicolazic

Digitized by Google

disprijet gant an dud, en deuz an Aotrou Doue evit hen harpa. Ar burzudou a vele diaroc en em ziscuez stancoc'h. Santes Anna a appariss d'ezhan a nevez. Parc ar Bocenno a deu d'en em slcerijenna en noz. Al labourer devot a glev adarre eun niver bras a bardounerien o tiredet a bep costez d'ar japel bennigetse e deuz dija coustet d'ezhan kement a bedennou hag a zaelou. Eur c'han dudius meurbed a deu betec ennhan. Meur a zichentil a anaveze mad he garantez evit Doue; an aotrcu de Kermadio-Lescouët hag an aotrou de Kerloguen, a ro d'ezhan an ali da vond a nevez da c'houlenn cuzul da *Aurai* digant menec'h sant Francez. Marteze oa bet lakeat eur pennad benac en ho speret en he eneb, rac eun digemer dizeblant a ioa bet great d'ezhan gantho. Lavaret a rejont d'ezhan: « Ha n'euz ket aoualc'h a japelou var ar » meaz? Ha ne d'int-hi ket dileset cals » anezho? Perac creski ho niver? »

Goude eur respont ken digalounuz, Nicolazic ne c'hell mui derc'hel he zaelou. Coulsgoude he feiz a ro d'ezhan nerz. Prestic santes Anna a ro d'ezhan da anaout e vezo digollet he fizians. Bez' en do an heur vad da zizolei an imaj a zo bet guechall enoret er plasou-se.

E creiz an noz, santes Anna a roas da anaout da Nicolazic oa arruet an heur da zizolei an imaj benniget. Ar santes a zisparissas. Mes ar c'houlaouen a zouge a jomas var elum hag a valee araoc al labourer devot. Mond a ra da glasc testou. Kemer a ra he vreur-caer Iann ar Roux hag eun nebeut mignonet, Julian Lezulit, Ian Tanguy, Jakez Lucas ha Fransez ar Bloenec, hag oll assamblez ec'h heuillont an hencherez roet d'ezho gant santes Anna.

Oll e velent ar sclerijen-se nemet daou anezho n'oant ket tosteat d'an amzer Fask ouz cador ar binijen. Azioc'h al leac'h m'e bet ar japel, ar goulou a jom a sav. Teir guech e zav hag e tisken ; seblantout a ra mond en douar. Nicolazic a lavar : « Aze ema ! » Discuez a ra d'he vreur-caer ar plas ma tle toulla.

En em lacaat a ra da doulla an douar gant eun tranch. A benn eun nebeut amzer e ro da anaout ez ee arruet var eur pez coat : an imaj eo. Oll ec'h en em lakeont d'an daoulin ; elum a reont goulou benniget. Sevel a reont an imaj santel, goloet oll a zouar. He lacaat a reont e kichen eur c'harz, hag e tistrojont d'ar gear en eur venniga Doue. Mall

Digitized by Google

o doa ive d'en em ziscuiza eun nebeut an nemorant euz an noz.

Petra benac oa ouspen unan evit renta testeni euz ar pez a ioa digouezet, aotrou persoun Pluneret a rea ar scouarn vouzar. Lavaret a ra da Nicolazic e ranc beza diskiant evit ober kement a stad euz eun tam coat cavet en douar. Dom Thominec, ar c'hure, ne lavare ket d'ezhan nebeutoc'h a gomzou c'huero. Ar guall darvoud a zigouezas gant Nicolazic a zeblant discuez ema ar virionez gantho. An tan goal a grog en he loj pe en he c'hranj, ha dija ez ear betec lavaret e teue Doue dre eno da damall servicher bras santes Anna.

Mes estonet bras ec'h en em gaver pa veler diou c'hrac'hel zegal tostic d'ar c'hranj n'o doa ket bet an disterra drouc petra benac ma casse an avel an elfennou-tan er c'hostez-ze. Peb hini a roe he zantimant var ar pez a ioa digouezet; darn a lavare oa an dra-se eur gentel vad evit digori he zaoulagad da Nicolazic; darn-all a lavare oa mad castiza he drubarderez er giz-se. Nicolazic a deuas da sonj d'ezhan oa bet ar c'hranj-se savet gant he dad gant mein tennet euz mogeriou ar japel goz, ha dre an

Digitized by Google

tan guall-se Doue a felle rei da anaout e tleomp ato douja an traou sacr. Santes Anna ne zistro ket he daoulagad divarnnhan. Mouez ar bobl, a zo avechou mouez Doue, a deu d'en em zискleria evithan. Aliez epad he nozvechou cousket en deuz clevet trouz bale ar pelerinet o tiredet da Santes-Anna; setu hi breman hoc'h arruout e guirionez. Brud ar burzudou digouezet er Bocenno a zo en em skignet dre bevar c'horn Breiz-Izel.

Ractal eun niver bras a dud en em laca en hent; c'hoant o deuz da velet an imaj; c'hoant o deuz da bedi Doue el leac'h m'en em gav kement a vurzudou. Persoun Pluneret ne gollas ket adarre an dro da ziskuez da Nicolazic pegen drouc-countant oa. Rei a ra urz da ziscar ar scabel a zoug ar plad stean evit reseo profou ar belerinet. Gant an arc'hant-se oa sonj sevel eur japel nevez. Ar veach-man Doue a deu da gastiza persoun Pluneret. Doue a zigass d'ezhan eur barrad clenved. Santout a ra en he oll izili poaniou estranj ne deuont da zistana nemet goude eur pelerinach a ra e cuz da feunteun Santes-Anna.

Digitized by Google

Eno e teu bep noz da zouba he baour keaz izili. Leun a anaoudegez vad evit santes Anna e deuz hen pareet, ec'h anzav dirac an oll eo faziet hag e teu d'en em unani gant Nicolazic.

Neuze ha neuze ebken eskop Guenet, an aotrou de Rosmadec, a roas urz da ober eun enclasc aketus var kement tra en doa lavaret Nicolazic. Rac an Ilis a daol ar brassa evez pa ve menec da anaout evit guirion eun dra vurzudus benac. An aotrou'n Eskob a gargas theolojianet da sellet piz ouz an affer-se. Nicolazic a ioa bet troet ha distroet evit guelet ha ne vije ket deuet d'en em drec'hi en he gomzou. Red oa d'ezho anzav oa Nicolazic renet gant spered Doue, ha neuze an aotrou'n Eskob a otreas sevel ar japel. An offransou a zave dija da drivac'h cant scouet, arc'hant bras evit an amzer-se.

Kerkent ha m'oa bet an aotre-se, e tigoras al labour hag iliz Santes-Anna-Venet a zav evel dre souez, evel ma zao hirio c'hoas dre c'hras Doue an ilizou e Breiz-Izel. Peb hini a c'hoanta digass he vean, peb hini he offrans. Ar pinvidic a ro an danvez, ar paour he labour. Ti Doue eo ; oll e teuint eno da bedi, oll

Digitized by Google

ive o deuz c'hoant kemer parz en dispign. Bez' oa bet eun dervez caer hag eurus evit an oll, evit Nicolazic dreistoll, an dervez m'oa bet consacret iliz Santes-Anna dirac eun niver bras a dud, ne eanent da drugarecaat Doue euz he vadelez. D'ar gouel caer-se oa diredet tud euz peyar c'horn Breiz-Izel, Aneuze ar pelerinach a oue diazezet. An dra-man a dremene d'ar 25 a viz gouere euz ar bloaz 1625.

Ar garg euz ar japel oue roet d'ar venec'h a urz Carmez; ar re-man a jomas eno betec an dispac'h vras euz ar bloas 1793. Ober a rejont lezennou leun a furnez evit derc'hel var dro ar japel an devosion hag an urz vad. Difenn a rejont an dansou hag an divertissamanchou-all hervez spered ar bed, hag ar biniou ken caret gant Breiziz ne c'hell ket memes rei eno da glevet he vouez skiltrus.

D'ar mare-se oa bet guerzet ar japel (1796), a jomas etre daouarn an dispac'herien betec ar bloas 1810. Goude an derveziou-se a dristidigez o deuz pouezet kement var hor bro, ar japel en em velas rentet adarre d'he c'henta stad, hag an niver euz pardounerien

Digitized by Google

Santes-Anna a greskas bemdez. Dreistoll pa deuas an hent houarn da dreuzi henchou ha parkeier Breiz-Izel, e velcher o tond euz pevar c'horn Frans, pelerined da Santes-Anna. Ar japel en em gavas re striss evit digemer kement-all a dud, hag er memes amzer re zister evit eul leac'h ker brudet.

Evelse, aveac'h hanvet da eskob Guenet, an aotrou Gazailhan a lakeas en he spered cass da benn ar pez en doa sonjet en he raoc an aotrou Dubreil. N'oa ket a arc'hant; n'euz forz. Counta 'rea an eskob var galloud santes Anna hag aluzen he bugale.

N'oa ket faziet; rac bloaz goude, d'ar seiz a viz genver 1866, oa benniget ar mean kenta. An aotrou Becel eo en deuz casset al labour da benn hag ar japelman a jomo hiviziken he enor hag he c'hloar. Abaoe daou c'hant vloaz, Santez-Anna n'e deuz eanet da denna varzu ennhi bugale Breiz-Izel. Pell zo e deuz discouezet he galloud dre gals burzudou hag he madelez dre gals grasou, ha ne ket ep fouge he c'hemer Breiziz evit ho rouanez hag ho fatronez. Mes n'eo ket an dra-se avoualc'h evit ho c'harantez.

Eur rouanez a dle caout eur gurunen,

Digitized by Google

hag imaj santes Anna n'e deuz ket c'hoas resevet digant an Iliz ar merc-se a enor hag a c'halloud. An aotrou Becel a deuas neuze da ziscleria d'hon Tad santel ar Pab santimanchou Breiz-Izel. Pell amzer Rom a jomas var var. Morse betec neuze n'oa bet curunet nemet imaj ar Verc'hez. O velet pegen stard oa hor feiz hag hor goulen, hon Tad santel a blegas hag eskob Guenet a c'hellas discleria e vije curunet imaj santes Anna hag hini ar Verc'hez d'an dregont a viz guengolo 1868. Pebez gouel caer! En dervez-se, santes Anna a velas o tremen ehars treid he imaj ouspen tri ugent mil euz he bugale.

P'oa Nicolazic o sevel ar japel araoc houman en enor d'he vestrez vad, e c'hoantea, emezhan, guelet anezhi « bras evel eun iliz-veur. » He c'hoant a zo deuet da vir. Chapel Santes-Anna a zo hirio unan euz ann ilizou caera var douar Breiz-Izel. Imaj santes Anna, savet huel var beg an tour, a ro da anaout ema eno evit beilla var ar vro. Breiz-Izel eo e guirionez he rouantelez. Hor c'halounou o deuz tridet en hor c'hreiz o velet hon Tad santel Pi Navet o lacaat eur boked ar c'haera en he c'hu-

Digitized by Google

runen a neuze ken lugernuz. Rac santes Anna a vel hirio he goueliou great gant kement a lid hag ar goueliou brassa euz an Iliz.

N'em euz ket guelet pelerinach bras Santes-Anna, mes santet em euz va c'haloun o toma en eur bedi dirac he imaj. En eur velet stag ouz ar mogeriou kement a desteniou euz he galloud hag euz ar grasou puill a gouez er japel, e velen an oll o pedi eno gant muioc'h a virvidigez hag a fizians. Ne c'hellan ket echui guelloc'h he buez eget lavaret anezhi ar pez a lavare sant Bernard euz a Vari: Digeri a ra d'ann oll tenzor he zrugarez. Ha ne ket hi eo e deuz roet ar vuez da Vari, eur vam da Jesus, eur rouanez d'an elez, eun difennourez d'ar re just ha d'ar bec'herien, ha d'an oll dud eur vam leun a drugarez? En em orbedomp outhi gant fizians, hag ep mar ebed netra laouennoc'h evit caloun Jesus ha Mari.

Digitized by Google

Digitized by Google

SANTES ANNA AR PALUD

Digitized by Google

Digitized by Google

SANTES ANNA AR PALUD

E PARREZ PLOUNEVEZ-PORZAI

Tostic da ribl ar mor, e veler savet eur japel a denn varzu ennhi sell ar beachour tremeniad. En eur dostaat, ar beachour en em gav estounet o velet eun iliz ker bras en eul leac'h ken distro. Mes ne vezo mui souezet pa glevo e vel an iliz-man o tiredec bep bloaz a bep corn a Vreiz pardounerien a c'heller da gounta dre villerou. Ar japel a zo bet savet breman ez euz eun nebeut bloaveziou, er bloaz 1863. Mes n'eo ket ar genta iliz savet el leac'h-man en enor da santes Anna. Rac abaoe ma'z eo enoret santes Anna er plas-man, an amzer, treac'h da gement tra a ra dourn an den, en deuz distrujet meur a japel all savet araoc houman. Mes feiz hon tud coz a zo bet treac'h d'an amzer, ha pa velent toen ha mogeriou ho ilizou o cueza gant ar gosni, e peur-ziscarent anezho, mes evit ober guelloc'h, cae-

Digitized by Google

roc'h ha pinvidicoc'h. En despet d'an testeniou-se euz hor faiz, eo diez coulsgoude merca aman ar mare m'az e bet savet ar genta japel en enor da zantes Anna.

Ar re o deuz scrivet divar benn Breiz-Izel a ro d'eomp da anaout, araoc ar japel gaer a velomp hirio ez oa bet c'hoas var ar memes tachen meur a iliz-all araoc houman. Mes pe da vare e bet savet ar japel genta en enor da santes Anna ar Palud? Aman ne gavan testeni ebet araoc ar bloaz 1230. Coulsgoude abalamour da betra ne c'helfen ket lavaret ep mond, a gav d'inn, a eneb ar virionez, ez e bet enoret santes Anna er plas-se kerkent ha m'en em ziscuezas ar relijion gristen en hor bro? Sant Caourintin, sant Guenole ha sant Ronan a veve tost da vad er memes amzer. An ebestel-man eo o deuz prezeget da genta an Aviel en hor bro, hag he zennet euz tevalijen an errol hag ar fallagriez. Hogen n'em euz ket a veac'h o credi o deffe ar zent-man savet ive eur japelic var ar Palud en enor da zantes Anna, evel m'o deuz bet her great e Santes-Anna-Venet ar c'henta ebestel o deuz sclerijennet ar vro-se.

Digitized by Google

Ar pez zo sur eo an devosion a zo coz meurbet er vro, ha meur a hini beo c'hoaz hirio o deuz guelet e mogeriou ar japel savet er bloaz 1630, eur mean a deue euz eur japel-all hag a zouge ar merc euz ar bloaz 1230. Ne c'heller ket lavaret evit kement-se eo hounnez ar japel genta savet en enor da zantes Anna. Imaj santes Anna e mean a veler hirio c'heas er japel hag a zoug merket varnnhi ar bloavez 1548. Setu an testeniou arruet betec ennomp :

Petra benac m'oa bet guerzet ar japel epad ar revolusion vras er bloaz 1796, Santes-Anna a vele o tond betec ennhi eun niver bras a bardounerien ; hag evel an hini en devoa he frenet ne c'helle ket lacaad he grabanou var an arc'hant a gueze er japel, e lakeas en he sonj he guerza d'ar barrez. Ne ket eb poan e teuas a benn an aotrou Pouchous da gaout he japel en dro. Apparchantout a rea coulsgoude sclear hag anat d'an oll euz iliz Plounevez. Mes evel m'e doa bet ouspen eur perc'hen, suldiessoc'h a ze oa dont a benn d'he c'haout en dro. Goude cals poan ha cals labour, e c'hounezas he brosez, hag araoc mervel en deuz bet an heur vad da ziazeza ar mean

Digitized by Google

kenta evit sevel eur japel nevez en enor da zantes Anna.

Eur vreuriez a zo ive savet er japel en enor da zantes Anna, hag an Tad santel ar Pab Gregor XVI en deuz staget outhi grasou bras meurbed. Bep meurvez epad ar bloas e vez oferen e Santes-Anna. Da c'houel santes Anna, d'ar c'huec'h var'n ugent a viz gouere, e vez oferen bred da zec heur. Pa zigouez gouel santes Anna var ar sizun, d'ar zul varlerc'h ar gouel eo e tigor ar pelerinaj a bad epad miz eost. Azalec neuze betec fin miz eost, e vez bep sul oferen vintin hag oferen bred er japel. D'ar zul diveza euz ar miz-man e vez great ar pardoun bras. Bep meurs ha bep sul epad miz eost, peb kristen a c'hell gounid induljansou leun (plenier) en eur visita ar japel goude beza covesseat ha communiet. D'ar zadorn vintin e veler o tond euz an henchou tro var dro bandennou pardounerien. En dervez-se e vez eun niver bras a oferennou. Ar veleien tro var dro a ia da Zantes-Anna evit sicour coves ar gristenien deuet di da bardouna. En dervez-se e vez an oferen bred da zec heur ha gousperou da beder heur, ha goude *prosession ar Miraclou*.

Digitized by Google

E penn ar *prosession* e veler seiz pe eiz banniel ha kement-all a groaziou. Varlerc'h ar c'hroaziou e vale eun niver bras a dud a bep oad hag a bep stad, goulaou en ho daouarn, lod var ho zreid noaz, lod-all var gorf ho roched. Goudese e teu imaj santes Anna douget gant gragez iaouanc guisket gant ho habijou caera; goude relegou santes Anna douget gant pevar abad guisket gant cazuliou alaouret, ha neuze ar veleien e niver a bemp var'n ugent pe dregont. Lagad an den a zo diez d'ezhan para var eur guel caeroc'h evit an hini a zo breman dirazhan. Guelet a ra o pignat ouz crec'hen ar Palud eur bobl diez da niveri. Hed a hed hent ar *prosession* e zeuz lakeat e beg guerniou huel bannielou a bep seurt liou a ro da anaout a bell laouenidigez ar Palud.

Diez eo skeudenna an daolen gaer euz ar vanden bardounerien-man gant ho guiscamanchou a bep giz. Bez' ho guelomp o tispaca var ar grec'hen evel eun arme var eun dachen vrezel; mes en ho daouarn n'ho deuz ken armou nemet eur japeled pe eur c'houlaouen benniget. Feiz Breiziz en em ziscuez aman beo-buezec. Ne deuz nemet e Breiz-Izel e vije guelet

Digitized by Google

ep aoun ebet araoc doujans ar bed ar c'hristen o rei mercou ken anad eut he garantes evit Doue.

Ar Palud ken didrouz epad ar bloaz a zeblant kemer buez. Guelet a reer a bep tu eun niver bras a dantennou evit rei digemer d'ar veachourien. Larcoc'h bae Douarnenez gant he mor livet e glaz a ve kemeret evit eur berlezen, pa deu an heol da bara varnezhan he zaoulagad lugernuz. E neb leac'h marteze ne ve cavet eun dachen da rei da eur brosession eun ear ken caer ha ken lacuen. Caloun an den ne jom ket clouar dirac ar seurt traou-se; hag an hini en deuz guelet an daolen gaer-man, ne c'helfe biken he ancounac'haat.

An noz a deu, hag ar bardounerien a gresk bep heur. Ar re a bell a zo en em lakeat en hent d'ar zadorn vintin, hag a zigouez dindan noz evit gellout kuitaat adarre d'ar zul vintin goude beza great ho devosion. Ar japel ne zisleun ket. C'hueac'h pe seiz belec a jom da goves epad an noz, ha credit a c'hellit ne ket ar re-man an nebeuta diskuiz. An ofe rennou a goumans da beder heur, ha neuze e veler o tostaat ouz an daol zantel eun niver a dud covesseat d'ar zadorn

Digitized by Google

da bardaez hag epad an noz. Petra benac ma veler neuze eun niver bras oc'h en em lacaat en hent da zistrei d'ar gear, ar re a deu da dremen ar zul da Zantes-Anna a zo brassoc'h c'hoas egel an dervez araoc.

Doun e chom e caloun ar c'hristen ar merc euz ar pardoun caer-man. He feiz a deu da doma o velet goazet, merc'hed a bep oad hag a bep stad, oc'h ober an dro d'ar japel var ho daoulin noaz. Distrei a reer euz ar pardoun-man ar galoun carget a garantez evit santes Anna. En eur vond da zaoulina evit an diveza guech dirac he imaj, e veler histor trugarez ar vam vad-man scrivet eno gant testeniou an anaoudegez vad. Hag a bet hini o deuz bet perz en he madelez! Aman e velit flac'hiou eun den pareet ehars treid he vam vad; du-hont testeni all eun den mud a zo bet distagellet, en tu-all testeni eun den dall en deuz cavet ar gueled. En eur ger, oll boaniou ar c'horf hag an ene deuet betec aman a zo bet dizammet.

Bep kristen a zistro d'ar gear countant bras, hag erruet var hed eur c'hart-leo dioc'h ar japel e veler ar bardounerien o taoulina evit an diveza guech evit kimmiada dioc'h santes Anna. Ar plas-se a zo hanvet plas ar *zalud*. Lavaret e

Digitized by Google

ve o dije ar bardounerien poan ha glac'har oc'h en em ziframma euz al leac'h benniget-se. Seblantout a reont lavaret : « Kenavo, ne ket ep keuz e teuomp d'ho » kuitaad, ra zeui ho pennoz d'hon heuill » en hend. »

Patronez Breiz-Izel, ne ehanit da ziouall hor bro, evel m'o peuz great betec hen. Digorit ato evidomp tenzor ho crasou ; selaouit mouez ho pugale hag hor fizians neuze ne rei nemet creskiennoc'h, o Mam a dugarez.

Digitized by Google

AN OFERENN

Digitized by Google

Digitized by Google

AN OFERENN

ARAOG AN OFERENN

Va Zalver ha va Doue, dont a ran aman dirag hoc'h aoter evit caout pers en ho Sacrifis santel. Plijet ganehoc'h, va Doue, rei d'in an oll grasou hoc'h euz bolontez a deufe em ene dre an oferenn-ma, ha lacait em c'halon ar zantimanchou mad a vank d'in.

Troit va c'halon da brofita euz ho grassou, grit ma choumo va spered var va fedenn, ma talc'hin mad var va zonjou, va zellou. Netait va ene, ancounac'hait va oll fec'hejou, va Doue mad ha trugarezus : cas hag heuz am euz outho, abalamour d'ehoc'h ; va Doue, va fardounit, evel ma pardounan d'ar re ho defe great poan d'in.

Va Zalver Jesus, grit ma vezin er memez santimant hag a-unan ganehoc'h ma en em roin oll d'ehoc'h, evel m'az

Digitized by Google

oc'h en em roet oll evidoun. Evelse bezet great.

PA ZISKEN AR BELEG E TRAON AN AOTER

In nomine Patris, et Filii, et Spiritus-Sancti. Amen.

En hano an Tad, hag ar Map. hag ar Spered-Santel ; en hoc'h hano, Trindet sacr, evit renta an enor dleet d'ehoc'h, dleet da eun Doue, eo e teuan d'an oferenn zantel-ma.

Plijet ganehoc'h, va Doue ha va Zalver, ma vezin a-unan gant ar beleg, evit offri ganthan ar zacrifis-ma evit silvidigez va ene, ha grit d'in beza er memes santimant ma vijen bet var menez Calvar, ma vijen bet eno pa edoc'h o vervel evidomp.

CONFITEOR

Anzao a ran ouzoc'h va fec'hejou, o va Doue, dirag ar Verc'hez Vari hag an oll Zent ha Sentezet euz ar Baradoz; rag pec'hed em euz, em zonjou, em c'homzou, em oberou ; hag e pedan ar Verc'hez

Digitized by Google

gloriuz Vari hag an oll Zent ha Sentezet da bedi evidoun.

Va Doue, bezit trugarezus, selaouit va fedenn ha roit d'in induljans, absolven ha pardoun euz va oll fec'hejou.

KYRIE, ELEISON

Doue, crouer an Eneou, bezet truez ouz ho crouadurien ; tad trugarezus, discuezit ho trugarez d'ho pugale.

Salver an Eneou, maro evit hor zavetei, lacait da dalvezout deomp meritou ho passion hag ho maro. Kemerit truez ouzomp, tud reuzeudik ma'z omp, pardounit deomp hor pec'hejou.

GLORIA IN EXCELSIS

Gloar en Evou da Zoue, joa d'an dud var an douar. Meuleudi d'ehoc'h, va Doue ; bennoz ha gloar d'ehoc'h evel m'eo dleet da eun Doue, crouer ha meştr an oll. Ni ho trugareca, Aotrou souveren, Roue an Ee, Doue an Tad Oll-C'halloudec.

Jesus, Oan Doue, Map unig an Tad, Doue ha mestr ar bed-oll, Oan digasset

Digitized by Google

da effaci pec'hejou an dud, bezet truez ouzomp ; hag euz ar Baradoz, e leac'h m'ema ho Rouantelez evel hini an Tad hag ar Speret-Santel, grit eur zell a druez ouzomp. Saveteit ac'hanomp, c'hui oc'h-unan eo a zo santel, hor mestr hag hon Aotrou, huelloc'h eget an Ee, gant ar Spered-Santel, er memez gloar gant Doue an Tad. Amen.

OREMUS

Roit deomp, va Doue, dre bedennou ar Verc'hez Vari hag an oll Zent, an oll Grassou a c'houlenn ho ministr breman d'ezhan he-unan ha deomp-ni. A-unan ganthan e c'houlennan ive ar memes grassou-ze, d'ar re m'eo dleet d'in pedi evitho. Roit d'ezho ha d'in va-unan, va Doue, an oll zicourou m'hon euz ezom evit gounid ar Baradoz. Dre veritou Jesus-Christ hon Aotrou.

AN ABOSTOL

Va Doue, roet hoc'h euz d'in an anaoudegez euz ho lezenn, hag eleiz a vroadou tud a zo c'hoas hep an anaoudegez-

Digitized by Google

zo. Gant respet ha carantez e selaouin ho comzou sacr, hag e zoujin a galon vad d'hoc'h oll gourc'hemennou santel.

Va Doue, ma vije va c'halon e doare calonou ar Batriarchet hag ar Frofetet euz al Lezenn genta! Ah! ma vijen eveldo astet da velet ac'hanoc'h o tont, ma vije va c'halon cre ha tener, evel carantez hoc'h Ebestel!

AN AVIEL

Ne deo mui ar Brofeted nag an Ebestel eo am c'helenn en dro-ma: ho Map unig eo, va Doue, a zesc d'in an Aviel. Allas! petra dalvezo d'in credi ho comzou, ma ne zentan ket outho!

Va Doue, credi a ran ferm an oll virionezou a zisclériit deomp: roit ar c'hras d'in hag an nerz da heulia va c'hreden, o veva ervez an Aviel.

CREDO

Credi a ran en eun Doue ebken; credi a ran e Doue an Tad Oll-C'hallodeg, en deuz euz a netra greet ar bedma; credi a ran e Jesus-Christ, he vap

Digitized by Google

unig, eur memez Doue ganthan ker santel, ker bras, ker galloudeg, eternel eveldhan.

Credi a ran eo deut ar Map unig-ze er bed gant eur c'horf hag eun ene eveldomp, hag abalamour deomp, hag en deuz gouzanvet poan, eo marvet, eo ressuscitet euz a varo da veo, eo pignet en Ee, hag e tiskenno ac'hano da fin ar bed da varn ar re veo hag ar re varo.

Credi a ran er Spered-Santel, a zo Doue evel an Tad hag ar Map, a deu euz an Tad hag euz ar Map, en deuz ar memez gloar gantho, a ro ar vuez d'an Eneou hag ar sclerijenn d'ar Brofeted.

Credi a ran en Iliz santel, catholic, apostolic, a zo ar Penn anezhi e Rom ; credi a ran e deuz ar c'halloud da effaci ar pec'hejou dre ar vadiziant hag ar zacramanchou all ; hag e c'hortozan resurrection ar re varo hag eurusdet ar bed-all. Amen.

AN OFFERTOUER

Va Doue, ne doun ket dign da dostat ouzoc'h, evit offri d'ehoc'h ar zacrifis. Hen offria ran d'ehoc'h a unan gant ar beleg, ervez bolontez Jesus-Christ pa -

Digitized by Google

instituas ar sacrifis santel-ma, hag hervez ar volontez en deuz brema o tont evidoun var an Aoter.

Offri a ran d'ehoc'h, va Doue, an oferenn-ma, evit discuez e anavan ar guir hoc'h euz var gement a zo crouet ; evit goulenn pardon euz va fec'hejou, evit ho trugarecat evit an oll grassou am euz bet diganehoc'h bete vrema, evit goulenn grassou-all d'in va-unan, d'am zud, d'ar re ho deuz great vad d'in ; d'hon Tad santel ar Pab, d'an oll bastoret, d'an oll gristenien zo var an douar. Bezet sonj ive, o va Doue, euz an anaoun abalamour da Jesus-Christ hon Aotrou.

PREFAS

Setu Roue an dud hag an Œlez o vont hep dale da zisken var an Aoter. Va Doue, savit va spered beteg ennoc'h, va dibradit diouz an douar-ma, ma vezin oll ganeoc'h. Just eo deomp ho meuli, just eo, ha d'hon eneou e talvezo ; ho trugarecat a reomp, a-unan gant Jesus-Christ hon Aotrou. Dre Jesus-Christ eo e veul ac'hanoc'h an Œlez, an Arc'h-Œlez, an oll Sperejou Euruz, evel ma

Digitized by Google

grenfent dirag ho Majestez. Plijet ganehoc'h, Aotrou souveren, ma lacaimp hor mouesiou a-unan gant mouesiou an Œlez euz an env, evit lavaret eveldo caloneg ha gant joa :

SANCTUS

Santel, Santel, Santel eo an Aotrou, Doue an armeou. Ar bed oll a zo leun euz he c'hloar. Bennoz ha meuleudi d'an Hini a deu var an douar, meuleudi d'hon Aotrou, hon Doue, en env ha var an douar.

ARAOG AR GORREOU

Ni ho ped, Tad trugarezus, dre veritou hon Aotrou Jesus-Christ, da scuilla ho grassou varnomp en oferenn-ma, ma plijo ganeoc'h miret ha difenn hoc'h Iliz santel catholic, hon Tad santel ar Pab, hon Aotrou 'n Eskop, kement ho deuz carg ac'hanomp. Ho pedi a reomp ispicial da scuilla ho c'hrassou var ar re ma'z omp muia oblijed da bedi evitho ; var hon tud, hor madoberourien, var oll vugale an Iliz. Hag evit ma plijo d'ehoc'h muioc'h hor pedenn e lekeomp anezhi en-unan gant pedennou ar Verc'hez Vari,

Digitized by Google

Mam d'hor Zalver Jesus-Christ, gant pedennou an Ebestel hag an oll Verzerien euruz, ha gant re ar Zent-all ha Sentezet euz ar Baradez ; outho en em erbedomp gant fizians o veza m'int bugale d'ar memez Iliz ganeomp.

Va Doue, ma vije brema ken tomm va c'halon evel ma oa calonou ar Batriarched hag ar Brofeted gant ho hast da velet ar Messias o tont var an douar ! Ah ! ma vije ken cre-ze va feiz ha va c'harantez !

Deuit eta, Jesus hon Aotrou, deuit, Salver carantezus, deuit var an Aoter !...

Ema o tont, an Oan-Doue, ar Victim adorabl a effas pec'hejou ar bed-oll.

AR GORREOU

Map Doue, Salver ar bed, guir Doue ha guir den, setu c'hui dirazon var an Aoter ; er c'hredi a ran, rag m'hoc'h euz he lavaret. Anaout a ran va Mestr dreist an oll, va C'hrouer, va Zalver ha va Doue. Ne doun netra heb-d'hoc'h, va Doue, hag evidoun eo e teuit. Rag-ze e roan d'ehoc'h va c'halon, va oll garantez.

Adori a ran ar goad sacr-ze, scuillet evidomp oll, hag esper am euz, va Zal-

Digitized by Google

ver, ne vezo ket collet evidoun. Roit ar c'hras d'in d'he lacat da dalvezout d'am ene. Me ro d'ehoc'h va buez, va Jesus, evel ma hoc'h euz roet hoc'h hini evidoun.

GOUDE AR GORREOU

Ha ne venn-me ket ingrat, va Doue, mar dafen d'hoc'h offansi goude ar pez a velan! Nan! biken ne ancounac'hain ar pez a ziscuezit d'in en oferenn-ma, ho passion hag ho maro var ar groaz; ho corf dispennet, ho coad scuillet evidompni, setu petra zo e guirionez, dirazoun var an Aoter.

Ia, va Doue, Oll-C'halloudeg, neket eur sacrifis e doare sacrifis Abel, Abraham, Melchisedeg, eo a zo ama, ar victim a zo var an Aoter-ma eo an hini a zo dign avoalc'h ac'hanoc'h, hon Aotrou Jesus-Christ, ho Map muia caret.

Plijet ganthan scuilla gant largentez he c'hrassou var gement hini en deuz pers en oferenn-ma, var an anaoun euz ar Purgator, ispicial var A...., var A... Va Doue, dre vertuz an oferenn-ma dilivrit-ho euz ho foaniou.

Deomp-ni ive, pec'herien, gras ha trugarez diganehoc'h, va Doue, m'hor

Digitized by Google

bezo pers e joaiou an Ebestel santel, ar Verzerien, an oll Zent ha Sentezet eurus ma c'hellimp eun deiz meuli ac'hanoc'h en ho c'hompagnunez er Baradoz.

PATER NOSTER

Pegen euruz oun-me, d'ho caout evit tad ! o va Doue ! Pebez joa d'in-me sonjal ez ain eun deiz da choum en Env, e leac'h m'emaoc'h-hu ! Meulet ra vezo hoc'h hano dre ar bed-oll ! Bezit ar mestr var galonou an oll dud, ma zoujint atao a galon vad d'ho polontez. Roit d'ho pugale boued ar c'horf ha boued an ene. Ni a bardoun d'ar re ho defe great poan deomp, pardounit deomp ive. Roit nerz deomp da herzel mad ouz ar guall-santimanchou hag ouz ar guall-boaniou a stourmo ouzomp ; hag hor miret diouz ar pec'hed, ar goassa droug a zo. Evel-se bezet great.

AGNUS DEI

Oan Doue, a effas pec'hejou ar bed, kemerit truez ouzomp ; victim lekeat d'ar maro evidomp, saveteit ac'hanomp.

Digitized by Google

Doue ar Map, hon alvocad dirag an Tad, goulennit ar pardon deomp, roit deomp ar peoc'h hag ar guir joa.

AR GOMMUNION

Pebez eur-vad, va Doue, mar galfenme brema tostat ouzoc'h-ive, ho tigemeret em c'halon, hoc'h adori eno, ha comz d'ehoc'h euz va ezommou ! Allas, ne veritan ket tostat da zacramanti. Pardounit d'in va fec'hejou. Cas am euz outho em c'halon, o veza ma tisplijont d'ehoc'h. Va Doue, me garfe sacramanti, evit beza unan ganehoc'h. Netait va ene, va lacait e doare-vad da gommunia ar c'henta amzer.

Da c'hortoz an eur-ze, plijet ganehoc'h, o va Doue, rei pers d'in er grassou a deu, dre vertuz communion ar beleg, d'ar re a zo en oferenn. Grit dre nerz ar zacramanchou santel-ma, ma startai va feiz, ma crèsco va esperans, ma crevaio va c'harantez, evit n'em bezo mui ken sonj nemet ac'hanoc'h, ken joa nemet ganeoc'h. Evelse-se bezet great.

Digitized by Google

AN OREMUS DIVEZA

Adarre ez oc'h bet var an Aoter evel var ar groaz, evit savetei va ene. Va Doue, me ro d'ehoc'h ive va buez, evel m'hoc'h euz roet hoc'h hini evidoun. N'am espernit ket : me vezo countant, gant sicour ho cras, n'euz forz pe seurt poaniou a stourmo ouzin. Me ho c'hemero evel diganehoc'h, hag a lacai anezho gant ho poaniou-c'hui.

Mont a ran euz an Iliz-ma, gant eur galon netoc'h, dre vertus an oferenn. Me dec'ho diouz ar pec'hejou m'oun muia teched d'ezho. Me zalc'ho mad d'ho lezenn, va Doue, ha guell e ve ganen caout n'euz fors pegement a goll hag a boan, eget terri al lezenn zantel-ze.

BENEDICAT VOS

Bennigit ac'hanoun, va Doue, ma talc'hin mad d'ar pez a lavaran breman. Bennigit ac'hanomp oll, ma choumo ho cras hag ho carantez ganeomp da virviken.

Digitized by Google

AN AVIEL DIVEZA

Verb eternel, Mab unig d'an Tad, sclerijen ar bed, deuet euz an Ee da ziscuez deomp an hent di, n'am lezit ket da veza hevel ouz ar Iuzevien ingrat, a revuzaz hoc'h anaout hag anzao ez oac'h ar Messias, Salver ar bed. Me hoc'h anavez evit va Zalver ha va Doue. Esperans vad am euz, pa hoc'h euz en em c'hret den evidoun, em bezo diganehoc'h an oll grassou em euz ezom evit mont ganehoc'h d'an eurusdet a bado da virviken. Evel-se bezet great.

GOUDE AN OFERENN

Me ho trugareca, va Doue, evit ar c'hras am euz bet diganehoc'h da glevet an oferenn. Pet hini all n'ho deuz ket bet an eur vad-ze! Pardoun a c'houlennan evit ar mancou am be bet enhi, o veza dizonj ha digalon dirazoc'h, va Doue. Gras d'in dre an oferenn-ma, da veza didamal evit an amzer dremenet, ha crevoc'h en amzer da zont. Sonj am bezo euz ho trugarez ; gant sicour ho cras, me lacaio evez mad, evit

Digitized by Google

na gouezo comz ebet diganen, evit na rin, na sonjin netra hag a rafe d'in coll ar frouez hag ar merit euz va oferenn. Evel-se bezet great.

Digitized by Google

Digitized by Google

GOUSPEROU AR ZUL

E LATIN

Deus, in adjutorium meum intende.
Domine, ad adjuvandum me festina.
Gloria Patri, etc. *Ant.* Dixit Dominus.

SALM. 109

Dixit Dominus Domineo meo : sede a dextris meis.

Donec ponam inimicos tuos : scabellum pedum tuorum.

Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion : dominare in medio inimicorum tuorum.

Tecum principium in die virvutis tuæ, in splendoribus Sanctorum : ex utero ante luciferum genui te.

Juravit Dominus, et non pœnitebit eum : Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.

Dominus a dextris tuis : confregit in die iræ suæ reges.

Digitized by Google

Judicabit in nationibus implebit ruinas : conquassabit capita in terra multorum.

De torrente in via bibet : propterea exaltabit caput.

Gloria Patri, etc.

Ant. Dixit Dominus Domino meo : sede a dextris meis.

Ant. Fidelia.

SALM. 110

Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo : in concilio justorum et congregatione.

Magna opera Domini : exquisita in omnes voluntates ejus.

Confessio et magnificentia opus ejus : et justitia ejus manet in seculum seculi.

Memoriam fecit mirabilium suorum, misericors et miserator Dominus : escam dedit timentibus se.

Memor erit in seculum testamenti sui : virtutem operum suorum annuntiabit populo suo.

Ut det illis hæreditatem gentium : opera manuum ejus veritas et judicium.

Digitized by Google

Fidelia omnia mandata ejus, confirmata in seculum seculi : facta in veritate et æquitate.

Redemptionem misit populo suo : mandavit in æternum testamentum suum.

Sanctum et terribile nomen ejus : initium sapientiæ timor Domini.

Intellectus bonus omnibus facientibus eum : laudatio ejus manet in seculum seculi.

Gloria Patri, etc.

Ant. Fidelia omnia mandata ejus, confirmata in seculum seculi.

Ant. In mandatis.

SALM. 111

Beatus vir qui timet Dominum : in mandatis ejus volet nimis.

Potens in terra erit semen ejus : generatio rectorum benedicetur.

Gloria et divitiæ in domo ejus : et justitia ejus manet in seculum seculi.

Exortum est in tenebris lumen rectis : misericors, et miserator, et justus.

Jucundus homo qui miseretur et commodat, disponet sermones suos in

Digitized by Google

judicio : quia in æternum non commovebitur.

In memoria æterna erit justus : ab auditione mala non timebit.

Paratum cor ejus sperare in Domino, confirmatum est cor ejus : non commovebitur donec despiciat inimicos suos.

Dispersit dedit pauperibus, justitia ejus manet in seculum seculi : cornu ejus exaltabitur in gloria.

Peccator videbit, et irascetur, dentibus suis fremet, et tabescet : desiderium peccatorum peribit.

Gloria Patri, etc.

Ant. In mandatis ejus cupit nimis.

Ant. Sit nomen Domini.

SALM. 112

Laudate, pueri, Dominum : laudate nomen Domini.

Sit nomen Domini benedictum : ex hoc nunc, et usque in sæculum.

A solis ortu usque ad occasum : laudabile nomen Domini.

Excelsus super omnes gentes Dominus : et super cœlos gloria ejus.

Quis sicut Dominus Deus noster qui

Digitized by Google

in altis habitat : et humilia respicit in cœlo et in terra ?

Suscitans a terra inopem : et de stercore erigens pauperem.

Ut collocet eum cum principibus : cum principibus populi sui.

Qui habitare facit sterilem in domo : matrem filiorum lætantem.

Gloria Patri, etc.

Ant. Sit nomen Domini benedictum in secula.

Ant. Nos qui vivimus.

SALM. 113

In exitu Israel de Ægypto : domus Jacob de populo barbaro.

Facta est Judæa sanctificatio ejus : Israel potestas ejus.

Mare vidit et fugit : Jordanis conversus est retrorsum.

Montes exultaverunt ut arietes : et colles sicut agni ovium ?

Quid est tibi mare quod fugisti : et tu Jordanis quia conversus es retrorsum ?

Montes exultastis sicut arietes : et colles sicut agni ovium.

Digitized by Google

A facie Domini mota est terra : a facie Dei Jacob.

Qui convertit petram in stagna aquarum : et rupem in fontes aquarum.

Non nobis, Domine, non nobis : sed nomini tuo da gloriam.

Super misericordia tua et veritate tua : nequando dicant gentes ubi est Deus eorum ?

Deus autem noster in cœlo : omnia quæcumque voluit, fecit.

Simulachra gentium argentum et aurum : opera manuum hominum.

Os habent et non loquentur : oculos habent et non videbunt.

Aures habent et non audient : nares habent et non odorabunt.

Manus habent et non palpabunt ; pedes habent et non ambulabunt : non clamabunt in gutture suo.

Similes illis fiant qui faciunt ea : et omnes qui confidunt in eis.

Domus Israel speravit in Domino : adjutor eorum et protector eorum est.

Domus Aaron speravit in Domino : adjutor eorum et protector eorum est.

Qui timent Dominum, speraverunt in Domino : adjutor eorum et protector eorum est.

Digitized by Google

Dominus memor fuit nostris : et benedixit nobis.

Bene lixit Domui Israel : benedixit domui Aaron.

Benedixit omnibus qui timent Dominum : pusillis cum majoribus.

Adjiciat Dominus super vos : super vos et super filios vestros.

Benedicti vos a Domino : qui fecit cœlum et terram.

Cœlum cœli Domino : terram autem dedit filiis hominum.

Non mortui laudabunt te, Domine : neque omnes qui descendunt infernum.

Sed nos qui vivimus, benedicimus Domino : ex hoc nunc et usque in seculum.

Gloria Patri, etc.

Ant. Nos qui vivimus benedicimus Domino.

CHABITR BIHAN

Benedictus Deus, et Pater Domini nostri Jesu-Christi, Pater misericordiarum, et Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra.

℟. Deo gratias.

Digitized by Google

HYMN

Lucis creator optime, Lucem dierum proferens, Primordiis lucis novæ, Mundi parans originem.

Qui mane junctum vesperi, Diem vocari præcipis, Illabitur tetrum chaos, Audi preces cum fletibus.

Ne mens gravata crimine, Vitæ sit exul munere, Dum nil perenne cogitat, Seseque culpis illigat.

Cœleste puiset ostium, Vitale tollat præmium, Vitemus omne noxium; Purgemus omne pessimum.

Præsta, Pater piissime, Patrique compar unice, Cum spiritu Paraclito, Regnans per omne seculum. Amen.

℣. Dirigatur, Domine, oratio mea;
℟. Sicut incensum in conspectu tuo.

CANTIC AR VERC'HEZ

Magnificat: anima mea Dominum.

Et exultavit spiritus meus: in Deo salutari meo.

Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

Digitized by Google

Quia fecit mihi magna qui potens est : et sanctum nomen ejus.

Et misericordia ejus a progenie in progenies : timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo : dispersit superbos mente cordis sui.

Deposuit potentes de sede : et exaltavit humiles.

Esurientes implevit bonis ; et divites dimisit inanes.

Suscepit Israel puerum suum : recordatus misericordiæ suæ.

Sicut locutus est ad patres nostros : Abraham et semini ejus in secula.

Gloria Patri.

Digitized by Google

LITANIOU SANTES ANNA

Me ho salud, Mam da Vam Doue ar Mab, o Anna, c'houi pehini a zo meurbed agreabl d'an Dreindet santel; c'houi oc'h eus recevet eun enor bras meurbed var an oll gragez; c'houi a zo benniget gant an Autrou. Ho merc'h a zo ivez benniget, ha Jesus-Christ, ar frouez eus he antrailloù sacr, a zo benniget.

Evelse bezet great.

Autrou Doue, ho pet truez ouzomp.
Jesus-Christ, ho pet truez ouzomp.
Autrou Doue, ho pet truez ouzomp.
Jesus-Christ, hor selaouit.
Jesus-Christ, hon exaucit.
Tad celestiel, pini zo Doue, ho pet truez ouzomp.
Mab Redemptor ar bed, pini zo Doue, ho pet truez ouzomp.
Spered-Santel, pini zo Doue, ho pet truez ouzomp.

Pedit evidomp

Digitized by Google

Santes Anna,
Santes Anna, Mam goz Jesus-Christ,
Santes Anna, Mam Mari bepret Guer-
c'hez,
Santes Anna, pried Joachim,
Santes Anna, mam-gaer Joseph,
Santes Anna, arc'h Noe,
Santes Anna, arc'h alianç an Autrou,
Santes Anna, menez Oreb,
Santes Anna, grizien Jesse,
Santes Anna, guezen frouezus,
Santes Anna, diskennet a lignez ar
rouanet,
Santes Anna, joa an Elez,
Santes Anna, merc'h ar Batriarchet,
Santes Anna, mouez ar Brophetet,
Santes Anna, gloar ar Zent,
Santes Anna, gloar ar Veleien,
Santes Anna, coabren leun a c'hliz,
Santes Anna, coabren lugernuz,
Santes Anna, lestr leun a c'hraç,
Santes Anna, melezour an Oboissanç,
Santes Anna, melezour ar Basiantet,
Santes Anna, melezour a Drugarez,
Santes Anna, melezour a Zevosion,
Santes Anna, scoazel an Iliz,
Santes Anna, refuch ar Bec'herien,
Santes Anna, assistanç ar Gristenien,
Santes Anna, delivranç ar Gaptivet,

Pedit evidomp

Pedit evidomp

Digitized by Google

Santes Anna, consolation an dud demezet,
Santez Anna, Mam an Intanvezet,
Santez Anna, gouarnerèz ar Guerc'hezet,
Santes Anna, pors ar Vartolodet,
Santes Anna, hent ar Beacherien,
Santes Anna, remed ar re glan,
Santes Anna, iec'het an dud dinerz, pedit evidomp.
Santes Anna, sclerijen ar re zall, pedit evidomp.
Santes Anna, teod ar re vud, pedit evidomp.
Santes Anna, scouarn ar re vouzar, pedit evidomp,
Santes Anna, sikour kement hini a deu d'en em erbedi ouzoch, pedit evidomp.
Autrou Doue, ho pet truez ouzomp.
Jesus-Christ, ho pet truez ouzomp.
Autrou Doue, ho pet truez ouzomp.

Pedit evidomp

℣. Doue en deus caret santes Anna.

℟. Hac en deus caret ive he genet.

Digitized by Google

PEDOMP

Doue, oll-galloudec hac oll-badus, ho peuz choazet santez Anna evit beza Mam da Vam ho Mab, grit, mar plij ganeoc'h, evel ma celebromp hirio he memor, mac'h en em gavimp, dre he fedennou, er vuez eternel. Dre Jesus-Christ, hon Autrou.

Evelse bezet great.

Digitized by Google

KANTIK

EN ENOR

AN ITRON SANTÈS ANNA

Saludomp gant devosion
An Itron santes Anna :
Leveromp dezi a galon
En he chapelic ama :

DISCAN :

Santes Anna, hor Patronez,
Hor sicourit en danjer,
Ha bezit hon Alvocadez
Dirac Jesus hor Salver.

Santes Anna, Mam ar Verc'hez,
A dra zur zo galloudus.
He merc'h en Env zo Rouanez,
Guir Mam d'hor Salver Jesus.
— Santes Anna, *etc.*

Pep-unan da Santes Anna,
Gant fizians en he boaniou,

Digitized by Google

A velomp oc'h en em voestla
Hag o vont d'he chapeliou.
— Santes Anna, *etc.*

Ar vam evit he bugelic,
D'an Itron Santes Anna
A ra bemdez eur bedennic
Hag a zesk deza cana :
— Santes Anna, *etc.*

Ar soudart o vont d'an arme
D'an Itron santes Anna
En em erbedo, a neuze
A guerzo en eur gana :
— Santes Anna, *etc.*

Ma teu an tourmant da c'houeza
Ar martolot a bedo
He batronez Santes Anna
Ha disoursi a gano :
— Santes Anna, *etc.*

Al labourer var he dachen,
Evit en em ziskuiza,
Dioc'h he dal a sec'h ar c'houezen,
Hag en em ro da gana :
— Santes Anna, *etc.*

Digitized by Google

Ar Pastor e bar ar menez,
He zenved endro deza,
Lies a veach d'he Batronez,
Oc'h eus clevet o cana :
— Santes Anna, *etc.*

O vont d'ar mintin d'he zervez,
Ar micherour a bedo
Santes Anna he Batronez,
Ha gant fizians a gano :
— Santes Anna, *etc.*

E pep korn eus a Vreiz-Izel
An Itron santes Anna
E deuz eun Ilis, eur Chapel ;
Deomp-holl di da bardonna.
— Santes Anna, *etc.*

Evel hon tud coz Bretounet,
Henoromp santes Anna,
Pa'z omp klan, pa'z omp ankeniet,
Ne scuizomp ket o cana :
— Santes Anna, *etc.*

Digitized by Google

KANTIK

ENN ENOR DA

SANTES ANNA AR PALUD

Anna, id est, gratiosa sive misericors.

1

Brema daou vil bloas tremenet,
E voa ganed e creiz bro Jude,
Caeroc'h 'vit an heol alaouret
Pa bar er goabrenn da c'houlou-de,
Eur grouadurez sacr meurbed,
A vugale Israel ar gaera;
A lignez huel ar Roued:
A berz Doue vo hanvet Anna.

DISKAN

Santez Anna var ar Palud
Bezit da viken hor patronez,
'Vel hon tud coz ni ho salud,
Diskuezit d'homp ker braz madelez.

Digitized by Google

2

Salud, o rozen dudius,
Salud, o glana fleurdelizen,
Salud, o gened burzudus,
Salud, o skedussa virlaouenn ;
Henor, ha gloar, ha carantez
Da Vam zantel ar Verc'hez Vari !
E peb korn a Vreiz da jamæz,
Ra vezo canet he meuleudi !

3

An amzer bepret a dremenn,
Mæs ar feiz a zalc'h bepret kaled,
Startoc'h eget eur garregenn
Enep tauliou ar mor direized :
Evelse Feiz cre Breiz-Izel
A vo cavet trec'h d'an enebour,
Keit a ma chomfoc'h, Mam zantel,
Ganthi evit he ren, he sicour.

4

Endra vo tud e Breiz-Arvor,
Enn'hi vo canet ho meuleudi ;
Rac c'houi eo stereden ar mor
Sclerijen ha scoazel pephini :

Digitized by Google

E peb leac'h euz a Vreiz-Izel,
A vezo henoret oc'h hano,
Ha peb Breton, a vouez huel,
Daoulinet dirazoc'h a gano :

5

Piou a glevas laret biscoas
E deuz bet reuset eur beden?
M'ar sco an anken voassoc'h voas,
Creoc'h cre d'an den e ro soutenn.
Deut oll eta, ho mam ho car,
Evidoc'h he c'halon zo digor :
Deut paourkez labourer douar,
Deut, tud a vizer, deut tud a vor.

6

Creiz eur glac, eur gurun euzuz,
Pa veler trec'het gant an diroll,
Labourou eur bloavez poaniuz
En eun deiz ebken o vont da goll :
Enn eur astenn he dorn santel,
E teu da zavetei an douar :
He galloud ounthan a gass pell
Droug-malloz an amzer e kounar.

Digitized by Google

7

Dre vurzud bemdez a zizro
Guall heur divar ar vartolodet,
Pa zail ar mor braz dindann'ho,
En ho listri heb stur ha brevet:
Enep an dour hag an avel,
He brec'h a zalc'ho al lest m'ar pleg,
Surroc'h evit n'alfe derc'hel
An heor houarn pa stag er c'herreg.

8

Nag a zoudard ve diouallet,
Dre he madelez, er brezellou ;
Nag a dud e deuz savetet
Euz ar maro, euz a glenvejou ;
Biscoas den n'en deuz niveret
Ar burzudou a ra he bennoz,
Stancoc'h int èvit ar stered
A luc'h var an oabl pa zeu an noz.

9

Deut eta, Bretoned fidel ;
Deut oll da zevesiou ar pardon,

Digitized by Google

Epad miz Eaust euz he chapel
Tostait holl gant devosion.
M'ar deo calon tener Mari
Eur galon carguet a drugarez,
Anna he mam evidomp-ni
Ne deuz ket nebeutoc'h carantez.

Santes Anna var ar Palud
Bezit da viken hor patronez,
'Vel hon tud coz ni ho salud,
Diskuezit d'homp ker braz madelez.

Evelse bezet great !

Digitized by Google

Digitized by Google

TAOLEN

BUEZ SANTES ANNA

Pennad.		Pajen.
I.	— Tad ha Mam santes Anna	8
II.	— Concepsion santes Anna.....	15
III.	— Ginivelez santes Anna.....	19
IV.	— Santes Anna en templ a Jerusalem. — Vertuziou a heuill eno.....	23
V.	— Maro Emerentiana. — Glac'har santes Anna.....	27
VI.	— Dimizi santes Anna. — Ar vertuziou e deuz heuillet er stad a briadelez.	29
VII.	— Doue a zigass croaziou du Joachim ha da Anna. — Eun eal a bers Doue a deu d'ho dizamma. — Concepsion ar Verc'hez Vari.....	31
VIII.	— Ginivelez ar Verc'hez Vari..	37
IX.	— Presentasion ar Verc'hez en templ..	39
X.	— Maro sant Joachim. — Dimizi ar Verc'hez Vari.....	44
XI.	— An arc'hel Gabriel a zesk da Anna e deuz Mari concevet mab Doue. — Glac'har santes Anna epad beach Bethleem.....	48

Digitized by Google

Pennad.		Pajen.
XII.	— Anna en em gav gant ar rouaneda ro d'ezhi da anaout ginivelez hor Salver e Bethleem. — Distro da Nazareth.....	52
XIII.	— Ar mabic Jesus casset d'an Egipt. — Anna a glask ar famill zantel epad eur bloaz. — Mont a ra da Vethleem.....	56
XIV.	— Temptasionou santes Anna en desert.	61
XV.	— Maro eurus santes Anna.....	64
XVI.	— Corf santes Anna cavet er goar a Apt gant eun dichentil bouzar ha mud.	66

MIZ SANTES ANNA

Dervez.		Pajen
I.	— Devosion Breiz-Izel da santes Anna.	75
II.	— Purete ha santelez santes Anna....	79
III.	— Pegement e care santes Anna ar beden.....	83
IV.	— Ar vertuziou e deuz heuliet santes Anna o deuz he rentet din da veza Mam d'ar Verc'hez Vari.....	86
V.	— Soursi santes Anna da choas eur stad a vuez.....	90
VI.	— Fizians santes Anna e Doue.....	95
VII.	— Purete ha santelez santes Anna....	99
VIII.	— Carantez santes Anna evit Doue....	104
IX.	— Carantez santes Anna evit he nessa.	108

Digitized by Google

Dervez.		Pajen.
X.	— Doujans santes Anna da blega da volontez Doue.....	111
XI.	— Humilite santez Anna.....	117
XII.	— Doare ma veve santes Anna....	120
XIII.	— An enor da veza mam da Verc'hez Vari a zav santes Anna dreist an oll mamou.....	125
XIV.	— Santes Anna e deuz bet an enor da rei urziou d'ar Verc'hez Vari, petra benac ma oa rouanez ar bed oll.....	132
XV.	— Santes Anna a zo bet choaset gant Doue evit ober descadurez ar Verc'hez Vari.....	135
XVI.	— Aket santes Anna da zevel ar Verc'hez glorius Vari.....	138
XVII.	— Santes Anna, scuer ha difennourez kement hini a zo carget euz descadurez ar vugale.....	142
XVIII.	— Santes Anna scuer ar priejou....	146
XIX.	— Santes Anna scuer an dud glac'haret	151
XX.	— Santes Anna scuer ar mamou kristen.....	154
XXI.	— Temptasionou santes Anna.....	158
XXII.	— Santes Anna scuer an intanvezet hag ar re a chom da goza var an douar.....	162
XXIII.	— Maro eurus santes Anna.....	166
XXIV.	— Renc huel santes Anna en env,.	171

Digitized by Google

Buez hor Zalver Jesus-Christ, ha Buez ar Verc'hez santel (P. MORVAN). . . . . Epuisé

Burzudou ar Rozera (KERLAN), 1 vol. in-18, 1/2 reliure basane. . . . . 1 fr. 80

L'auteur a traité par des articles courts et substantiels, tout ce qui concerne le *Rosaire*, et il a donné un précis des Merveilles que le Rosaire a opérées en faveur de l'Eglise et des âmes.

Buez sant Fransez a Asiz (l'abbé INIZAN), 1 vol. in-18, rel. toile . . . . . 1 fr. 10

Buez santez Anna (l'abbé PÉRON), 1 vol. in-18, relié, 2e édition. . . . . 1 fr. 50

Catéchisme français du diocèse, broché. 0 fr. 30

Catéchisme breton du diocèse, broché. 0 fr. 30

Colloque français et breton, ou Nouveau Vocabulaire, 1 vol. in-12, édit. refondue sur un plan nouveau. . . . . 0 fr. 75

Deveriou ar C'hristen, 1 vol. in-18, relié. 3 fr. 00

Doctrin ar Guir gristen, 1 vol. in-12, relié. 3 fr. 00

Explication ar Sacramanchou (abbé CALVEZ) . . . . . 1 fr. 50

Emgann Kergidu, etc., 2 vol. in-12, brochés (l'abbé INIZAN). . . . . 5 fr. 00

Fæçon da garet J.-C., 1 vol. in-18, relié. 1 fr. 50

Finvezou diveza eus an den, 1 v. in-12, rel. 2 fr. 50

Guir Gristen, 1 vol. in-18, relié. . . . . 1 fr. 50

Hent ar Groas, S. Alphons Liguori, brochure de 24 pages. . . . . 0 fr. 20

Heuriou brezonnec ha latin, 1 v. in-18 rel. 2 fr. 50

Histor Joseph hag Toby. . . . . 0 fr. 50

Histoire de la Bretagne, racontée en 40 veillées, par un chercheur de pain, 1 vol. texte français . . . . . 1 fr. 00

Histor an Testamant coz hag an Testamant nevez, 6e et nouvelle édit., 1 fort v. in-12. 1 fr. 50

Cet ouvrage n'a pas besoin d'éloges, cette petite *Bible illustrée*, ou *Récits de l'Ancien et Nouveau Testament*, est traduite dans plusieurs langues étrangères. La nouvelle et sixième édition *bretonne* qui vient de paraître, ne saurait trop être recommandée. C'est un livre à propager et à répandre le plus possible dans les Campagnes. Il a été approuvé en 1866, par Monseigneur SERGENT.

Digitized by Google

Imitation hor Salver J.-C. (sans réflexions) 1 vol. in-18, relié. . . . . 1 fr. 50

Imitation hor Salver J.-C. (avec réflexions) 1 vol. in-18, relié. . . . . 2 fr. 50

Imitation ar Verc'hez, 1 vol. in-18, relié. 2 fr. 00

Introduction d'ar Vuez devot, saint François de Sales, 1 vol. in-18, reliure basane. . . 2 fr. 00

Cette édition bretonne doit être très recherchée, parce qu'elle est la seule aujourd'hui qui existe, elle a été réimprimée sur le texte de l'édition de 1710, traduite par BRIS, qui est très complète.

Instructionou christen d'an dud yaouancq, 1 vol. in-18, cart. . . . . 1 fr. 75

Instructionou Santel, 1 vol. in-12, relié. 2 fr. 00

J. GUILLOU. — Petites Etymologies bretonnes, 1 broch. in-8°. . . . . 1 fr. 00

Kenteliou hag Istoriou a skuer vad (P. MORVAN), 1 vol. in-12, 1/2 reliure basane. . . . 2 fr. 25

Ce livre breton contient un choix très varié de *Leçons morales*, destinées à être lues tous les jours, avant ou après la lecture quotidienne du *Buez ar Zænt*. C'est un excellent ouvrage de lecture, très intéressant, et d'une grande moralité.

Levr an Tad MANER, réimprimé sur le texte de l'édit. primitive de 1686 (R. P. MANER), 1 vol. in-18, 1/2 reliure basane . . . . . 1 fr. 50

Le *Levr an Tad Maner* est le meilleur livre doctrinal qui existe dans notre langue bretonne, ce livre, qui n'a pas été réimprimé depuis l'année 1686, contient des Leçons et des Instructions pour le Catéchisme, et des Méditations sur les souffrances de N.-S. Jésus-Christ.

Manuel breton et français, pour apprendre la langue bretonne ou le français, divisé en deux parties par l'abbé PERROT, 1 vol. br.. . . 1 fr. 00

Manuel ar Guir Gristen, 1 vol. in-12, relié. 3 fr. 00

Mellezour ar Galoun Zacr Jesus, pe Miz ar Galoun Zacr (KERLAN), 1 v. in-18, 1/2 rel. bas. 1 fr. 80

L'ouvrage contient un précis de la Dévotion au Sacré-Cœur, une homélie pour chaque jour du mois, quelques Méditations sur l'Eucharistie, qui peuvent servir à suivre l'*Heure Sainte*, et pour l'ADORATION PERPÉTUELLE, telle qu'elle a lieu dans chaque paroisse.

Mellezour an Eneou, 1 vol. in-18, relié. 2 fr. 00

Digitized by Google

Mignoun ar Vretounet (l'abbé PERROT), 1 vol. in-12, broché. . . . . 0 fr. 60

Mignoun ar Vugale (TROUDE), 1 volume in-18, broché . . . . . 0 fr. 50

Mis Mari all ar Verc'hes Vari (l'abbé LEZ), 1 vol. in-18, relié. . . . . 1 fr. 50

Mis Mari, Mis Nevez (l'abbé PERROT), 1 volume in-18, relié. . . . . 1 fr. 50

Mis Mari Curunen (l'abbé BRETON), 1 volume in-32, relié. . . . . 1 fr. 00

Mis Itroun Varia ar Rozera (P. MORVAN). 1 fr. 50

Mis Mari (trad. de DEBUSSI). . . . . 1 fr. 50

Mis Mari an Itroun Varia Lourd, 1 vol. in-18, 1/2 reliure, 2e édition. . . . . 1 fr. 25

Misteriou ar Religion (abbé CALVEZ), 1 volume, 1/2 reliure. . . . . 1 fr. 50

Paroissien romain (petit), de Quimper, 1 vol. in-24, relié. . . . . 1 fr. 50

Quelennadurès d'an dud yaouank. . . 1 fr. 50

Scol ar Maro mad (P. MORVAN), 5e édit. 1 fr. 50

Sonjiter Vad (trad. MILIN), 1 v. in-18, relié. Epuisé

Sceul ar Baradoz (l'abbé ROUDAUT), 1 vol. in-18, relié. . . . . 2 fr. 00

Taulennou, 1 vol. in-32, relié. . . . . 0 fr. 90

Toull al Lakez. . . . . 0 fr. 50

Trugarez an Autrou Doue. . . . . 0 fr. 90

TROUDE. — Nouveau Dictionnaire pratique breton-français, 1 volume in-8°. . . . . 6 fr. 00

TROUDE. — Nouveau Dictionnaire pratique français-breton, 1 volume in-8° . . . . . 6 fr. 00

TROUDE. — Petite Grammaire bretonne, 1 vol. in-12, cartonné. . . . . 1 fr. 25

Brest. — Soc anon. d'imp. A. DUMONT, 11, rue Kléber.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine of five cents a day is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

Digitized by Google

Celt 7760.32.5
Miz ha buez Santes Anna.
Widener Library
006475591
3 2044 080 772 767